ਜਾ ਕਉ ਹਰਿ ਰੰਗੁ ਲਾਗੋ ਇਸੁ ਜੁਗ ਮਹਿ, ਸੋ ਕਹੀਅਤ ਹੈ ਸੂਰਾ ॥

ਮਾਸਕ ੴ ਪੱਤਰ

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫ਼ਤਹਿ॥

ਸੂਰਾ

ਪਟਿਆਲਾ

DECEMBER 1968 } ☬ { ਦਸੰਬਰ ੧੯੬੮

ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

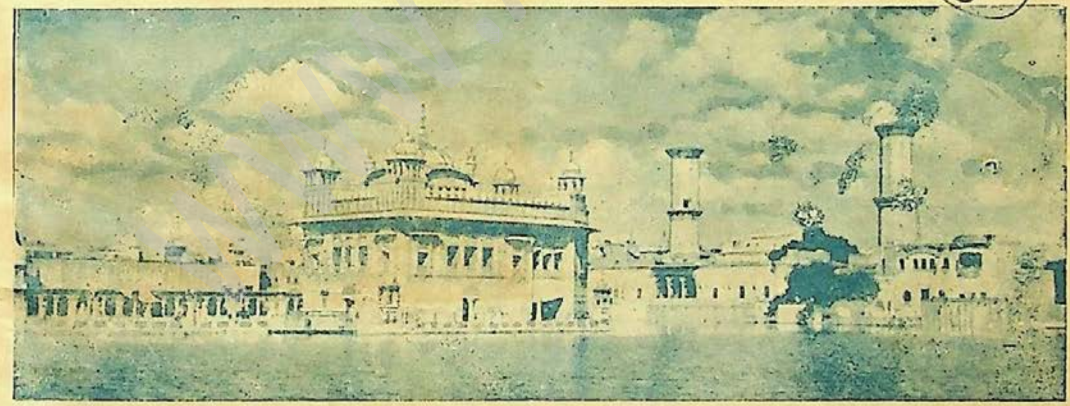

ਜਿਥੇ ਅਠੇ ਪਹਿਰ ਹੀ ਗੁਰੂ-ਜਸ ਦੀਆਂ ਘੁੰਮਰਾਂ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਡਿਠੇ ਸਭੇ ਥਾਵ ਨਹੀ ਤੁਧੁ ਜੇਹਿਆ ॥
ਬਧਹੁ ਪੁਰਖਿ ਬਿਧਾਤੈ ਤਾਂ ਤੂ ਸੋਹਿਆ ॥
ਵਸਦੀ ਸਘਨ ਅਪਾਰ ਅਨੂਪ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰ ॥
ਹਰਿਹਾਂ ਨਾਨਕ ਕਸਮਲ ਜਾਹਿ ਨਾਇਐ ਰਾਮਦਾਸ ਸਰ ॥

www.AKJ.Org

* ਲੇਖ–ਸੂਚੀ *

ਨੰ:	ਲੇਖ	ਪੰਨਾ	ਲੇਖਕ
੧	ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਜਾਗੇ (ਸੰਪਾਦਕੀ)	੪	ਸੰਪਾਦਕ
੨	ਐਡੀਟਰ ਦੀ ਡਾਕ	੫	ਐਡੀਟਰ
੩	ਨਾਮ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ—ਹਉਮੈਂ	੭	ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
੪	ਸਿਖ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਵਡਾ ਘਲੂਘਾਰਾ	੧੫	ਸ. ਜਸਮੇਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚੰਡੀਗੜ
੫	ਗੁਰ-ਮਾਤਾ ਗੁਰ-ਪਿਤਾ	੨੦	ਭਾ. ਦੇਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਿਰਤੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
੬	ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ	੨੧	ਡਾ. ਤੇਜਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭੁਪਾਲ
੭	ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਫ਼ਰਜ਼	੨੩	ਭਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਟਾਲਾ
੮	ਕੀ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਨੇ ਪੰਜ ਬਕਰੇ ਝਟਕਾਏ?	੨੭	ਇਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਖੋਜੀ ਦੀ ਕਲਮ ਤੋਂ
੯	ਅਨਮੋਲ ਰਤਨ	੩੧	ਭਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ M.Sc. ਪਟਨਾ
੧੦	ਸੁਣੋ ਭਾਈ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਇਕ ਸਾਖੀ	੩੨	ਗਿਆਨੀ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
੧੧	ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਝਰੋਖੇ ਤੋਂ	੩੬	ਇਕ ਗੁਰਮਤਿ ਖੋਜੀ ਦੀ ਕਲਮ ਤੋਂ
੧੨	ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ	੩੮	ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ, ਪਟਿਆਲਾ
੧੩	ਗੁਰਮਤਿ ਅਤੇ ਵਰਣ ਆਸ਼ਰਮ ਧਰਮ	੩੯	ਪ੍ਰੋ. ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰਪਾਦਕ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਦਸਮੇਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਗਾਤ

'ਸੂਰਾ' ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਸਹਿਰਦ ਪਾਠਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦੇ ਆਗਮਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਚੀਫ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਬੰਬਈ ਵਲੋਂ ਪੋਥੀ ਆਸਾ ਜੀ ਦੀ ਵਾਰ (ਛਕੇ-ਸ਼ਬਦਾਂ ਸਮੇਤ) ਸੂਰਾ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਕਲਗੀਧਰ ਐਡੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਫਤ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ੧੫ ਦਸੰਬਰ ੧੯੬੮ ਤਕ ਸਾਡੇ ਦਫਤਰ ਪੁਜ ਜਾਵੇਗੀ ਚਿੱਠੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪਾਠਕ-ਜਨ ਅਪਣੀ ਚਿੱਟ ਨੰਬਰ ਜ਼ਰੂਰ ਭੇਜਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕਰਨ ।

ਮੈਨੇਜਰ 'ਸੂਰਾ' ਰਾਘੋਮਾਜਰਾ ਪਟਿਆਲਾ ।

www.AKJ.Org

ਜਾ ਕਉ ਹਰਿ ਰੰਗੁ ਲਾਗੋ ਇਸ ਜੁਗ ਮਹਿ, ਸੋ ਕਹੀਅਤ ਹੈ ਸੂਰਾ ।

ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਮਾਸਕ ਪੱਤਰ

'ਸੂਰਾ' ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਦਿਆ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਵਲੋਂ ਕਾਲਜਾਂ, ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਿਖਿਆ ਕੇਂਦਰਾਂ ਲਈ ਚਿਠੀ ਨੰ: 3/70-68-4-(ਅ ਪ:) ਮਿਤੀ 17-10-68 ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ।

ਜਿਲਦ ਨੰ: ੩ ਮਘਰ—ਪੋਹ ੪੯੯ ਨਾਨਕ ਸ਼ਾਹੀ ਅੰਕ ਨੰ: ੧੧

ਪੋਖਿ ਤੁਖਾਰੁ ਪੜੈ, ਵਣੁ ਤ੍ਰਿਣੁ ਰਸੁ ਸੋਖੈ ॥
ਆਵਤ ਕੀ ਨਾਹੀ, ਮਨਿ ਤਨਿ ਵਸਹਿ ਮੁਖੇ ॥
ਮਨਿ ਤਨਿ ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਜਗ ਜੀਵਨੁ, ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਰੰਗੁ ਮਾਣੀ ॥
ਅੰਡਜ ਜੇਰਜ ਸੇਤਜ ਉਤਭੁਜ, ਘਟਿ ਘਟਿ ਜੋਤਿ ਸਮਾਣੀ ॥
ਦਰਸਨੁ ਦੇਹੁ ਦਇਆਪਤਿ ਦਾਤੇ, ਗਤਿ ਪਾਵਉ ਮਤਿ ਦੇਹੋ ॥
ਨਾਨਕ ਰੰਗਿ ਰਵੈ ਰਸਿ ਰਸੀਆ, ਹਰਿ ਸਿਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸਨੇਹੋ ॥ ੧੪ ॥

'ਆਨਰੇਰੀ ਐਡੀਟਰ :
ਮਨੋਹਰ ਸਿੰਘ

ਦਸੰਬਰ ੧੯੬੯

ਸੂਰਾ ਪ੍ਰਿੰਟਿੰਗ ਪ੍ਰੈਸ, ਰਾਘੋਮਾਜਰਾ, ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ ਪਟਿਆਲਾ ਲਈ ਮਨੋਹਰ ਸਿੰਘ ਐਡੀਟਰ, ਪ੍ਰਿੰਟਰ ਤੇ ਪਬਲਿਸ਼ਰ ਨੇ ਛਪਵਾ ਕੇ ਦਫਤਰ "ਸੂਰਾ" ਰਾਘੋਮਾਜਰਾ, ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ੫ ਦਸੰਬਰ ੧੯੬੯ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ।

www.AKJ.Org

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਜਾਗੇ

ਬੰਬਈ ਦੇ ਕਈ ਸਿੰਘਾਂ ਵਲੋਂ ਪੱਤਰ ਪੁੱਜੇ ਨ ਕਿ ਸਮੁੰਦਰੀ ਫ਼ੌਜ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਿੱਖ ਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਾੜ੍ਹੀ ਬੰਨਣ ਤੇ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਮ-ਧਰੀਕ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਰੱਕੀਆਂ ਦਿਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਫਸਰਾਂ ਦੇ ਫਿਰਕੂ ਅਸਰ ਹੇਠਾਂ ਕੇਸ ਦਾੜ੍ਹੀਆਂ ਤਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਖੁਲ੍ਹੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਰਖਣ ਾਲਿਆਂ ਸਿਦਕੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਾੜ੍ਹੀ ਬੰਨਣ ਲਈ ਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ ਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਟਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਅਗੇ ਸੀਂ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਅਪੀਲ ਕਰਦੇ ਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਤੁਰਤ ਕਸ਼ਨ ਲਵੇ ਤੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਾਰਮਕ ਚਿੰਨਾਂ ਤੇ ਜਜ਼ਬਾਤਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਰੇ। ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਹੋਣਾ ਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਤਾਰਵੀਂ ਅਠਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਵਚ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਸਾਬਤ-ਸੂਰਤ ਰ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਹੀ ਅਹਿਮਦਸ਼ਾਹ ਵਰਗੇ ਰਵਾਣਿਆਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਮੋੜਿਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਰੱਹਟੇ ਤੇ ਰਾਜਪੂਤ ਢੇਰੀ ਢਾਹ ਕੇ ਬਹਿ ਗਏ ਨ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸੀਤਾ ਰਗੀਆਂ ਦੇਵੀਆਂ ਨੂੰ ਅਹਿਮਦਸ਼ਾਹ ਵਰਗੇ ਾਵਣ ਦੇ ਪੰਜੇ ਤੋਂ ਛੁਡਾਉਣ ਵੇਲੇ ਇਹ ਗੁਰੂ ਕੇ ਘ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਬਣੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤਨ ਮਨ ਨ ਦੇਸ਼ ਕੌਮ ਦੀ ਆਨ ਲਈ ਲਾ ਦਿਤਾ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਉਤੇ ਸੌ ਸਾਲ ਕਬਜ਼ਾ ਹਾ, ਪਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫੌਜੀ ਸਿੰਘਾਂ ਲਈ ਧਾਰਮਕ ਚਿੰਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰਖੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਮਕ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਬੀਰਤਾ ਦਾ ਡੂੰਘਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ।

ਚੀਨ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਜੰਗ ਵੇਲੇ ਸੈਂਟਰ ਸਰਕਾਰ ਦ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਅਨੁਭਵ ਕਰ ਹੀ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰਨ ਮਰਦਾਨਗੀ ਤੇ ਸਾਬਤ ਕਦਮੀ ਨਾਲ ਉਹੋ ਪੰਜਾਬੀ ਲੜੇ ਹਨ ਜੋ ਧਾਰਮਕ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਸਾਬਤ ਸਨ ਤੇ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਦੇ ਜੈਕਾਰੇ ਗਜਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨਾਲ ਜੂਝਦੇ ਸਨ।

ਸਾਡੀ ਇਹ ਦਿਲੀ ਤੇ ਸੱਚੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਕਾਇਮ ਰਹੇ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਿੱਖ ਆਪਣੀ ਪੁਰਾਤਨ ਪਰੰਪਰਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇਕੇ ਜਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਪੰਜਾਬੀ ਫੌਜ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸਿੱਖ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਹੋ ਕੇ ਬਜਰ ਕੁਰਹਿਤਾਂ ਤੋਂ ਬਚੇ ਤੇ ਰਹਿਤ ਰਖੇ।

ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਨਾਲ ਸੈਂਟਰ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕੁਝ ਘਟਣਾ ਨਹੀਂ—ਸਗੋਂ ਇਉਂ ਭਾਰਤ ਕਲਚਰ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰਖਣਾ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰਖਣਾ ਹੈ। ਦੇਸ ਦੇ ਭਵਿਖ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰਖਣਾ ਹੈ।

ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਚੀਫ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਆਦਿ ਧਾਰਮਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਫੌਜ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰ ਕਾਇਮ ਰਖਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਅਪੀਲ ਕਰੇ। ——

www.AKJ.Org

ਐਡੀਟਰ ਦੀ ਡਾਕ

ਮਾਨਯੋਗ ਐਡੀਟਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀਓ !
ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ !

ਆਪ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਰਸਾਲਾ 'ਸੂਰਾ' ਕਈ ਵਾਰ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਕਾਫ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਨੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਸਹੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਬੀੜਾ ਚੁਕਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਖਰੀ ਦਮ ਤਕ ਕਰਦੇ ਰਹੋਗੇ। ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਕੁਝ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਲਿੱਖਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕਰੋਗ। ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਕ ਨਵਾਂ ਪੰਥ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਇਕ ਦਮ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਵਾਣ ਦਾ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਦਾਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਸ਼ਬਦ ਲੈ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਆਉਣ ਨਾਲ ਹੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਮੋਢੀ ਦਾ ਨਾਮ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਚੇਲੇ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਖੇ ਹਨ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੱਚਾ ਗੁਰੂ ਅਖਵਾਂਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ। ਹੁਣੇ ਹੀ ਇਸ ਪਾਖੰਡੀ ਨੇ ਦਿਲੀ ਵਿਖੇ ਆਪਣਾ ਇਕ ਖੁਲਾ ਸਮਾਗਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਤਕ ਮੈਂ ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਖੋਜ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਓਸ ਤੋਂ ਇਕ ਗੱਲ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਸਿੱਧ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਹੀ ਹਨ। ਹੋਰ ਕੋਈ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਇਹ ਹੈ ਭੀ ਠੀਕ ਕਿਉਂਕਿ ਦੇਹ ਕਦੇ ਭੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਗੁਰੂ ਨਹੀਂ ਉਸ ਦੇਹ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੇ ਹੋਏ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਗੁਰੂ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਿਹਾ ਕਿ ਹੁਕਮ ਹੈ 'ਗੁਰੂ ਮੂਰਤ ਗੁਰੂ ਸਬਦ ਹੈ' ਦੇ ਮਹਾਂਵਾਕ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਧ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਪਾਖੰਡੀ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੂਰੀ ਬੇਹਿਆਈ ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਚੰਗੇ ਭਲੇ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਇਨਸਾਨ ਇਸ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣਾ ਉਲੂ ਸਿਧਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਿਆ ਹੈ ਇਹ ਵਿਵਚਾਰ ਕਰਨ, ਸ਼ਰਾਬ ਮਾਸ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੀ ਖੁਲ੍ਹੀ ਆਗਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਆਤਮਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਇਹ ਸਰੀਰ ਦਾ ਕਰਮ ਹੈ। ਮੱਨ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਸਾਡੇ ਪਾਸੋਂ ਉਪਦੇਸ਼ ਲੈ ਲਵੋ ਅਤੇ ਫੌਰਨ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਲਵੋ। ਭਾਵੇਂ ਹੋਰ ਜੋ ਜੀ ਆਉਂਦਾ ਕਰਮ ਕਰੀ ਜਾਵੇ। ਚਾਹੇ ਵਿਵਚਾਰ ਕਮਾਈ ਜਾਵੇ, ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਜਾਵੇ, ਮਾਸ ਮੱਛੀ ਖਾਈ ਜਾਵੇ, ਠੱਗੀ ਠੋਰੀ ਕਰੀ ਜਾਵੇ, ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਪਖੰਡੀ ਅਤੇ ਨਕਲੀ ਨਰੰਕਾਰੀ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹੁਣ ਤਕ ਕਿਸੇ ਭੀ ਸਿੱਖ ਸਭਾ ਸੋਸਾਇਟੀ ਨੇ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਤੋੜਿਆ। ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ਹੀ ਪੰਥ ਨੂੰ ਇਕ ਚੈਲਿੰਜ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਿਖ ਕੌਮ ਦੇ

www.AKJ.Org

ਵਿਦਵਾਨ ਇਸ ਦੇ ਪਾਖੰਡ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਆਖ ਰਹੇ ਹਨ ? ਕੀ ਇਹ ਜੋ ਕੁਛ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਹ ਐਨ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਨਕੂਲ ਹੈ ? ਅਗਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਪਾਖੰਡ ਦਾ ਕੀ ਹੱਕ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰਬ ਅਖਵਾਂਦਾ ਫਿਰੇ—ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਥ ਨੇ ਹੋਰ ਬੜੇ ਬੜੇ ਮੋਰਚੇ ਸਰ ਕੀਤੇ ਪਰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਅਗ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਦੇਵਤਾ ਸਮਝ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਮੀਚ ਛਡੀਆਂ ਹਨ। ਜਗ੍ਹਾ ਜਗ੍ਹਾ ਗੁਰੂ ਡੰਮ ਦਾ ਪਸਾਰਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਸਾਰੇ ਨੇ ਜਿਤਨਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਸਿਖ ਜਗਤ ਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਲਿਖਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਕੁਛ ਹੈ, ਪਰ ਆਪ ਵਲੋਂ ਇਹਨਾਂ ਪਾਖੰਡੀ ਬਾਰੇ ਵਾਕਫੀਯਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕੀ ਹੈ। ਸੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਕੇ ਆਪ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਇਹਦੇ ਪਾਖੰਡ ਦੀ ਪੂਰੀ ਵਾਕਫ਼ੀਯਤ ਦਿਲਾਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕਰਨੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮਾਸਕ ਪੇਪਰ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਲਿਖਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨੀ। ਅਤੇ ਹਰ ਧਾਰਮਕ ਜੱਜ਼ਬੇ ਵਾਲੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਹਲੂਣਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਨਿਵਾਸੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ ਕਿ ਇਸ ਕੁਫਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪੂਰਾ ਤਾਨ ਲਾ ਦੇਣ। ਵਰਨਾ ਇਹ ਨਾਸੂਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖਤ੍ਰਨਾਕ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸਦਾ ਫਿਰ ਇਲਾਜ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਵੋਗੇ ਤਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਪਾਖੰਡੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾ ਸਕੀਏ, ਅਤੇ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਇਸ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਰ ਸਕੀਏ। ਸੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਵਾਪਸੀ ਡਾਕ ਉਤਰ ਦੇਣ ਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਆਪਣਾ ਰਸਾਲਾ ਭੇਜਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨੀ।

ਆਪ ਦਾ ਹਿਤੂ—

ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਟੈਕਸ ਕੁਲੈਕਟਰ

ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀ, ਡੇਹਲੋਂ,
ਜ਼ਿਲਾ ਲੁਧਿਆਣਾ।

ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਖੇ ਸਾਲਾਨਾ ਕੀਰਤਨ ਸਮਾਗਮ

ਸਰਬ ਸੰਗਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੂਚਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਥਵਾਲੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਜਨਮ ਉਤਸ਼ਵ ਗਰਪੁਰਬ ਪੋਹ ਸ਼ੁਦੀ ਸਪਤਮੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਏਸ ਸਾਲ ਵੀ 24-25 ਅਤੇ 26 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਮਾਡਲ ਟਾਊਨ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਖੇ ਰਸ ਭਿਨੜ ਕੀਰਤਨ ਦੀਆਂ ਧੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਰਬਤ ਮਾਈ ਭਾਈ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਖੇ ਬਿਨੇ ਹੈ ਕਿ ਪੁਜ ਕੇ ਲਾਹੇ ਲਵੋ ਤੇ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਧਨਵਾਦੀ ਬਣਾਓ। ਪ੍ਰਾਰਥਕ—ਨਿਰਬਾਣ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ, ਲੁਧਿਆਣਾ।

ਕੁਰਾਲੀ ਵਿਖੇ ਰੈਣ ਸਬਾਈ ਕੀਰਤਨ

ਭਾਈ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਰਿੰਦਰਾ ਮੈਟਲ ਸਟੋਰ ਕੁਰਾਲੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ 7-12-68 ਦਿਨ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ 8-30 ਵਜੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ, ਸਬਜ਼ੀ ਮੰਡੀ ਕੁਰਾਲੀ ਵਿਖੇ ਰੈਣ ਸਬਾਈ ਕੀਰਤਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਚਖੰਡਵਾਸੀ ਭਾ: ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਖਰੜ ਤੇ ਬਸੀ ਪਠਾਣਾਂ ਤੋਂ ਪੁਜ ਕੇ ਗੁਰੂ-ਜੱਸ ਦੀਆਂ ਘੁੰਮਰਾਂ ਪਾਣਗੇ, ਇਸ ਲਈ ਗੁਰ ਸੰਗਤ ਮਾਈ ਭਾਈ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਪੁਜਕੇ ਗੁਰੂ ਜਸ ਸਰਵਣ ਕਰਕੇ ਅਪਣਾ ਜਨਮ ਸਫ਼ਲਾ ਕਰਨ। ਦਾਸਰੇ—ਸੰਗਤ ਸ਼ਹਿਰ ਕੁਰਾਲੀ (ਜ਼ਿਲਾ ਰੋਪੜ)

www.AKJ.Org

ਨਾਮ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ—ਹਉਮੈ

ਹਉਮੈ ਨਾਵੈ ਨਾਲਿ ਵਿਰੋਧੁ ਹੈ ਦੁਇ ਨ ਵਸਹਿ ਇਕ ਠਾਇ ॥

(ਗੁਰਪੁਰਵਾਸੀ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ)

ਅਸੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਭੀ ਸਦਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਪਰੇਮੀ ਭੀ ਅਖਵਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਕੀ ਕਦੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਬੰਧੀ ਗੂੜ੍ਹ ਪ੍ਰੰਤੂ ਸਪਸ਼ਟ ਆਸ਼ੇ ਪੂਰਤ ਗੁਰਵਾਕਾਂ ਦੇ ਭਾਵ ਨੂੰ ਦਿੱਬ ਅਤੇ ਡੂੰਘੀ ਵਿਚਾਰ ਸਹਿਤ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਪੂਰਤ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਸਾਰ ਆਸ਼ੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨਾਂ ਉਤੇ ਘਟਾ ਕੇ ਭੀ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ? ਜੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਆਓ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਵੰਨਗੀ ਮਾਤ੍ਰ ਉਪਰਲੇ ਸੁਰਖੀ ਵਾਲੇ ਗੁਰਵਾਕ ਦੇ ਸਾਰ ਭਾਵ ਅੰਦਰ ਚੁਭੀ ਮਾਰਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਸਾਰ ਭਾਵ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋਈ ਗੁਰਮਤਿ ਕਸਵੱਟੀ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਆਤਮਿਕ ਬਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਨਿਹਾਰ ਕੇ ਦੇਖੀਏ। ਇਸ ਸਿਰਲੇਖ ਦੀ ਸੋਭਾ ਵਿਚ ਸ਼ੁਸ਼ੋਭਤ ਹੋਏ ਗੁਰਵਾਕ ਨੂੰ ਸੁਗਮ ਦਿਰਿਸ਼ਟੀ ਸੇਤੀ ਨਿਹਾਰਨ ਨਾਲ ਪਿਰਥਮ ਹੀ ਜੋ ਭਾਵ ਇਸ ਗੁਰਵਾਕ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹੁ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 'ਹਉਮੈ' ਹੰਗਤਾ ਅਤੇ 'ਨਾਮ' ਦਾ ਪਰਸਪਰ ਵਿਰੋਧ ਹੈ, ਜਿਥੇ 'ਹਉਮੈਂ' ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਹੈ ਉਥੇ ਨਾਮ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਨਹੀਂ। ਜਿਥੇ ਨਾਮ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਹੈ ਉਥੇ 'ਹਉਮੈ' ਦਾ ਬਿਨਾਸ ਹੈ। ਜਿਸ ਹਿਰਦੇ ਵਿਖੇ, ਜਿਸ ਅਸਥਾਨ ਵਿਖੇ, ਜਿਸ ਭੂਮਕਾ ਵਿਖੇ, ਜਿਸ ਮੰਡਲ ਵਿਖੇ 'ਹਉਮੈ' ਦਾ ਬਸੇਰਾ ਹੈ, ਤਿਸ ਹਿਰਦੇ, ਤਿਸ ਅਸਥਾਨ, ਤਿਸ ਭੂਮਕਾ; ਤਿਸ ਮੰਡਲ ਵਿਖੇ ਨਾਮ ਦਾ ਨਮੂਦ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਜਿਸ ਹਿਰਦੇ, ਜਿਸ ਅਸਥਾਨ, ਜਿਸ ਭੂਮਕਾ, ਜਿਸ ਮੰਡਲ ਵਿਖੇ ਨਾਮ ਦਾ ਵਾਸਾ ਹੈ, ਤਿਥੈ 'ਹਉਮੈ' ਦਾ ਨਾਉਂ ਥੇਹ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਜਿਥੇ ਹਉਮੈ ਹੈ, ਉਥੇ ਨਾਮ ਦਾ ਅਭਾਵ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਇਕ ਸਮੇਂ ਅੰਦਰ ਇਕੋ ਅਸਥਾਨ ਵਿਖੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ। ਜਿਥੇ 'ਹਉਮੈ' ਦਾ ਪਸਾਰਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਨਾਮ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਨਾਮ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਹਉਮੈ ਦਾ ਪਸਾਰਾ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਭਾਵ ਅਰਥ ਤਾਂ ਸਾਫ ਸਪਸ਼ਟ ਹਨ, ਪਰੰਤੂ 'ਹਉਮੈ' ਅਤੇ ਨਾਮ ਪਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਨਿਰਣੇ ਪੂਰਤ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਨਿਰਣੇ ਬਿਹੂਣ ਅਸਾਨੂੰ ਲਾਭ ਅਸਲੀ ਸਾਰ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਣਾ। ਲਓ ਪਹਿਲਾਂ 'ਹਉਮੈ' ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੀਏ। 'ਹਉਮੈ' ਦਾ ਆਮ ਅਰਥ ਹੰਗਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਪਦਾਂ ਵਿਚ ਮੈਂ ਮੇਰੀ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਮੈਂ ਮੇਰੀ ਦੇ ਘੁੰਮਣ ਘੇਰੀ ਵਿਚ ਜਦ ਤਾਈਂ ਕਿ ਪ੍ਰਾਣੀ ਭੰਬਲਭੂਸੇ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਤਦ ਤਾਈਂ ਜਾਣੋਂ ਭਰਮ ਵਿਚ ਭਟਕਦਾ ਫ਼ਿਰਦਾ ਹੈ ਕਾਜ ਉਸ ਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸਰਦਾ, ਯਥਾ ਗੁਰਵਾਕ.—

> 'ਜਬ ਲਗੁ ਮੇਰੀ ਮੇਰੀ ਕਰੈ ॥
> ਤਬ ਲਗੁ ਕਾਜੁ ਏਕ ਨਹੀ ਸਰੈ ॥'

ਇਸ 'ਮੈਂ' ਮੇਰੀ ਦੇ ਬੰਧਨ ਵਿਚ ਬੰਧਿਆ ਅਤੇ ਇਸ 'ਮੈਂ' ਮੇਰੀ ਦੀ ਹਨੇਰੀ ਵਿਚ ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਹੋਇਆ ਪ੍ਰਾਣੀ ਅੱਕੀਂ ਪਲਾਹੀਂ ਹੱਥ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਮੇਰੀ ਧਾਰ ਕੇ ਹੀ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਸਰਬ ਸਮਗਰੀ ਨੂੰ ਸਮੇਟ ਕੇ ਆਪਣੀ ਬਣੀ ਲੋੜ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਵਿਚ ਚੱਤੋ ਪਹਿਰ ਲਗਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਭ ਲਹਿਰ ਦਾ ਗਰਸਿਆ ਹੋਇਆ ਦਸੋ ਦਿਸ ਧਾਵੰਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੈਂ ਮੇਰੀ ਵਿਚ ਫਾਥਿਆ ਹੋਇਆ ਹੀ ਮੋਹ ਮਮਤਾ ਦਾ ਪੈਖੜ ਪੈਰੀਂ ਪਾ ਬਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੂੜਾਵੀ ਆਸਾ ਤਰਿਸ਼ਨਾ

www.AKJ.Org

ੀ ਜੇਵੜੀ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਆਪ ਜਕੜ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਰ ਧਨ, ਪਰ ਤਨ ਹਿਰਨ ਦੀ ਬਿਆਧ ਜੇ ਉਪਜਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸੇ ਮੈਂ ਮੇਰੀ ਤੋਂ। ਗੱਲ ਕੀ ਾਮ ਕਰੋਧ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਅਉਗਣਾਂ ਵਿਚ ਗ੍ਰਸਤ ਕਰ ਕੇ ਇਹੋ ਮੈਂ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਅਨੇਕ ਰ ਖੱਜਲ ਖੁਆਰ ਕਰਾਉਂਦੀ ਫਿਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਂ ਮੇਰੀ 'ਹਉਮੈ' ਰੋਗ ਦਾ ਗਰਸਿਆ ਹੋਇਆ ਾਣੀ ਆਪਣੀ ਆਯੂ ਨੂੰ ਐਵੇਂ ਅਕਾਰਥ ਅਤੇ ਜਾਈਂ ਹੀ ਬਤੀਤ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੂਏ ਨਮ ਹਾਰ ਕੇ ਦੋਵੀ ਹੱਥ ਝਾੜ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ੁਆਰੀਆਂ ਵਤ, ਰੰਕ ਦਾ ਰੰਕ ਹੀ ਉਠ ਜਾਂਦਾ , ਹਥ ਪੱਲੇ ਕੱਖ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਹਉਮੈ ਕੀ ਹੈ ?

ਇਸ 'ਹਉਮੈ' ਰੋਗ ਦਾ ਨਾਉਂ ਆਪਾ ਪ੍ਰਸਤੀ ੈ ਅਤੇ ਉਪਰਲੇ ਸਿਰਲੇਖ ਪਰਮਾਣ ਅੰਦਰ ਜੋ ਤੇਸ ਹਉਮੈ ਦਾ ਨਾਮੇ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਦਸਿਆ ਹੈ, ਤੇਸ 'ਹਉਮੈ' ਤੋਂ ਮੁਰਾਦ ਆਪਾਪ੍ਰਸਤੀ ਹੀ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਆਪਾ-ਪ੍ਰਸਤੀ ਹੈ ਉਥੇ ਨਾਮ ਕਿਥੇ ? ਆਪਾ ਵਾਰ ਕੇ ਨਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਪੇ ਨੂੰ ਹਉਮੈ ਛਡੇ ਬਿਨਾਂ ਨਾਮ ਵਲ ਲਗਣਾ ਹੀ ਅਤੀ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਇਸ ਆਪੇ ਨੂੰ ਹੋਮਣ ਹਿਤ ਕਿਹੜੀ ਕਾਰ ਕਰਨੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਨਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ? ਸੋ ਕਾਰ ਇਹ ਹੈ, ਜੈਸਾ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਯਥਾ ਗੁਰਵਾਕ— (ਬਿਹਾਗੜੇ ਕੀ ਵਾਰ)

'ਸਤਿਗੁਰੂ ਫੁਰਮਾਇਆ ਕਾਰੀ ਏਹ ਕਰੇਹੁ ॥ ਗੁਰੂ ਦੁਆਰੈ ਹੋਇ ਕੈ ਸਾਹਿਬ ਸੰਮਾਲੇਹੁ ॥ ਸਾਹਿਬ ਸਦਾ ਹਜੂਰਿ ਹੈ ਭਰਮੈ ਕੇ ਛਉੜ ਕਟਕੈ ਅੰਦਰ ਜੋਤਿ ਧਰੇਹੁ ॥ ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਹੈ ਦਾਰੂ ਏਹੁ ਲਾਏਹੁ ॥ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਾ ਭਾਣਾ ਚਿਤਿ ਰਖਹੁ ਸੰਜਮੁ ਸਚਾ ਨੇਹੁ ॥ ਨਾਨਕ ਐਥੈ ਸੁਖੈ ਅੰਦਰਿ ਰਖਸੀ ਅਗੈ ਹਰਿ ਸਿਉ ਕੇਲ ਕਰੇਹੁ ॥ ਮ: ੩ ॥

ਸੋ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਾ ਇਹ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ ਆਪਾ ਹੋਮਣ ਹਿਤ ਸੱਚੀ ਕਾਰ ਕਰਨ ਪਰਥਾਇ ਇਸ ਆਪਾ ਹੋਮਣ ਦਾ ਕੇਵਲ ਇਹੋ ਉਪਾਉ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕਰੇ ਅਰਥਾਤ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਬਣੇ। 'ਸਿਖੀ ਸਿਖਿਆ ਗੁਰ ਵੀਚਾਰ' ਦੇ ਗੁਰਵਾਕ ਦੇ ਭਾਵ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਹਾਰਾ ਹੀ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਸਦਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਤੀਕਰ ਇਹ ਗੁਰ ਸਿਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਤਦ ਤੀਕਰ ਪ੍ਰਾਣੀ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਮੂਜਬ ਹੀ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਨਾਉਂ ਹੀ ਮਨਮਤ ਹੈ। ਇਸ ਮਨ ਦੀ ਮਤ ਦਾ ਨਾਉਂ ਹੀ ਆਪਾ-ਪ੍ਰਸਤੀ ਅਰਥਾਤ ਹਉਮੈ ਹੈ। ਸੋ ਇਸ ਹਉਮੈ ਨੂੰ ਹੋਮਣ ਦਾ ਇਸ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਹੀਲਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪਰਾਣੀ ਮਨ ਦੀ ਮਤ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਣੋਂ ਹਟ ਜਾਏ। ਪਰੰਤੂ ਆਪੇ ਹਟਣਾ ਔਖਾ ਅਤੇ ਅਸੰਭਵ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮਨ ਨੇ ਤਾਂ ਮੋੜ ਘੇੜ ਕੇ ਆਪਣੀ ਮਤ ਮਗਰ ਹੀ ਲਾਉਣਾ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਹਉਮੈ ਰੂਪੀ ਮਨ ਦੀ ਮਤ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਵਣ ਲਈ ਕੇਵਲ ਉਹ ਮਤ ਹੀ ਸਮਰਥ ਹੈ, ਜਿਸ ਮਤ ਅੰਦਰ ਹਉਮੈ ਰੂਪੀ ਮਨ ਦੀ ਮਤ ਵਲ ਲਿਜਾਣ ਵਾਲੀ ਮਤ ਦੀ ਰਾਈ ਰਿਜਮ ਭੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਮਤ ਕੇਵਲ ਗੁਰਮਤਿ ਹੈ। ਜੋ ਗੁਰੂ ਦੁਆਰੇ ਹੀ ਲਭਦੀ ਹੈ।

'ਸਾਹਿਬ ਸਮਾਲੇਹੁ' ਸਾਹਿਬ ਸੰਮਾਲਣ ਦੀ। ਸਾਹਿਬ ਭੀ ਉਹ ਕਿਹੜਾ ਅਤੇ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ? ਕੋਈ ਇਕ ਦੇਸ ਵਾਸੀ ਅਲਪਗ ਹਸਤੀ ਵਾਲਾ ਉਹ ਸਾਹਿਬ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਮ੍ਹਾਲਣਾ ਗੁਰਮਤਿ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ 'ਗੁਰੂ ਦੁਆਰੈ' ਹੋਇਕੇ ਐਸੇ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਮ੍ਹਾਲਣ ਦੀ ਸਰੇਸਟ ਮਤ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ 'ਸਾਹਿਬ ਸਦਾ ਹਜੂਰਿ ਹੈ' ਸਦੀਵ ਕਾਲ ਜੋ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾਜ਼ਰ ਹੈ ਜੋ ਕਿ—

'ਸਰਬ ਨਿਵਾਸੀ ਘਟਿ ਘਟਿ ਵਾਸੀ, ਨੇਰੇ ਹੀ ਤੇ ਨੇਰਾ' ਹੈ ਦੇਖਿਆ, ਕੇਹੀ ਸਰੇਸ਼ਟ ਅਸਚਰਜ ਅਤੇ ਅਨੋਖੀ ਮਤ 'ਗੁਰੂ ਦੁਆਰੇ ਹੋਇ ਕੈ' ਆਉਂਦੀ

www.AKJ.Org

ਹੈ। ਭਲਾ ਕਿਹੜੀ ਮਤ ? ਸਾਹਿਬ ਸਮੁਾਲਣ ਦੀ ! ਸਾਹਿਬ ਭੀ ਉਹ ਜੋ 'ਸਦਾ ਹਜ਼ੂਰਿ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੁਾਲਣ ਭੀ ਕੈਸਾ ? ਐਸਾ ਨਹੀਂ, ਜੈਸਾ ਕਿ ਅਲਪਗ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦਾ ਸਮੁਾਲਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਲਪਗ ਸਾਹਿਬ ਤਾਂ ਜੇ ਸੰਮੁਾਲੇ ਭੀ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਖਿਨ ਭੰਗਰ ਮਾਤਰ ਹੀ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਆਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੌਹੇਂ ਹੋ ਉਤਨਾ ਚਿਰ ਹੀ ਉਹ ਆਪ ਦੀ ਸੰਮੁਾਲ ਗੋਚਰੇ ਹਨ। ਉਤਨੇ ਚਿਰ ਦੀ ਸੰਮਾਲ ਭੀ ਐਵੇਂ ਨਾਮ ਮਾਤਰ ਹੀ ਸੰਮਾਲ ਹੈ। ਵਾਸਤਵ ਵਿਚ ਉਹ ਸ਼ੰਮੁਾਲ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਦਾ ਸੰਮੁਾਲਣਾ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਧ ਕੇ ਰਖਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਾਰਕ (ਅਲਪਗ) ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੂੰ ਭਲਾ ਆਪ ਕਿਥੇ ਸੰਮੁਾਲ ਕੇ ਰਖੋਗੇ ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਾਂ ਆਪ ਨੇੜੇ ਭੀ ਨਹੀਂ ਢੁਕ ਸਕਦੇ। ਦੂਰੋਂ ਹੀ ਬਿਟਰ ਬਿਟਰ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਜਿਸ ਵੇਖਣ ਪਾਖਣ ਅੰਦਰ ਝੁਰੇਵਾਂ ਹੀ ਝੁਰੇਵਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਦੇਖਣਾ ਪਾਖਣਾ ਭੀ ਬੂਰ ਵਾਲੇ ਲਡੂਆਂ ਵਾਲਾ ਸੌਦਾ ਹੈ। ਘੜੀ ਦੀ ਘੜੀ ਆਪ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਸੇ ਵਸਤ ਦੇ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਉਕਤ ਵਸਤ ਦਾ ਸੰਮੁਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ। ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਨਾਲ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸੰਮੁਾਲ ਮੁਕ ਠੁਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅੰਤੀ ਓੜ ਮੋਹਲਤ ਪੁੰਨੀ ਉਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ 'ਅਲਪਗ ਸਾਹਿਬ' ਬਿਸਤਰਾ ਬੋਰੀਆ ਬਨ੍ਹ ਕੇ ਅਗਾਹਾਂ ਨੂੰ ਘਤ ਚਲਾਈਦਾ ਹੈ, ਤਦ ਤਾਂ ਸਾਹਿਬ ਸੰਮੁਾਲਣ ਵਲੋਂ ਉੱਕੀ ਹੀ ਸਫਨ ਸਫ਼ਾਈ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੋ ਇਹ ਸੰਮਾਲਣਾ ਕਿਸ ਲੇਖੇ ? ਬਿਨਸਨ ਹਾਰ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦਾ ਵਜੂਦ ਜਿਵੇਂ ਮਿਥਿਆ ਅਤੇ ਕੂੜ ਦਾ ਪਸਾਰਾ ਹੈ ਤਿਵੇਂ ਤਿਨਾਂ ਦਾ ਸੰਮਾਲਣਾ ਭੀ ਮਿਥਿਆ ਅਤੇ ਕੂੜਾਵਾ ਦਿਲ ਪਰਚਾਵਾ ਹੈ। ਕੂੜਾਵੇ ਸੰਸਾਰਕ ਲਗ ਪਗ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਸੰਮਾਲੇ ਤੇ ਸੌਰਦਾ ਭੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਕੇਵਲ ਓਸ ਸਰਬੱਗ ਸਚੇ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੰਮਾਲਣਾ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡਾ ਹਲਤ ਪਲਤ ਸੰਵਾਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਸੱਚਾ ਸਰਬੱਗ ਸਾਹਿਬ ਜੋ ਸਦਾ ਹਜ਼ੂਰ ਹੈ ਇਕ ਵਾਰ ਦਾ ਸਮੁਾਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸਦੀਵ ਹੀ ਸੰਮਾਲ ਅੰਦਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਯਥਾ ਗੁਰਵਾਕ;—

> 'ਸਖੀ ਵਸਿ ਆਇਆ ਪਿਰਿ ਛੋਡਿ ਨ
> ਜਾਈ ਇਹ ਰੀਤਿ ਭਲੀ ਭਗਵੰਤੇ',

ਇਸ ਇਕ ਵਾਰ ਵਸ ਆਏ ਅਤੇ ਸੰਭਲੇ ਸਚੇ ਧਨੀ (ਸਾਹਿਬ) ਦੀ ਸੰਮਾਲ ਬਹੁੜ ਸੰਮਾਲੋਂ ਅਗੋਚਰ ਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ 'ਸਾਹਿਬ ਸਦਾ ਹਜੂਰਿ ਹੈ, ਪਰ ਘਾਟਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਮੁਾਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਜੇ ਉਹ ਸੰਮੁਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੇਵਲ 'ਗੁਰੂਦੁਆਰੇ ਹੋਇ ਕੈ ਹੀ ਸੰਮੁਾਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸੰਮਾਂਲਣਾ ਕੀ ਅਤੇ ਕੈਸਾ ਹੈ ? 'ਸਦਾ ਹਜ਼ੂਰਿ ਸਾਹਿਬ' ਨੂੰ ਅਰਥਾਤ ਉਸ ਸਰਬੱਗ ਅਤੇ ਸਰਬ ਵਿਆਪਕ ਸਚੇ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪਰਤਖ ਹਾਜ਼ਰਾ ਹਜ਼ੂਰ ਪੇਖਣਾ, ਸਾਂਗੋ ਪਾਂਗ ਪੇਖਣਾ, ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸੰਮੁਾਲਣਾ' ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸੰਮਾਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਓਂ ਅਗੋਚਰ ਤੱਤ ਅਤੇ ਸੱਤ ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਸੰਮੁਾਲ ਭਲਾ ਕਦੋਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ? ਜਦ ਕਿ ਦਰਿਸ਼ਟਮਾਨ ਮਿਥਿਆ ਮਾਇਕ ਪਦਾਰਥ ਵਿਚ ਪਰਾਣੀ ਲਥ ਪਥ ਹੈ। ਕਿੰਤੂ ਜਦ ਤੀਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਰਿਸ਼ਟਮਾਨ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦਾ ਅਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ, ਤਦ ਤੀਕਰ ਉਸ ਸਤ ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਸੰਮੁਾਲ ਕਦਾ ਚਿਤ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇਹ 'ਹਉਮੈ' ਦਾ ਭਰਮ ਜਾਲ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਕਤ ਮਿਥਿਆ ਅਤੇ ਮਾਇਕ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦਾ ਅਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਬਸ ਕੇਵਲ 'ਗੁਰ ਦੁਆਰੇ ਹੋਇਕੈ' ਹੀ ਇਹ ਭਰਮ ਜਾਲ ਕਟਿਆ ਜ਼ਾ ਸਕਦਾ। ਸੋ 'ਗੁਰੂ ਦੁਆਰੇ ਹੋਇਕੈ' ਉਹ ਸਦਾ ਹਜ਼ੂਰ ਪ੍ਰੰਤੂ ਦਿਰਿਸ਼ਟੀਓਂ ਅਗੋਚਰ ਸਾਹਿਬ ਕਿਸ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਸੰਮੁਾਲਿਆ, ਅਥਵਾ ਲਖਿਆ ਜਾਏਗਾ ? ਉਹ ਇਸ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਕਿ—'ਭਰਮੈ ਕੈ ਛਉੜ ਕਟਕੈ ਅੰਤਰਿ ਜੋਤਿ ਧਰੇਹੁ ॥' ਹਉਮੈ ਦੇ ਪਰਭਾਵ ਕਰਕੇ ਦਰਿਸ਼ਟਮਾਨ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿਚ ਲਿਪਾਇਮਾਨ ਹੋਣ ਦਾ ਭਰਮ ਭੁਲਾਵਾ ਜੋ ਪਰਾਨੀ ਨੂੰ ਲਗਾ ਹੋਇਆਹੈ, ਪ੍ਰਿਥਮ ਇਹ ਆਗਿਆਨ ਰੂਪੀ ਛਉੜ ਉਸ ਦੇ ਕਟੇ

www.AKJ.Org

ਜਾਣਗੇ ਤਦ ਪਸਚਾਤ ਉਹ ਗੁਰੂ ਦੁਆਰੇ ਹੋਇਆ ਪ੍ਰਾਨੀ ਆਪਣੇ ਘਟ ਅੰਤਰ ਹੀ ਹਿਰਦੇ ਵਿਖੇ ਹੀ ਉਸ ਸਚੇ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਜਗ ਜੀਵਨ ਜੋਤਿ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਕੇ ਲਖੇਗਾ। ਇਸ ਬਿਧ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਈ ਜੋਤ ਨੂੰ ਲਖਣਾ, ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸੰਮ੍ਹਾਲਣਾ ਅਤੇ ਸਦਾ ਹਜ਼ੂਰ ਪੇਖਣਾ ਅਰਥਾਤ ਪਰਤੱਖ ਕਰਨਾ ਹੈ। 'ਇਸ ਦੀ ਸੂਝ ਬੂਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਜੋਤ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਕਿਰਪਾ ਦੁਆਰਾ ਘਟ ਅੰਤਰ ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਕੇ ਸਚੇ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਾਂਗੋ ਪਾਂਗ ਪੇਖਿਆ ਹੈ। ਜਿਨਾਂ ਨੇ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਚ ਮੁਚ ਸੰਮ੍ਹਾਲਿਆ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸੰਮ੍ਹਾਲ ਪਦ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦਾ ਸੱਚਾ ਸੁਆਦ ਤੇ ਰਸ ਆਇਆ ਹੈ। ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਸਾਂਭ ਕੇ ਰਖਣ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਕੇ ਹੋਰ ਕਿਹੜੀ ਸਮ੍ਹਾਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ? ਆਹਾ ! ਕਿਹੀ ਅਦੁਤੀ ਸਮ੍ਹਾਲ ਹੈ। ਇਹ ਸਮ੍ਹਾਲ ਹਰ ਦਮ ਜੀਉੜੇ ਨਾਲ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਇਹ ਜਿਉੜਾ ਤਿਥ ਇਹ ਸਮ੍ਹਾਲ, ਨਾਲ,ਦੀ ਨਾਲ ਇਕ ਨਿਮਖ ਭੀ, ਘੜੀ ਮੁਹਤ ਭੀ, ਪਲ ਚਸਾ ਭੀ, ਇਹ ਸਮ੍ਹਾਲ ਦੂਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ । ਦੂਰ ਕੀਕੂੰ ਹੋਵੇ? ਜਦ ਇਹ ਸਮ੍ਹਾਲ'ਜੀਉੜੇ ਸੇਤੀ ਰਵਿ ਰਹੀ,'ਸਮ੍ਹਾਲ ਹੈ। ਇਹ ਕਉਤਕੀ ਸਮ੍ਹਾਲ ਜੀਉੜੇ ਨੂੰ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨਹਾਰੀ ਸਮ੍ਹਾਲ ਹੈ, ਇਸ ਅਕਾਲੀ ਜੋਤ ਸੇਤੀ ਸੰਭਲਿਆ ਅਤੇ ਸਪੱਰਸ ਹੋਇਆ ਜੀਅੜਾ ਸੁਰਜੀਤ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਦ ਕਿ ਉਹ ਸਦ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਜਾਗਤ ਜੋਤ ਹੀ 'ਅਮਰ ਅਟਲ 'ਅਭੈ ਅਕਾਲੀ ਤੇ ਅਬਿਨਾਸੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਉਸ ਜੋਤ ਤੋਂ ਵਿਛੜੇ ਅਤੇ ਮਾਇਆ ਮੋਹ ਵਿਚ ਮਨੂਰ ਹੋਏ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਮਨ ਦਾ ਖ਼ਿਤਾਬ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮੁਖ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਯਥਾ ਗੁਰਵਾਕ:—

ਮਨ ਕਰਹਲਾ ਮੇਰੇ ਪਿਆਰਿਆ ਵਿਚ ਦੇਹੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਲਿ ॥

ਏਹੀ ਅੰਤਰ ਜੋਤ ਸੰਭਾਲਣ ਦਾ ਭਾਵ ਇਸ ਅਗਲੇਰੇ ਗੁਰਵਾਕ ਤੋਂ ਸੂਚਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਯਥਾ:—

''ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਵਰੁ ਪਾਇਆ ਅਬਿਨਾਸੀ
ਨਾ ਕਦੇ ਮਰੈ ਨਾ ਜਾਇਆ ॥'

ਦੇਖਿਆ ਕਿਹਾ ਸੋਹਣੀ ਸੰਭਾਲ ਹੈ! ਇਹ ਸੰਭਾਲ ਅਮਰ ਅਤੇ ਅਟੱਲ ਪਦ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਣ ਵਾਲੀ ਸਮ੍ਹਾਲ ਹੈ। ਹਿਰਦੇ ਅੰਦਰ ਸਾਂਭ ਕੇ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੀ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਨਾਉਂ ਸੰਭਾਲ ਹੈ। ਸੰਮ੍ਹਾਲ ਦੇ ਇਸੇ ਭਾਵ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੀ 'ਸਾਹਿਬ ਸਦਾ ਹਜ਼ੂਰਿ' ਸਦਾਉਂਦਾ ਹੈ। 'ਸਦਾ ਹਜ਼ੂਰਿ' ਦੇ ਅਰਥ ਉਦੋਂ ਤੀਕ ਸਮਝ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਜਦ ਤੀਕਰ 'ਸਾਹਿਬ' ਦੀ 'ਸੰਭਾਲ' ਨਾਂ ਹੋ ਜਾਵ ਪਰ ਸੰਮ੍ਹਾਲ ਹੋਈ ਤੋਂ 'ਸਾਹਿਬ ਸਦਾ ਹਜ਼ੂਰਿ' ਕੀ ! ਕਿੰਤੂ, 'ਨੇਰੈ ਹੀ ਤੇ ਨੇਰਾ' ਹੈ। ਇਸ ਸੰਮ੍ਹਾਲ ਬਿਹੂਣ ਸਦਾ ਹਜ਼ੂਰਿ ਸਾਹਿਬ ਘਰ ਹੀ ਅੰਦਰ ਦੂਰ ਹੈ ਅਤੇ 'ਸਦਾ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਸ ਬਿਧ ਸਮੀਪ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਫੇਰ ਦੂਰ ਅਰਥਾਤ ਦਰਿਸ਼ਟੀਓਂ ਅਗੋਚਰ ਹੋਣ ਦਾ ਕਾਰਣ ਕੇਵਲ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਜੀਵਾਂ ਉਤੇ ਹਉਮੈ ਦਾ ਪੜਦਾ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ,ਇਸ ਹਉਮੈ ਰੂਪੀ ਭਰਮ ਦੀ ਭੀਤ (ਪਾਲ-ਕੰਧ) ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਅਗੇ ਉਸਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਬਸ ਜੋ ਕੁਝ ਭੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦਰਿਸ਼ਟੀ ਗੋਚਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸੋ ਕੇਵਲ ਭਰਮ ਹੀ ਭਰਮ ਹੈ। 'ਹਰਿ ਚੰਦਉਰੀ ਪੇਖਿ ਵੁਠੇ ਨਗਰ ਗੰਧਰਬ' ਵਾਲੇ ਗੁਰਵਾਕ ਦੇ ਭਾਵ ਵਾਲੀ ਹੀ ਗਲ ਹੈ। ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਮਾਨ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿਖੇ ਲੁਭਾਇਨ ਹੋਏ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਚਿਤ ਬਿਰਤੀ ਭਰਮ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਧੋਖੇ ਵਿਚ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਐਥੋਂ ਤਾਈਂ ਕਿ—

ਝੂਠੁ ਬਾਤ ਸਾ ਸਚੁ ਕਰਿ ਜਾਤੀ ॥
ਸਤਿ ਹੋਵਨੁ ਮਨਿ ਲਗੈ ਨਾ ਰਾਤੀ ॥

ਦੇ ਗੁਰਵਾਕ ਦੇ ਭਾਵ ਵਾਲੀ ਦਸ਼ਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਰਿਸ਼ਟਮਾਨ ਪ੍ਰੰਤੂ ਅਸਤ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਭੁਲਾਵੇ ਰੂਪੀ 'ਹਰਿ ਚੰਦਉਰੀ' ਅਰਥਾਤ ਮਿਰਗ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਚਿਤ ਬਿਰਤੀ ਰੂਪੀ ਦਰਿਸ਼ਟੀ ਮੂਲੋਂ ਚੁੰਧਿਆ ਗਈ ਹੈ। ਐਥੋਂ ਤਾਈਂ ਕਿ ਸਤਿ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਦੇਖਣੋਂ ਉੱਕੀ ਅਸਮਰਥ ਹੋ

www.AKJ.org

ਗਈ ਹੈ । ਏਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਦਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿਖੇ ਭਰਮ ਦੇ ਛੌੜ ਅਰਥਾਤ ਅਗਿਆਨ ਦੇ ਫੋਲੇ ਪੈ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਕੇਵਲ 'ਗੁਰਦੁਆਰੈ ਹੋਇ ਕੈ' ਹੀ ਕਟੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਟੇ ਜਾਣ ਕਰ ਕੇ ਏਹ ਮੰਦ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਜੋ ਹੈ ਸੋ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਦਾ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇਖਣ ਹਾਰੀ ਦਿਬ ਦਰਿਸ਼ਟੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਭਰਮੇ ਦੇ ਛੌੜ 'ਗੁਰਦੁਆਰੈ ਹੋਇਕੈ' ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਦਸੀ ਔਖਧੀ ਅਤੇ ਸੰਜਮ ਦੇ ਵਰਤਨ ਕਰ ਹੀ ਕਟੇ ਜਾਣਗੇ, ਐਵੇਂ ਨਹੀਂ । ਤਾਹੀਓਂ ਅਗਲੇਰੀ ਤੁਕ ਅੰਦਰ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ 'ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਦਾਰੂ ਹੀ ਸਮਰਥ ਲਾਇਹੁ ॥' ਭਰਮ ਦੇ ਛੌੜ ਰੂਪੀ ਬਿਖ਼ੇ ਰੋਗ ਕਰਣ ਹਿਤ ਗੁਰੂ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪੀ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਦਾਰੂ ਹੀ ਸਮਰਥ ਹੈ । ਸੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਰੂਪੀ ਦਾਰੂ ਭਰਮ ਰੂਪੀ ਛੌੜ ਦੇ ਗਰਸੇ ਲੋਇਣਾਂ ਵਿਖੇ ਲਾਵੇ । ਬਸ ਤਦੋਂ ਕੇਵਲ ਤਦੋਂ ਹੀ ਹਉਮੈ ਰੋਗ ਤੋਂ ਅੰਧਲੇ ਹੋਏਵੇ ਬਿਖੇ ਰੋਗੀਆਂ ਦੇ ਅੰਤਰੀਂ ਨੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਜਗਮਗ ਜੋਤ ਦੇ ਪਰਖਣ ਅਤੇ ਪੇਖਣ ਵਾਲੀ ਦਿਬ ਦਰਿਸ਼ਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਐਵੇਂ ਨਹੀਂ ਇਸ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਔਖਧੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹਉਮੈ ਰੋਗ ਚੁਕੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ । ਇਹ ਨਾਮ ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ 'ਗੁਰਮਤਿ ਅੰਦਰ' 'ਨਾਮ' ਦੇ ਨਾਉਂ ਕਰ ਕੇ ਪਰਸਿੱਧ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅੰਦਰ ਅਰਥਾਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਪਵਿਤ੍ਰ ਬਾਣੀ ਅੰਦਰ ਧਿਆਵਣ ਯੋਗ 'ਨਾਮ' ਸੁਆਸ ਸੁਆਸ ਸਿਮਰਨ ਯੋਗ 'ਨਾਮ' ਨਿਮਖ ਨਿਮਖ ਅਰਾਧਨ ਯੋਗ 'ਨਾਮ' ਦੀ ਅਪਾਰ ਪਦਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ । ਇਸ 'ਨਾਮ' ਦੀ ਅਪਾਰ ਮਹਿੰਮਾ ਸੇਤੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਇਕ ਇਕ ਵਾਕ ਓਤ ਪੋਤ ਕਰਕੇ ਪਰੋਤਾ ਅਤੇ ਗੀਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਇਸੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪੀ ਨਾਮ ਦੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਭਿਨੀ ਮਹਿਮਾ ਦੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅੰਦਰ ਰਮੇਂ ਹੋਏ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਨਿਜ ਸਰੂਪ ਅੰਦਰ ਏਸ ਬਿ- ਰਮ ਰਹੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਨਾਮ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਨਹਾਰੀ ਹੋਣ ਕਰ ਹੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦ ਅਮਰ ਪਦਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ । ਯਥਾ ਗੁਰਵਾਕ:—

ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਹੈ ਬਾਣੀ ਵਿਚਿ ਬਾਣੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਸਾਰੇ ।

ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਤਦੇ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਹਾਰੀ ਹੈ । ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪੀ ਨਾ ਦੀ ਉਪਦੇਸ਼ਟਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬਾਣੀ ਅੰਦਰ ਅੰਮ੍ਰਿ ਨਾਮ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਹੈ । ਏਸ ਕਰ ਕੇ ਹੀ 'ਵਿ ਬਾਣੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਾਰੇ' ਵਾਲਾ ਗੁਰ ਫੁਰਮਾ ਵਿਦਮਾਨ ਹੈ । ਏਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮ ਨੂੰ ਮਨ ਵਿ ਵਸਾਵਣ ਕਰਕੇ ਹਉਮੈ ਰੋਗ ਦੀ 'ਨਵਿਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

ਯਥਾ ਗੁਰਵਾਕ.—

'ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਨਾਮੁ ਮੰਨਿ ਵਸਾਏ ॥
ਹਉਮੈ ਮੇਰਾ ਸਭੁ ਦੁਖੁ ਗਵਾਏ ॥
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ ਸਦਾ ਸਲਾਹੇ
ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪਾਵਣਿਆ ॥

ਨਾਮ ਦੇ ਮਨ ਵਸਾਵਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਨਾਮ ਦ ਅਭਿਆਸ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਕਰਨਾ ਹੈ । ਹੁਣ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੀਕੂੰ ਅਤੇ ਕਿਥੋਂ ਹੋਵੇ ? ਏਸ ਦਾ ਉਤਰ ਏਸੇ ਗੁਰਵਾਕ ਦੇ ਭਾਵ ਅੰਦਰ ਹੈ ਕਿ 'ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ ਸਦਾ ਸਲਾਹੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪਾਵਣਿਆਂ' ਅਰਥਾਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਸੇਵ (ਅਰਾਧਨ) ਕਰੇ । ਬਸ ਏਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪੀ ਬਾਣ ਤੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਨਾਮ ਦ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਹੈ ਹ ਬਾਣੀ । ਬਾਣੀ ਰੂਪੀ ਗੁਰੂ ਬਿਹੂਣ ਹੋਰ ਕੋਈ ਗੁ ਗੁਰਮਤਿ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ । ਤਾਂ ਤੇ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਬਾਣੀ ਦਾ ਹੀ ਸੇਵਨਾ (ਮਨਿ ਵਸਾਵਣਾ) ਨਾ ਅਭਿਆਸ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਾ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਨਾਲ ਲਗਦ ਏਸੇ ਗੁਰਵਾਕ ਦਾ ਰਹਾਉ ਵਾਲਾ ਅੰਕ ਭੀ ਏ ਅਸੂਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਤੇ ਪਰੋੜਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ।

www.AKJ.org

ਥਾ:—

ਹਉ ਵਾਰੀ ਜੀਉ ਵਾਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ ਮਨਿ ਵਸਾਵਣਿਆ ॥
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ ਮਨਿ ਵਸਾਏ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵਣਿਆ ॥
॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥'

ਥਾ ਹੋਰ ਗੁਰਵਾਕ—

"ਗੁਰਮੁਖਿ ਬਾਣੀ ਨਾਦੁ ਬਜਾਵੈ ॥"

ਸੋ ਸਾਫ਼ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋਇਆ ਕਿ ਏਸ ਗੁਰਮਤਿ ਦ (ਸ਼ਬਦ-ਨਾਮ) ਦੀ ਅਭਿਆਸ ਰੂਪੀ ਤੰਤੀ ਰੂ ਰੂਪ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਮੁਖ ਲੈਕੇ ਅਰਥਾਤ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਰਾਧਣ ਕਰ ਹੀ ਵਜਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਣ ਆਓ ਪਹਿਲੇ ਗੁਰ ਪ੍ਰਮਾਣ ਵਲ, 'ਹਰਿ ਕਾ ਮ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਹੈ ਦਾਰੂ ਏਹੁ ਲਾਇਹੁ ॥' ਬਸ ਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪੀ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਦੀ ਦਾਰੂ (ਔਖਧੀ) ਾਉਣ (ਵਰਤਣ) ਨਾਲ ਹੀ ਭਰਮ ਦੇ ਛੋੜ ਕਟੇ ਸਕਦੇ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਉਮੇ ਰੋਗ ਦੀ ਨਵਿਰਤੀ ਸਕਦੀ ਹਨ; ਇਸ ਔਖਧੀ ਬਿਹੂਣ ਹਉਮੈ ਦਾ ਾ ਮਿਟਦਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਹਉਮੈ ਅੰਦਰ ਹੀ ਵਾਸ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਹਉਮੈ ਅੰਦਰ ਵਰਤਣ ਲਾ ਜੀਵਨ ਬਿਖ ਵਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਭਾਵ ਦਰ ਖੁਆਰ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸੌਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਮ ਭੁਲੇ ਮਨਮੁਖੀ ਦੁਹੇਲਿਆਂ ਦਾ ਕੰਮ (ਵਤੀਰਾ) । ਯਥਾ ਗੁਰਵਾਕ—

ਮਨਮੁਖੁ ਭੂਲਾ ਦੂਜੈ ਭਾਇ ਖੁਆਏ ॥
ਮੁ ਨ ਲੇਵੈ ਮਰੈ ਬਿਖੁ ਖਾਏ ॥
ਨੁ ਦਿਨੁ ਸਦਾ ਵਿਸਟਾ ਮਹਿ ਵਾਸਾ
ਨੁ ਸੇਵਾ ਜਨਮੁ ਗਵਾਵਣਿਆ ॥"

ਸੋ ਨਾਮ ਨੂੰ ਸੇਵਨ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਮਨਮੁਖਾਂ ਦਾ ਮ ਹਉ ਹਉ ਕਰਦਿਆਂ ਬਿਰਥਾ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਹਉਮੈ ਦੀ ਬਿਖ ਨਿਤਾਪ੍ਰਤਿ ਵਧੇਰੇ ਹੀ ਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਏਸ ਬਿਖ ਨੂੰ ਉਤਾਰਨ ਦਾ ਾਉ ਜੇ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਾਮ ਹੈ। ਏਸ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਦਾਰੂ ਪੁੜੀ ਘੋਲ ਕੇ ਪੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇਹ ਰੋਗ ਨਹੀਂ ਦਾ। ਇਸ ਪਰ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਜਿਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਅਖਵਾਉਣ ਦੀ ਪੁੜੀ ਅਜ ਕਲ ਬਥੇਰਿਆਂ ਨੇ ਘੋਲ ਕੇ ਪੀਤੀ, ਪਰ ਕੀ ਇਹ ਸਚ ਹੈ ? ਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਹਉਮੈ ਰੋਗ ਦੂਰ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਗਲ ਮੰਨਣੋਂ ਕਦੇ ਮੁਕਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਏਸ ਅਮੋਲਕ ਔਖਧੀ ਦਾ ਵਰਤਾਉ ਮੂਲੋਂ ਹੀ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਆਸ਼ਿਓਂ ਉਲਟ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰ ਸਚੇ ਵੈਦ ਦਾ ਇਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤੀ ਨੁਸਖਾ ਐਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਲਾ ਸਪੰਨ ਹੈ। ਇਸ ਨੁਸਖੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਸਰ ਹੈ ਤਾਂ ਨੁਸਖਾ ਸਾਜਣਹਾਰ ਅਤੇ ਸਾਜਕੇ ਸਿਚਨਹਾਰੇ ਗੁਰੂ ਵੈਦ ਦੇ ਮੋਹਰੀ ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਜੋ ਐਵੇਂ ਹੀ ਗੁਰਮਤਿ ਗੁਣ ਬਿਹੂਣ ਪੰਚ ਅਤੇ ਪੰਚਾਂ ਦੇ ਭੀ ਸਰਪੰਚ ਬਣ ਬਣ ਬਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਣਹੋਏ ਪੰਚ ਸਦਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਨਮਤ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਅੰਦਰ ਘਸੇੜ ਕੇ ਓਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤੀ ਨੁਸਖੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਰਪੰਚ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤ ਹੀਨ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਦੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚਾਂ ਦਾ ਸਾਜਿਆ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਾ ਨਿਵਾਜਿਆ ਹੋਇਆ ਅੰਮ੍ਰਿਤ' ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣੋਂ ਰਹਿ ਜਾਏ ਕਿਉਂਕਿ 'ਪੰਚ' ਉਹ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ 'ਪੰਚਾ ਕਾ ਗੁਰੁ ਏਕੁ ਧਿਆਨ' ਗੁਰੁ ਵਾਕ ਦੇ ਆਸ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਤੋ ਪਹਿਰ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਵਲ ਹੀ ਧਿਆਨ ਹੋਵੇ।

ਪੰਚ ਜਨ

'ਪੰਚ ਜਨ' ਉਹ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਅਠੋ ਪਹਿਰ ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਹੀ ਜੁੜੀ ਰਹ ਅਤੇ ਜੋ ਹਰਦਮ ਗੁਰੂ ਸੇਤੀ ਹੀ ਸਨਮੁਖ ਰਹਿਣ। ਜੈਸਾ ਕਿ ਇਸ(ਅਗਲੇਰੇ) ਗੁਰਵਾਕ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ।

ਯਥਾ ਗੁਰਵਾਕ—

"ਜੇ ਕੋ ਸਿਖ ਗੁਰੂ ਸੇਤੀ ਸਨਮੁਖੁ ਹੋਵੈ ॥
ਹੋਵੈ ਤ ਸਨਮੁਖੁ ਸਿਖ ਕੋਈ ਜੀਅਹੁ ਰਹੈ ਗੁਰ ਨਾਲੈ ॥
ਗੁਰ ਕੇ ਚਰਨ ਹਿਰਦੈ ਧਿਆਏ ਅੰਤਰ ਆਤਮੈ ਸਮਾਲੇ ॥
ਆਪੁ ਛਡਿ ਸਦਾ ਰਹੈ ਪਰਣੈ ਗੁਰ ਬਿਨੁ ਅਵਰੁ ਨ ਜਾਣੈ ਕੋਏ ॥
ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ ਸੁਣਹੁ ਸੰਤਹੁ ਸੋ ਸਿਖੁ ਸਨਮੁਖੁ ਹੋਏ ॥'
(ਅਨੰਦ ਸਾਹਿਬ)

www.AKJ.Org

ਅਸੇਹੇ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਅਜੇਹੇ ਸਨਮੁਖ ਸਿਖਾਂ ਦਾ ਨਾਉਂ ਹੀ ਪੰਚ ਜਨ' ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਪੰਚ ਦਾ ਪੁੰਜ ਹੀ ਉਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪੀ ਔਖਧੀ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਹਿਤ ਗੁਰਮਤਿ ਅੰਦਰ 'ਪੰਚ ਪਰਵਾਣ' ਦੇ ਭਾਵ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕ ਹੈ। ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਅਜਿਹੇ ਗੁਰਮੁਖ ਪੰਚ ਜਨਾਂ ਦੇ ਪੁੰਜ ਨੂੰ ਹੀ 'ਗੁਰੂ ਦੁਆਰੇ ਹੋਇ ਕੈ' ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪੀ ਔਖਧੀ ਦੇ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਹਿਤ 'ਪੰਚ ਪਰਧਾਨ' ਵਾਲੇ ਵਾਕ ਦੇ ਭਾਵ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਵਲੋਂ ਪਰਧਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਅਜ ਕਲ ਪੰਥ ਅੰਦਰ ਏਸ ਤੋਂ ਐਨ ਉਲਟ ਪਰਪੰਚ ਪਿਖਣ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਪਰਪੰਚੀ ਵਿਚ ਰੰਚਕ ਭੀ ਗੁਰਮਤ ਦਾ ਗੁਣ ਨਹੀਂ ਘਟਦਾ ਅਤੇ ਜੋ ਨਿਰਾ ਹਉਮੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਪੰਚ ਦਾ ਹੀ ਪੁੰਜ ਹੈ ਉਹ ਬਾਂਹ ਉਲਾਰ ਕੇ ਅਤੇ ਮਲੋ ਮਲੀ ਅਗਾਹਾਂ ਵਧ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੰਚਾਂ ਦਾ ਸ੍ਰਪੰਚ ਬਣਾਇਆ ਲੋੜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਤ ਨਵੀਆਂ ਮਨਮਤਾਂ ਪਰਚਲਤ ਅਤੇ ਭ੍ਰਮ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕ ਗੁਰਮਤ ਅੰਦਰ ਪਰਚੁਰ ਕਰਕੇ ਕੇਵਲ ਨਵੀਨ ਕਾਢਾਂ ਦਾ ਕਾਢ ਬਣਨ ਅਤੇ ਪੰਥ ਅੰਦਰ ਉਘਾ ਹੋਣ ਦੀ ਖਾਤਰ ਨਿਧੜਕ ਅਤੇ ਨਿਰਭੈ ਹੋ ਕੇ ਗੁਰਮਤ ਦੇ ਪਵਿੱਤ ਅਸੂਲਾਂ ਦੀ ਭੰਨ ਤੋੜ ਕਰਨੋਂ ਭੀ ਨਹੀਂ ਸੰਕੋਚਦਾ। ਇਹ ਹਉਮੈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਹੈ। ਪਰਪੰਚ ਪਸਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਹੈ? ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਹਉਮੈ ਦੇ ਪੁੰਜ ਪਰਪੰਚੀ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਰਪੰਚ ਬਰਤੀ ਅੰਦਰ ਨਾਮ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਨਿਵਾਸ ਕੀ? ਉਥੇ ਤਾਂ ਨਾਮ ਦਾ ਲੇਸ ਮਾਤ੍ਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ 'ਹਉਮੈ ਨਾਵੈ ਨਾਲਿ ਵਿਰੋਧ ਹੈ ਦੁਇ ਨ ਵਸਹਿ ਇਕ ਠਾਇ। ਹਉਮੈ ਵਿਚਿ ਸੇਵਾ ਨਾ ਹੋਵਈ ਤਾ ਮਨ ਬਿਰਥਾ ਜਾਇ॥' ਕੇਵਲ ਨਾਮ ਵਿਚ ਰੱਤੇ ਗੁਰਮਖ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪੰਚ ਸਦਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਉਹ ਆਪੋਂ ਕੁਛ ਬਣ ਕੇ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦੇ। ਨਾ ਹੀ ਕੁਛ ਸਦਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਆਪਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੀ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਬਾਣ ਅਤੇ ਵਾਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਨਾਮ ਦੀ ਰੰਗਣ ਵਿਚ ਰੱਤੇ ਹੋਏ ਗੁਰੂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਮਸਤ ਅਤੇ ਲਿਵਲੀਣ ਹੋਏ੨ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਅੰਦਰ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਦਾ ਭੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੋਮ ਰੋਮ ਵਿਚ ਰਮਿਆ ਪਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗਰੀਬੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਪ੍ਰਪੰਚੀਆਂ ਵਤ ਅਹੰਮੇਵ ਵਿਚ ਮਤੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾਮ ਦੀ ਸੰਜੋਅ ਪਹਿਰ ਰਖੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ 'ਹਉਮੈ' ਵਾਲੀ ਬਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇੜ ਨਹੀਂ ਢੁਕਣੀ ਪਾਉਂਦੀ। ਹਉਮੈ ਦਾ ਨਾਮੇ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਜੋ ਹੋਇਆ। ਅਜਿਹੇ ਕੇਵਲ ਅਜਿਹੇ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਪ੍ਰਥਾਇ ਹੀ ਪੰਚ ਦਾ ਪਦ ਸੋਭ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਪੰਚਾਂ ਦੇ ਪੁੰਜ ਦੁਆਰਾ ਸਾਜਿਆ ਹੋਇਆ ਅੰਮ੍ਰਿਤੀ ਨੁਸਖਾ ਹੀ ਫ਼ਲੀ ਭੂਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਲਾ ਵਰਤਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਔਖਧੀ ਦੇ ਅਭਿਲਾਖੀਆਂ ਲਈ ਭੀ ਅਤਯੰਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪੂਰਨ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਪਸਚਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤੀ ਨੁਸਖਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਏ ਤਾਂ ਅਉਖਧ ਸਬੰਧੀ ਪਥ (ਸੰਜਮ) ਰਖਣ ਵਿਚ ਹਰਦਮ ਤੱਤ ਪਰ ਰਹਿਣ, ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ 'ਪੂਛਤ ਹੈ ਬੈਦ ਖਾਇ ਔਖਧ ਨਾ ਸੰਜਮ ਸੇਤੀ ਕੈਸੇ ਮਿਟੇ ਰੋਗ ਸੁਖ ਸਹਿਜ ਸਮਾਈਏ॥' ਮਹਾਂ ਵਾਕ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਜਮ ਰਖੇ ਬਿਨਾਂ ਔਖਧੀ ਨੇ ਫਲੀ ਭੂਤ ਨਹੀਂ ਹੋਨਾ, ਤਦੇ ਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅੰਦਰ ਆਏ ਗੁਰ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੀ ਅਗਲੇਰੀ ਤੁਕ ਅੰਦਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੂਚਨ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ—'ਸਤਿਗੁਰ ਕਾ ਭਾਣਾ ਚਿਤਿ ਰਖਹੁ ਸੰਜਮ ਸਚਾ ਨੇਹੁ॥' ਇਸ ਗੁਰਵਾਕ ਅੰਦਰ ਸਚੇ ਸੰਜਮ ਦੇ ਰੂਪ ਅਤੇ ਬਿਧੀ ਦਾ ਨਿਰੂਪਣ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਦਾਰੂ ਔਖਧੀ ਨੂੰ ਸੰਜੁਕਤ ਸੰਜਮ ਦੇ ਵਰਤਣ ਕਰ ਹਉਮੈ ਰੂਪੀ ਅਸਾਧ ਰੋਗ ਦਾ ਬੀਜ ਨਾਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੋ ਸੰਜਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 'ਸਤਿਗੁਰ ਕਾ ਭਾਣਾ ਚਿਤਿ ਰਖਹੁ'। ਗੁਰੂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਦੁਆਰਿਓਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਪਸਚਾਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ

www.AKJ.Org

ਭਾਣੇ ਨੂੰ ਚਿਤ ਰਖੇ ਬਿਹੂਣ ਨਾਮ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ, ਪਰੰਤੂ ਅਧਿਕਾਰ ਵਾਲੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਭਾਣੇ ਨੂੰ ਚਿਤ ਰਖਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹਰ ਦਮ ਚਿਤ ਵਿਖੇ ਵਸਾ ਕੇ ਉਸ ਆਗਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਣ ਤੋਂ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਪੂਰਨ ਆਗਿਆ ਅੰਦਰ ਰਹਿਣਾ ਹਉਮੈ ਰੋਗ ਤੋਂ ਬਚੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਪੱਕਾ ਪਥ ਹੈ। ਸਿਖ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਨੇ ਗੁਰਮਤ ਦੇ ਪਰਮ ਸਰੇਸ਼ਟ ਰਾਜ ਯੋਗ ਵਾਲੇ ਆਸ਼ੇ ਅਸੂਲ ਅਨੁਸਾਰ ਗ੍ਰਿਹਸਤ ਵਿਖੇ ਰਹਿ ਕੇ ਹੀ ਭਾਉ ਭਗਤੀ ਸਾਧਨੀ ਹੈ। ਸੋ ਭਾਉ ਭਗਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰਨਤਾ ਦੇ ਪਦ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਵਣ ਲਈ ਅਤੇ ਸਦਾ ਨਾਮ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਛਿਨ ਛਿਨ ਅਤੇ ਪਲ ਪਲ ਉਤੇ ਗੁਰੂ ਸਿਖਿਆ ਮਈ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਸੰਸਾਰ ਵਿਖੇ ਕੁਸੰਗ ਹੀ ਕੁਸੰਗ ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਿਖ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਨੇ ਰਹਿਣਾ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋਇਆ। ਤਾਂ ਤੇ ਜਦ ਤੀਕਰ ਪੂਰਨ ਸਤਿਸੰਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਰਹੇ ਤਦ ਤਾਈਂ ਕੁਸੰਗ ਵਿਚ ਪੈਣ ਦਾ ਡਰ ਹੀ ਡਰ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਤਿਸੰਗ ਭੀ ਸੋ ਹੈ ਜੋ ਨਾਮ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਕਰਾਵੇ।

ਸਤਿਸੰਗਤ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ

ਜੈਸਾ ਕਿ ਇਸ ਗੁਰਵਾਕ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ। ਯਥਾ—'ਸਤਿਸੰਗਤ ਕੈਸੀ ਜਾਣੀਐ ॥ ਜਿਥੈ ਏਕੋ ਨਾਮੁ ਵਖਾਣੀਐ ॥' ਅਤੇ ਏਕੋ ਨਾਮ ਨੂੰ ਵਖਾਣਣ ਵਾਲੀ ਕੇਵਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਹੈ ॥ ਜਿਸ ਅਸਥਾਨ ਵਿਖੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਾਂਵੀਂਦੀ ਹੈ ਉਹ ਸਤਿਸੰਗ ਮੰਡਲ ਹੈ। ਜਿਸ ਹਿਰਦੇ ਵਿਖੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਆਣਕੇ ਉਤਰੀ ਹੈ, ਅਥਵਾ ਜਿਸ ਪੰਚ ਭੂਤਕ ਅਕਾਰ ਵਿਖੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਟਿਕਦੀ ਹੈ। ਅਰਥਾਤ ਸ਼ਸ਼ੋਭਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਉਹ ਸਤਿਸੰਗ ਦਾ ਸੱਚਾ ਸੋਮਾ ਹੈ। ਤਿਸੇ ਦਾ ਨਾਉਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹੈ। ਸੋ ਸਤਿਗੁਰੂ ਏਸ ਕਲੀ ਕਾਲ ਵਿਖੇ ਦਸਾਂ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਸਾਖਯਾਤ ਸਰੂਪ 'ਆਦਿ ਅੰਤਿ ਏਕੈ ਅਵਤਾਰਾ' ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਸਚੇ ਗੁਰਦੇਵ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਹਨ। ਸੋ ਸਚੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਸਤਿਸੰਗ ਹੀ ਸਚਾ ਸਤਿਸੰਗ ਹੈ। 'ਜਹ ਸਤਿਗੁਰ ਤਹ ਸਤ ਸੰਗਤਿ ਬਣਾਈ' ਗੁਰਵਾਕ ਦੇ ਭਾਵ ਅਨੁਸਾਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਠ ਦਿਦਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੀ ਸਚਾ ਸਤਿਸੰਗ ਹੈ। ਇਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹਾਂ ਸਿਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ, ਗੁਰੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਪਾਸ ਬੈਠਿਆਂ ਹੀ ਸੋਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਤਿਸੰਗ ਦੇ ਏਸ ਸਚੇ ਸੋਮੇ ਤੋਂ ਉਪਜੀ ਸਤਿਸੰਗ ਸਰੂਪ ਬਾਣੀ ਦਾ, ਸਮੀਪੀ ਬੈਸਕ ਸੰਗ ਬੈਸ ਕੇ ਗਾਵਣਾ ਅਤੇ ਸੁਣਨਾ, ਸਤਿਸੰਗ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਸਤਿਸੰਗ ਦੇ ਸਚੇ ਸੋਮੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਮੀਪ ਬੈਸਣਹਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਏਸ ਸੱਚੀ ਬੈਸਕ ਵਿਖੇ ਬੈਸ ਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਾਵਨ ਹਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਸੁਣਨ ਹਾਰਿਆਂ ਦਾ ਨਾਉਂ ਹੀ ਸਤਿਸੰਗੀ ਜਨ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਤਿ ਸੰਗੀਆਂ ਦਾ ਸੰਗ ਕਰਨਾ ਭੀ ਸਤਿਸੰਗ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਸਮੀਪ ਬੈਠ ਕੇ ਅਜਿਹੇ ਸਤਿ ਸੰਗੀਆਂ ਦਾ ਪਰਸਪਰ ਮਿਲ ਜੁਲ ਕੇ ਏਸ ਬਿਧ ਸਤਿਸੰਗ ਕਰਨਾ ਸਚੇ ਸਤਿਗੁਰੂ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ' ਦੀ ਸੱਚੀ ਪੂਜਾ ਵਿਖੇ ਤੱਤਪਰ ਰਹਿਣ ਕਰਿ ਨਾਮ ਦਾ ਸੱਚਾ ਪੁਜਾਰੀ, ਸਦੀਵੀ ਪੁਜਾਰੀ ਅਤੇ ਲਿਵਲੀਨੀ ਪੁਜਾਰੀ ਬਣੀਂਦਾ ਹੈ, ਸੋਈ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸੱਚੀ ਕਾਰ ਤੇ ਅਸਲ ਆਗਿਆ ਹੈ।

ਏਕੋ ਨਾਮ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿਚ ਅੱਠੋ ਪਹਿਰ ਰੱਤੇ ਰਹਿਣਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸਚੀ ਆਗਿਆ ਅਰਥਾਤ ਸਚਾ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਜੋ ਗੁਰਬਾਣੀ ਰੂਪੀ ਸਤਿਸੰਗ ਦੇ ਸੇਵਨ ਤੋਂ ਉਪਜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸਤਿਸੰਗ ਦੇ ਸੇਵਨ ਕੀਤੀਆਂ ਅਰਥਾਤ ਸਤਿਸੰਗ ਵਿਚ ਗਿਆਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਖਾਣਦੀ ਹੈ।

www.AKJ.Org

'ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ' ਦੇ ਝਰੋਖੇ ਵਿਚੋਂ—

ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਵੱਡਾ ਘਲੂਘਾਰਾ

(ਵਲੋਂ—ਸ: ਜਸਮੇਰ ਸਿੰਘ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ)

1749 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਆਪਣੇ ਪੁਤਰ ਤੈਮੂਰ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਹਾਰ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਮਰਾਠਿਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਆਇਆ। ਸ਼ਿਵਾ ਜੀ ਇਸ ਸਮੇਂ ਮਰਹਟਿਆਂ ਦੇ ਆਗੂ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਪਰੰਤੂ ਸਿੱਖਾਂ ਵਲੋਂ ਛੇੜਖਾਨੀ ਅਵਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ। ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਅਪਣੀ ਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਪੱਕੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਦ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਦਿੱਲੀ ਵਲ ਵਧਿਆ। ਤਰਾਵੜੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਮਰਹਟਾ ਲਸ਼ਕਰ ਨੇ ਦਾਤਾ ਜੀ ਦੀ ਕਮਾਣ ਹੇਠਾਂ ਅਹਿਮਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕੀਤਾ ਪਰੰਤੂ ਲੱਕ ਤੋੜਵੀਂ ਹਾਰ ਖਾਧੀ। ਲਗਪਗ ਇਕ ਸਾਲ ਤਕ ਅਫਗਾਨ ਹਮਲਾਆਵਰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ ਬਹੁਤ ਭਾਰਾ ਲਸ਼ਕਰ ਜੋੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਮਰਾਠਿਆਂ ਨੇ ਸਦਾ ਸ਼ਿਵ ਰਾਓ ਦੀ ਕਮਾਣ ਹੇਠਾਂ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਦਿਤੀ। ਚੌਦਾਂ ਜਨਵਰੀ ਸਤਾਰਾਂ ਸੌ ਇਕਾਹਠ ਨੂੰ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਪਾਨੀਪਤ ਦੀ ਲੜਾਈ ਹੋਈ ਮਰਹਟੇ ਤੇ ਅਫ਼ਗਾਨ ਬਰਾਬਰ ਹੀ ਸਨ ਕਿ ਜੰਗ ਦਾ ਰੁਖ ਪਲਟਣ ਲਗਾ। ਜੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਮਰਹਟਿਆਂ ਕੋਲ ਭਾਰੀ ਤੋਪਖਾਨਾ ਸੀ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਪਿਆਦਾ ਫੌਜ ਬੜੀ ਡਾਢੀ ਸੀ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਮਰਹਟਿਆਂ ਦੀ ਹਾਰ ਹੋਈ ਤੇ ਕਈ ਮਰਹਟੇ ਸਰਦਾਰ ਉਥੇ ਹੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਆਤਮਘਾਤ ਕਰ ਬੈਠੇ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਦਾ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਬਾਰੇ ਮਰਹਟੇ ਤੇ ਅਫਗਾਨ ਘੋਲ ਵਿਚ ਅੰਤ ਦੁਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ। ਏਡੀ ਵਡੀ ਜਿੱਤ ਹੋ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਵੀ ਪਠਾਣ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਪਾਨੀਪਤ ਦੀ ਤੀਜੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਤਾਕਤ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਚੁਕੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਪਾਸ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਫੌਜੀ ਪਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਤਾਕਤ ਵਿਚੋਂ ਮਰਹਟੇ ਨਿਕਲ ਚੁਕੇ ਸਨ। ਕੌਮੀਅਤ ਦੇ ਜਜ਼ਬੇ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਦੇ ਮਤਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਪਠਾਣਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਢਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਪਾਨੀਪਤ ਦੀ ਲੜਾਈ ਮਗਰੋਂ ਅਹਿਮਦਸ਼ਾਹ ਕਾਬਲ ਵਾਪਸ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਦੋਂ ਸਿਖਾਂ ਨੇ ਬਿਆਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਉਸ ਦਾ ਸ਼ਮਾਨ ਲੁਟ ਲਿਆ। ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਹਿੰਦੂ ਇਸਤਰੀਆਂ ਜੋ ਉਹ ਕਾਬਲ ਲੈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਸਿਖਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਪੰਜੇ ਵਿਚੋਂ ਛੁਡਵਾਈਆਂ। ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਖਵਾਜਾ ਉਬੈਦ ਦੇ ਸਰਹੰਦ ਜੈਨ ਖਾਂ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਲਈ ਉਸ ਖਾਸ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ। ਅਜੇ ਅਬਦਾਲੀ ਸਿੰਧ ਤੋਂ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ ਕਿ ਖਾਲਸੇ ਨੇ ਆਣ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਤੇ। ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਏ, ਚੜ੍ਹਤ ਸਿੰਘ ਸੁਕਰਚਕੀਏ ਅਤੇ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਭੰਗੀ ਦੀ ਕਮਾਨ ਹੇਠਾਂ ਸਿੰਘ ਲੁਟ ਮਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਪੰ... ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਲੇਖਕ ਲਿਖਦਾ ਹੈ—

www.AKJ.Org

ਜੰਗ ਜੋ ਮਚਾਵਤੇ ਥੇ।
ਲੂਟ ਫੂਟ ਖਾਵਤੇ ਥੇ।
ਦੁਸ਼ਮਣ ਕੋ ਘਾਵਤੇ ਥੇ।
ਦੇਸ਼ ਕੋ ਬਚਾਵਤੇ ਥੇ।

ਲੁਟ ਮਾਰ ਤੋਂ ਬਾਦ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਦਿਤੀ। ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਏ ਨੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਤੇ ਆਪ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿਤਾ ਤੇ 'ਸੁਲਤਾਨ ਉਲ ਕੌਮ' ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਸਿਕਾ ਚਲਾਇਆ ਜਿਸ ਉਤੇ ਇਹ ਅੱਖਰ ਉਕਰੇ ਸਨ;—

ਦੇਗ ਤੇਗ ਫਤਹਿ ਨੁਸ਼ਰਤ ਬੇਦਰੰਗ ॥
ਯਾਫ਼ਤ ਅਜ਼ ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ॥

ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਇਥੇ ਹੀ ਬੱਸ ਨਾ ਕੀਤੀ ਸਗੋਂ ਦੁਆਬਾ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਫੌਜਦਾਰਾਂ ਸਆਦਤ ਖਾਂ ਤੇ ਸਾਦਕ ਖਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਭਜਾਇਆ। ਅਕਤੂਬਰ 1761 ਵਿਚ ਸਰਬਤ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਨਿਰੰਜਨੀ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਆਗੂ ਅਕਾਲਦਾਸ ਜੰਡਿਆਲੀਏ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਆਕਲ ਦਾਸ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸੂਹੀਏ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਗੁਪਤ ਖਬਰਾਂ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਪੁਚਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਉਂ ਉਹ ਬਣ ਰਹੀ ਸਿੱਖ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਪਸਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਵਾਹ ਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਆਕਲ ਦਾਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਇਸ ਗੁਰਮਤੇ ਦਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਤਾ ਲਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਸਦਾ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਆਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਏ।

ਨਿਰੰਜਨੀਏ ਆਗੂ ਦੇ ਸੱਦੇ ਉਤੇ ਅਹਿਮਦ-ਸ਼ਾਹ ਛੇਵੀਂ ਵਾਰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਆਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਬੂਹੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਠਕੋਰਿਆ। ਹਰ ਬਾਹਰੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਧਾੜਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਬੂਹੇ ਨੂੰ ਹੀ ਠਕੋਰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ 'ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜੰਮਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿੱਤ ਮਹਿਮਾਂ' ਦਾ ਅਖਾਣ ਆਮ ਪ੍ਰਚਲਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਲਾਹੌਰ ਉਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਮਾਉਣ ਮਗਰੋਂ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਜੰਡਿਆਲੇ ਅਪੜਿਆ। ਉਥੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਸਰਹੰਦ ਵਲ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਇਸ ਵੇਲੇ ਮਲੇਰਕੋਟਲੇ ਨੇੜੇ ਹਨ। ਅਫ਼ਗਾਨ ਹਮਲਾ ਆਵਰ ਨੇ ਸਮਾਂ ਜ਼ਾਇਆ ਕਰਨਾ ਮੁਨਾਸਬ ਨਾ ਸਮਝਿਆ ਤੇ ਮਲੇਰਕੋਟਲੇ ਵਲ ਕੂਚ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਦੈਂਤਾਂ ਵਰਗੇ ਪਠਾਣਾਂ ਨੇ ਲੰਮੀ ਧਾਈ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਢਾਈ ਢਾਈ ਗਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨੇਜ਼ੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘੋੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਾਠੀਆਂ ਤੇ ਮਖਮਲੀ ਗਦੇਲੇ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਜੀਨਾਂ ਚੜੀਆਂ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਦੇ ਮਿਆਨਾਂ ਉਤੇ ਰੇਸ਼ਮ ਚਮਕਦੀ ਸੀ ਪਰੰਤੂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਉਤੇ ਟੁਟੇ ਫੁਟੇ ਮਿਆਨ, ਘੋੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਾਠੀਆਂ ਉਤੇ ਜੁਲੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ। ਬਰਛੇ ਕੁਹਾੜੀਆਂ ਤੇ ਡਾਂਗਾਂ ਇਉਂ ਦਿਸਦੀਆਂ ਸ਼ਨ ਜਿਵੇਂ ਬੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਕਾਨੇ ਚਮਕਦੇ ਹਨ। ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਜਿਧਰ ਨੂੰ ਵਹੀਰਾਂ ਘਤਦਾ ਸੀ ਉਧਰ ਹੀ ਨੀਲੇ ਬਾਣੇ ਦੀ ਕੰਧ ਟੁਰਦੀ ਜਾਪਦੀ ਸੀ। ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਸ਼ਕਰ ਸਮੇਤ ਡੇਢ ਸੈ ਮੀਲ ਦਾ ਫਾਸਲਾ ਮੁਕਾ ਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਪੰਜ ਫਰਵਰੀ ਸਤਾਰਾਂ ਸੌ ਬਾਹਠ ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਅਹਿਮਦਸ਼ਾਹ ਅਛੋਪਲੇ ਹੀ ਮਲੇਰਕੋਟਲੇ ਤੋਂ ਛੇ ਮੀਲ ਉਤਰ ਵਲ ਕੁਪ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕੋਲ ਸਿੱਖਾਂ ਉਤੇ ਜਾ ਪਿਆ। ਸਿੱਖ ਅਚਾਨਕ ਕਾਬੂ ਆ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮਾਲ ਅਸਬਾਬ ਇਸ ਵੇਲੇ ਗਰਮਾ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਸੀ। ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਵੀ ਇਥੇ ਹੀ ਸੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਲਸ਼ਕਰ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹੁਣ ਬਾਬਾ ਆਲਾ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਚਲ ਕੇ ਮੱਦਦ ਲਈ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪਣੇ ਬੱਚੇ ਬੱਚੀਆਂ ਦੁਆਲੇ ਘੇਰਾ ਘੱਤ ਲਿਆ ਤੇ ਲੜਦੇ ਮਰਦੇ ਅਗਾਂਹ ਵਧੀ ਗਏ। ਅਬਦਾਲੀ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਭਿਆਨਕ ਹੱਲਾ ਕੀਤਾ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਤੇਗਾਂ ਧੂਹ ਲਈਆਂ, ਵੈਰੀ ਦੇ ਪੜਛੇ ਲਾਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵਢਦੇ

www.AKJ.org

ਟੁਕਦੇ ਅਗਾਂਹ ਵਧਣ ਲਗੇ। ਇਸ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਵਿਚ ਆਦਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿਧ ਬੀੜ ਗੁਆਚ ਗਈ। ਇਹ ਬੀੜ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਜੀ ਨੇ ਸਾਬੋ ਕੀ ਤਲਵੰਡੀ ਸੰਪੂਰਨ ਕਰਵਾਈ ਸੀ। ਅਹਿਮਦਸ਼ਾਹ ਇਸ ਬੀੜ ਨੂੰ ਕਾਬਲ ਲੈ ਗਿਆ। ਇਸ ਘਲੂਘਾਰੇ ਵਿਚ ਤੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਬੰਦੇ ਕਤਲ ਹੋਏ। ਕਈ ਇਤਹਾਸਕਾਰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧ ਲਿਖਦੇ ਹਨ। ਡਾਕਟਰ ਹਰੀ ਰਾਮ ਗੁਪਤਾ ਜਿਨਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਹਾਸ ਦਾ ਚੰਗਾ ਸਰਵੇਖਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਔਕੜਾਂ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਧਰਮ ਖਤਰਾ Religious Common danger ਬਚਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਹਿਮਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਬਰਨਾਲੇ ਉਤੇ ਚੜਾਈ ਕਰ ਦਿਤੀ ਤੇ ਫੂਲਕੀਆਂ ਮਿਸਲ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਬਾਬਾ ਆਲਾ ਸਿੰਘ ਉਤੇ ਹੱਲਾ ਬੋਲ ਦਿਤਾ। ਆਲਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਹਿਮਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਪੰਜ ਲੱਖ ਟੈਕਸ ਦੇਣ ਮਗਰੋਂ ਸਵਾ ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਰਖਿਆ ਲਈ ਭਰਿਆ। ਇਨੀ ਮਹਤਤਾ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਆਲਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਮਝੀ। ਅਬਦਾਲੀ ਨੇ ਆਲਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਇਲਾਕੇ ਭਾਰੀ ਵਾਰਸ਼ਕ ਕਰ ਦੇ ਬਦਲ ਉਸ ਕੋਲ ਰਹਿਣ ਦਿਤੇ। ਬਰਨਾਲੇ ਤੋਂ ਅਬਦਾਲੀ ਨੇ ਸਰਹੰਦ ਵਲ ਨੂੰ ਚਾਲੇ ਪਾ ਦਿਤੇ ਤੇ ਉਹ ਲਾਹੌਰ ਅਪੜਿਆ। ਸਰਹੰਦ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਮੁੜਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿਲ ਭਰਕੇ ਲੁਟਿਆ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਹਰਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਢਾਹਿਆ। ਜਿਕਰੀਆਂ ਖਾਂ ਸੂਬਾ ਲਾਹੌਰ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਸ਼ਕ ਪੱਕੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਸਿੱਖ ਹਰਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਰੋਵਰ ਵਿਚੋਂ ਪਾਣੀ ਪੀ ਲੈਣ ਉਹ ਅਮਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹਰਮੰਦਰ ਦੇ ਤਲਾ ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਮੁਗਲ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਸਖਤ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਮੌਕਾ ਭਾਲ ਕੇ ਸੂਟ ਵਟ ਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ ਹੀ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਦਸਤਾਰ ਸਮੇਤ ਹੀ ਇਸ਼ਨਾਨ ਸੋਧਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਪਤਾ ਲਗ ਜਾਵੇ ਕਿ ਚੋਰ ਨਹੀਂ ਨਹਾ ਰਿਹਾ ਸਿੰਘ ਨਹਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਈ ਸੂਰਮੇ ਪਰਕਰਮਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਗੋਲੀਆਂ ਖਾ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੁੰਦੇ ਦੇਖੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਰੋਵਰ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਅਮਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਅਬਦਾਲੀ ਵੀ ਸੁਣ ਚੁਕਿਆ ਸੀ ਸੋ ਉਸ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਅਸਥਾਨ ਹਰਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇ ਅਦਬੀ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝੀ। ਹਰਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਅੱਗ ਤੇ ਬਰੂਦ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਉਡਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਦੋਂ ਇਕ ਇੱਟ ਤਿਲਕ ਕੇ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਨੱਕ ਉਤੇ ਆ ਵੱਜੀ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਨੱਕ ਚੋਂ ਨਸੂਰ ਵਗਦਾ ਰਿਹਾ। ਪਵਿਤਰ ਸਰੋਵਰ ਨੂੰ ਉਸੇ ਕੂੜ ਕਿਰਕਟ ਤੇ ਮਲਬੇ ਨਾਲ ਭਰ ਛਡਿਆ। ਤਿੰਨ ਮਾਰਚ ਸਤਾਰਾਂ ਸੌ ਬਾਹਠ ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਲਾਹੌਰ ਪੁਜਾ ਉਸ ਨੇ ਵੱਡੀਆਂ ਵਡੀਆਂ ਮਸੀਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਮੁਤਾਬਕ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਪਲੀਤ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ ਸਨ ਗਊਆਂ ਦੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਧੁਆਈਆਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਦੇ ਮੁਨਾਰੇ ਚਿਣੇ। ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸਿਰਾਂ ਨੂੰ ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਲਟਕਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾ ਕਿ ਦਹਸ਼ਤ ਫੈਲ ਜਾਵੇ ਤੇ ਬਾਗੀਆਂ ਦੀ ਇਹ ਹਾਲਤ ਵੇਖਕੇ ਕੋਈ ਬਗਾਵਤ ਦਾ ਨਾਂ ਨਾ ਲਵੇ। ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਦਸੰਬਰ ਤਕ ਅਬਦਾਲੀ ਲਾਹੌਰ ਟਿਕਿਆ ਰਿਹਾ। ਸਿੱਖਾਂ ਉਤੇ ਗਸ਼ਤੀ ਜਥੇ ਛਡੇ ਗਏ।

ਸਤਾਰਾਂ ਅਕਤੂਬਰ ਸਤਾਰਾਂ ਸੌ ਬਾਹਠ ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਲਗਪਗ ਛੇ ਹਜ਼ਾਰ ਸਿਖ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਆਪਣੇ ਕੌਮੀ ਆਚਰਨ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ। ਇਹ ਭਾਰੀ ਇਕੱਠ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਇਆ ਤੇ ਗੁਰਮਤਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਵੈਰੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਭਾਂਜ ਦੇਣੀ ਹੈ। ਅਹਿਮਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਯਕੀਨ ਹੀ ਨਾ ਆਇਆ ਕਿ ਜਿਸ ਕੌਮ ਨੂੰ ਮੈਂ ਕੁੱਪ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਵਡੀ ਸ਼ਿਕੱਸਤ (ਲੱਕ ਤੋੜਵੀਂ ਹਾਰ) ਦਿਤੀ ਹੈ ਉਹ ਕੌਮ ਇੰਨੀ ਛੇਤੀ ਕਿਵੇਂ ਝਟਪਟ ਉਠ ਖਲੋਤੀ ਹੈ। ਵਡੇ

www.AKJ.Org

ਘਲੂਘਾਰੇ ਮਗਰੋਂ ਕਈ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਇਹ ਆਖਦੇ ਸਨ ਕਿ ਖੋਟ ਖੋਟ ਝੜ ਗਿਆ ਹੈ ਹੁਣ ਖਾਲਸਾ ਕੁੰਦਨ ਸੋਨਾ ਹੋ ਕੇ ਨਿਕਲੇਗਾ। ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਮਰਤੱਖ ਠੀਕ ਸਾਬਤ ਹੋਈ। ਸਿਖ ਪੰਥ ਦਾ ਦਲ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਧਰੋਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਸਿਖਾਂ ਦੀ ਇਸ ਚੜਤ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਲਈ ਅਬਦਾਲੀ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਉਤੇ ਹੱਲਾ ਬੋਲ ਦਿਤਾ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੂਰਮਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਖੁਲ੍ਹਾ ਚੈਲੰਜ ਸੀ। ਬਸ ਫਿਰ ਕੀ ਸੀ ਤੋਪਾਂ ਤੇ ਗੋਲਿਆਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਤੋਪਾਂ ਤੇ ਗੋਲਿਆਂ ਨਾਲ ਦਿਤਾ ਜਾਣ ਲਗਾ। ਲੋਹਾ ਤੇ ਲੋਹਾ ਖੜਕਿਆ। ਕਾਲੀ ਲਹੂ ਦੇ ਖੱਪਰ ਭਰ ਕੇ ਪੀਂਦੀ ਸੀ। ਕਲਜੋਗਣਾਂ ਰੱਤ ਦੀਆਂ ਡੀਕਾਂ ਲਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਚੁੜੇਲਾਂ ਚੀਕਣ ਲਗੀਆਂ, ਭੂਤ ਹਸਣ ਲਗੇ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਤੇ ਸਿਖਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸ਼ਾਮ ਤੋਂ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੀਕ ਘੋਰ ਲੜਾਈ ਹੋਈ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਇਹ ਦਸ ਦਿਤਾ ਕਿ ਕੌਮਾਂ ਉਹੋ ਜਿਉਂਦੀਆਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਮਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣ। ਇਤਿਹਾਸ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਰਾਠਿਆਂ ਦੇ ਜੇਤੂ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਰਾਤ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਸਿਖਾਂ ਕੋਲੋਂ ਜਾਨ ਬਚਾ ਕੇ ਨੱਸ ਜਾਣਾ ਪਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਦੋ ਦਿਨ ਨੀਂਦ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਖਾਂ ਅਗੇ ਬੇਵੱਸ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਦਸੰਬਰ ਸਤਾਰਾਂ ਸੋ ਬਾਹਠ ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਗੜਬੜ ਅਰੰਭ ਹੋ ਗਈ। ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਕਾਬਲ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ, ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਤੇ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਲਾਹੌਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਉਸ ਨੇ ਜਲੰਧਰ ਦੁਆਬਾ ਸਆਦਤ ਯਾਰ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਸਰਬਲੰਦ ਖਾਂ ਨੂੰ ਸਰਹੰਦ ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਥਾਪ ਦਿਤਾ। ਕਾਬਲੀ ਮੱਲ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਦਿਤਾ। ਦੁਰਾਨੀ ਦੇ ਲਾਹੌਰੋਂ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਦੇਰ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਲੁਟਾਂ ਮਾਰਨੀਆਂ ਫ਼ਿਰ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ। ਤਰਣਾ ਦਲ ਤੇ ਬੁਢਾ ਦਲ ਨੇ ਬਾਰੀ ਦੁਆਬ ਨੂੰ ਉਜਾੜ ਕੇ ਰਖ ਦਿਤਾ। ਮਿਲਵੇਂ ਜਤਨਾਂ ਤੋਂ ਪਟਿਆਲੇ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਆਲਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਜਨਵਰੀ 1764 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਸਰਹੰਦ ਦੇ ਸੂਬਾ ਜ਼ੈਨ ਖਾਂ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਤੇ ਇਸੇ ਮੁਠ ਭੇੜ ਵਿਚ ਉਸਨੂੰ ਪਾਰ ਬੁਲਾਇਆ।

ਸਤਾਰਾਂ ਸੌ ਛਿਆਹਠ ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਅਹਿਮਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਅਪਣਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜਮਾਉਣ ਲਈ ਅਠਵਾਂ ਤੇ ਅਖੀਰੀ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੜਾ ਜਿਚ ਕੀਤਾ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੈਰ ਨਾ ਲਗ ਸਕੇ। ਉਹ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵਧ ਜਤਨਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹਨਾਂ ਫੌਜੀ ਲੋਕਾਂ (ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀਆਂ) ਨੂੰ ਜੋ ਕੌਮ ਤੇ ਧਰਮ ਦੀ ਤੇ ਨਸਲ ਦੇ ਏਕਤਾ ਕਰਕੇ ਗੰਢੇ ਹੋਏ ਸਨ ਦਬਾਉਣ ਵਿਚ ਅਸਫ਼ਲ ਰਿਹਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖ ਲੜਾਈ ਦੇ ਸ਼ਾਹ ਸੁਆਰ ਸਨ। ਪੰਥ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰ ਕੇ ਅਜਿੱਤ ਦਲੇਰੀ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਜਿਨਾਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਬੇਗਰਜ਼ ਸੀ, ਧਿਆਨ ਉਚਾ ਸੀ। ਜਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸਵੈ ਸੰਜਮ, ਰੱਬੀ ਭਰੋਸਾ, ਆਤਮਕ ਨਿਰਭੈਤਾ, ਦਲੇਰੀ ਤੇ ਜੁਰਅਤ, ਔਖੇ ਮੌਕਿਆਂ ਉਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਣ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਸੰਘਣੀ ਤੋਂ ਸੰਘਣੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਵੀ ਸ਼ਾਂਤ ਤੇ ਅਡੋਲ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਉਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਖਵਾਲੇ, ਲੰਮੇ ਕੱਦ ਦੇ ਗਭਰੂ, ਭਰਵੇਂ ਡੋਲੇ ਤੇ ਚੌੜੀਆਂ ਛਾਤੀਆਂ ਵਾਲੇ ਜਵਾਨ ਸਨ। ਸਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਆਈ. ਸੀ. ਐਸ. ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ 'ਬਹੁ ਵਿਸਤਾਰ ਵਿਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ 'ਜੇਕਰ ਸਿੱਖ ਉਸ ਔਖੇ ਸਮੇਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਨਾ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਕਾਬਲ ਦਾ ਸੂਬਾ ਹੁੰਦਾ। ਪੰਜਾਬ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਤੋਹਫ਼ਾ ਹੈ।' 1748 ਤੋਂ 1766 ਈਸਵੀ ਤਕ ਪੰਜਾਬ ਸਿਖਾਂ, ਮਰਾਠਿਆਂ, ਮੁਗ਼ਲਾਂ, ਪਠਾਣਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਲੜਾਈ ਦਾ ਅਖਾੜਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਤਾਰਾਂ ਸੌ ਇਕਾਹਠ ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਮਰਾਠੇ ਤੇ ਮੁਗ਼ਲ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਕਢੇ ਗਏ। ਅਗਲੇ ਪੰਜ ਵਰ੍ਹੇ ਦੀ ਖਿਚਾ ਖਿਚੀ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਪਠਾਣਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਰਹਿ ਗਈ।

www.AKJ.org

ਅੰਤ ਤੀਹ ਸਾਲ ਮਗਰੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ। ਸਿਖਾਂ ਦੇ ਲੰਮੇ ਕਸ਼ਟ ਤੇ ਦੁਖੜੇ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਫੌਜਦਾਰ ਅਦੀਨਾ ਬੇਗ ਵਰਗੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਤੋਂ ਡਰ ਕੇ ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਗਾਂਢੇ ਸਾਂਢੇ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਸਿਖ ਛਾਪੇ ਮਾਰ ਜੁੱਧ ਵਿਚ ਬੜੇ ਮਾਹਰ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਕਦੀ ਇਹ ਚਿੜੀਆਂ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਤੇ ਮੁਗਲਸ਼ਾਹੀ ਬਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਝੜਪਾਂ ਲੈਂਦੀਆਂ ਸਨ ਕਦੀ ਇਹਨਾਂ ਚਿੜੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਵਾਹ ਪਿਆ। ਮੁਦਕੀ ਫੇਰੂ ਸ਼ਹਿਰ, ਅਲੀਵਾਲ, ਸਭਰਾਵਾਂ ਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਫ਼ਰੰਗੀਆਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਵਿਖਾਏ। ਮਰਹੱਟੇ ਪਾਣੀਪਤ ਦੇ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਹਾਰ ਖਾ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਸਲਤਨਤ ਕਾਇਮ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ ਤੇ ਸਿੱਖ ਵਡੇ ਘਲੂਘਾਰੇ ਵਿਚ ਏਨਾ ਜਾਨੀ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਉਠਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਕ ਵਡਾ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ 1699 ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਕਰੇਗਾ ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਦੀ ਬੇੜੀ ਉਤੇ ਲਾਇਆ ਸੀ—ਇਸ ਨਾਅਰੇ ਤੋਂ ਸੌ ਸਾਲ ਮਗਰੋਂ ਜਾਕੇ 1799 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਤਖਤ ਉਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖੁਦ ਮੁਖਤਾਰ ਪੰਥ ਦਾ ਰਾਜਾ ਬਣ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ ਸੀ। 1799 ਵਿਚ ਖਾਲਸੇ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਉਤੇ ਕੇਸਰੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਝੁਲਾ ਦਿਤੇ ਸਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਅੰਦਰ ਜਿਊਂਦੀ ਜਾਗਦੀ ਸਪਿਰਟ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਡਾਕਟਰ ਹਰੀ ਰਾਮ ਜੀ ਗੁਪਤਾ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਸਤਲੁਜ ਤੋਂ ਪਾਰ ਇਕ ਕਿਲੇ ਵਿਚ ਅਬਦਾਲੀ ਨੂੰ ਹੁਕਾ ਪੀਂਦਿਆਂ ਜਾ ਫੜਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਜਾਗੀ ਹੋਈ ਸਪਿਰਟ ਦਾ ਪਰਗਟਾਵਾ ਸੀ। ਕਲਾ ਕਲਾ ਸਿੱਖ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਲਸ਼ਕਰਾਂ ਨਾਲ ਜੂਝਣ ਜੋਗਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਲੋਕ ਸੋਝੀ, ਗੈਰਤ, ਆਪਣੇ ਆਪੇ ਦੀ ਸੂਝ ਖੰਡੇ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ—ਸਿੱਖ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਅਰਦਾਸ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਨ— ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪੀਵੈ ਅਮਰੁ ਸੋ ਹੋਇ॥ ਪੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਅਘਾਨਿਆ ਗੁਰ ਅਮਰ ਕਰਾਇਆ.. ਪੀਵਹੁ ਪਾਹੁਲ ਖੰਡੇ ਧਾਰ ...... ਨਿਤ ਨਾਵ ਰਾਮਸਰ ਕੀਜੈ...... ਝੋਲ ਮਹਾਂ ਰਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀਜੈ। ......ਇਹ ਗੁਰਵਾਕ ਚੜ੍ਹਦੀਕਲਾ ਦੇ ਸੂਚਕ ਹਨ ਚੜ੍ਹਦੀਕਲਾ ਭਗਤੀ ਦਾ ਸਿਖਰ ਹੈ। ਨਾਮ ਇਸਦਾ ਮੁਢ ਹੈ। ਸਿਖ ਇਤਹਾਸ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਇਤਹਾਸ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਮੇਲ ਹੈ,ਇਤਹਾਸ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਟੁਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਚੜ੍ਹਦੀਕਲਾ ਕੀ ਹੈ ? ਚੜ੍ਹਦੀਕਲਾ ਕਸ਼ਟਾਂ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਦੀ ਹੈ, ਗੱਡੀ ਦੀ ਇੰਜਨ ਸ਼ਾਂ ਸ਼ਾਂ ਕਰਦਾ ਭਜਾ ਆਉਂਦਾ ਹੋਵੇ ਸਿੰਘ ਰੇਲਵੇ ਲਾਈਨ ਤੇ ਲੇਟੇ ਹੋਣ ਇਹ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦਾ ਸਿਖਰ ਹੈ। ਇਹ ਭਗਤੀ ਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਆਤਮਕ ਜੋਗ ਤੇ ਰਾਜ ਜੋਗ ਦਾ, ਸ਼ਾਸਤਰ ਤੇ ਸ਼ਸਤਰ ਦਾ ਸੁਚੱਜਾ ਮੇਲ (Comleination of Spirituality and martiality) ਹੈ। ਸਿਖ ਧਰਮ ਤੇ ਸਿਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਭਗਤੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬਾਂਹ ਵਿਚ ਬਾਂਹ ਪਾ ਕੇ ਟੁਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਭਗਤੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਕਤੀ ਭਗਤੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਪੁਤਰ ਜੰਮਦਾ ਹੈ, ਪੁਤਰ ਪਿਤਾ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਇਕ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਜੀਵਨ ਇਥੋਂ ਦਾ ਚੰਗਾ ਹੈ ਅਗਲਾ ਜੀਵਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਚੰਗਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਆਦਰਸ਼ ਦੀ ਜਿਤ ਅਸਲੀ ਜਿਤ ਹੈ। ਸ਼ਹੀਦ ਲੋਕ ਦਿਲਾਂ ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੁਨੀਆਂ ਇਕ ਵਡਾ ਘਲੂਘਾਰਾ ਹੈ। ਸਿਖ ਨੇ ਕਾਮ ਕਰੋਧ ਦੇ ਅਖਾੜੇ ਵਿਚੋਂ ਜਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਹੈ; ਜਿੰਨਾ ਵਡਾ ਘੋਲ ਉਨੀ ਵਡੀ ਜਿੱਤ, ਜਿੰਨੀ ਵਧ ਭੁੱਖ ਉਨਾਂ ਡਾਢਾ ਸਵਾਦ', ਜਿਨਾਂ ਵਡਾ ਸਫਰ ਉਨੀ ਡਾਢੀ ਨੀਂਦ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਘਲੂਘਾਰੇ ਵਿਚੋਂ ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਤੇਗੇ ਨਾਲ ਵਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਛੇਦਣਾ ਹੈ। ਮਾਨਸਕ ਅਖਾੜੇ ਚੋਂ ਜਿਤ ਕੇ ਫਿਰ ਫ਼ੌਜਾਂ ਨਾਲ ਜੂਝ ਕੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵਡੇ ਘਲੂਘਾਰੇ ਜਿਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਹੈ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਘਲੂਘਾਰਾ।

www.AKJ.Org

ਗੁਰ-ਮਾਤਾ—ਗੁਰ-ਪਿਤਾ

(ਵਲੋਂ:—ਭਾਈ ਦੇਵਾ ਸਿੰਘ ਕਿਰਤੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ)

ਮੂਰਖ ਸਚ ਨਾ ਜਾਨਣੀ......

ਮਾਂ ਨੇ ਮੋਮਬਤੀ ਬਾਲ ਕੇ ਰਖ ਦਿਤੀ ਹੈ ਚਾਨਣ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ, ਪਰ ਬੱਚਾ ਫੜਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਓਸ ਦੀ ਸੋਹਣੀ ਲਾਟ ਵੇਖ ਕੇ ਹਥ ਵਿਚ। ਮਾਂ ਨਾਂ ਤਾਂ ਬਤੀ ਬੁਝਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਨੇਰਾ ਹੋ ਜਾਏਗਾ ਪਰ ਬਚੇ ਨੂੰ ਰੋਕਦੀ ਹੈ ਹਥ ਨਾ ਲਾਏ ਮਤਾਂ ਸੜ ਜਾਏ ਹਥ, ਤੇ ਲਗ ਜਾਏ ਅੱਗ ਕਪੜੇ ਨੂੰ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬਚੇ ਦੀ ਜਾਨ ਦਾ ਵੀ ਖਤਰਾ ਹੈ।

ਪਰ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਮਾਂ ਦੇ ਦਰਦ ਭਰੇ ਪਿਆਰ ਨੂੰ। ਉਹ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਮਾਂ ਮੇਰੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਰੋੜਾ ਹੈ ਫੜਨ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦੀ ਸੋਹਣੀ ਸੋਹਣੀ ਰੰਗਦਾਰ ਲਾਟ ਬਲਦੀ ਨੂੰ। ਏਹ ਭੁਲੇਖਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਬੱਚਾ ਰੋਂਦਾ ਪਿਟਦਾ ਜ਼ਿਮੀ ਤੇ ਲੇਟਦਾ ਟਕਰਾਂ ਮਾਰਦਾ ਹੈ, ਮਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ।

ਕੀ ਮਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਹੈ ਜੋ ਬਚੇ ਨੂੰ ਖੁਲ੍ਹਾ ਛਡ ਦੇ, ਏਸ ਲਈ ਜੋ ਏਹ ਬੜਾ ਪਿਆਰਾ ਹੈ ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਹੈ ਤੇ ਏਸ ਦੀ ਅਖਾਂ ਦਾ ਤਾਰਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਜੀਵਨ ਸਹਾਰਾ ਹੈ ਏਸੇ ਦੇ ਸਦਕਾ ਮਾਂ ਦਾ ਪਰਵਾਰ ਵਿਚ ਸਤਕਾਰ ਹੈ ਨਹੀਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰੀ ਨੂੰ ਖਵਰੇ ਤਲਾਕ ਹੀ ਮਿਲ ਜਾਣਾ ਸੀ ਤੇ ਏਸੇ ਪੁਤਰ ਨੇ 'ਪੁਤੀ ਗੰਢ ਪਵੈ ਸੰਸਾਰ' ਵਾਂਗਰ ਪਤੀ ਪਰਵਾਰ ਵਿਚ ਮਾਨ ਬਨਾ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਏਡੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪੁਤਰ ਨੂੰ ਰੋਂਦਾ ਵੇਖ ਕੇ ਕੇਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਕੁਰਬਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਏਸ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ, ਸਿਰਫ ਹੱਥ ਲਾ ਲੈਣ ਤੇ ਹੀ ਬਚਾ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਮਾਂ ਕਿਉਂ ਕਰੇ ਏਹ ਪਾਪ ਆਪਣੇ ਬਚੇ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਸਚਾ ਹੈ ਏਹ ਮੋਮਬੱਤੀ ਪੁਤਰ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਾ ਬਚੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ। ਕੀ ਕੋਈ ਸਿਆਣਾ ਆਦਮੀ ਏਸ ਖੇਡ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਮਾਂ ਨੂੰ ਆਖ ਦੇਵੇਗਾ ਜੋ ਏਸ ਦੀ ਜ਼ਿਦ ਪੂਰੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਹਾਂ ਕੋਈ ਮੂਰਖ ਜਾਂ ਦੁਸ਼ਮਨ ਬੇਸ਼ਕ ਆਖ ਦੇਵੇ ਮਾਂ ਕਹੀ ਭੈੜੀ ਹੈ ਬਚੇ ਨੂੰ ਏਡਾ ਰਵਾਂਦੀ ਹੈ ਕਈ ਭੈੜੀ ਜਹੀ ਗਲ ਤੋਂ, ਤੇ ਕਈ ਮੂਰਖ ਤਾਂ ਆਖ ਵੀ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਬੀਬੀ ਏਹਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਖਾਂ, ਆਪੇ ਹਥ ਸੜੇਗਾ ਤੇ ਅਗੋਂ ਕਦੇ ਜ਼ਿੱਦ ਨਾ ਕਰੇਗਾ।

ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਮਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਏਸ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਣ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਏਹ ਪਾਪ ਕਰੇ ਨਹੀਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਮਾਂ ਨਿਸਚੇ ਨਾਲ ਆਖ ਦੇਵੇਗੀ ਬੱਚਾ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਰੋਵੇ ਪਿਟੇ, ਮੇਰਾ ਧਰਮ ਹੈ ਏਸ ਨੂੰ ਏਸ ਤਰਾਂ ਲਾਡ ਨਾ ਦੇਵਾਂ ਜੋ ਏਸ ਦੇ ਤੇ ਮੇਰੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਾਰੇ ਪਰਵਾਰ ਤੇ ਦਵਾਲੇ ਦੇ ਲੋਕ ਵੀ ਮੇਰੀ ਬੇਪਰਵਾਹੀ ਜਾਂ ਮੂਰਖਤਾ ਉਤੇ ਦੁਖੀ ਹੋਣ ਲਾਹਨਤਾਂ ਪਾਣ ਏਸ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਹੈ ਰਜ ਕੇ ਰੋ ਲਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਗੁਰ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਮੋੜਦੇ ਹਨ ਜਗਤ ਜਲੰਦੇ ਤੋਂ ਤੇ ਆਖਦੇ ਹਨ:—

'ਹਥ ਨ ਲਾਈ ਕਸੁੰਭੜੇ ਜਲ ਜਾਸੀ ਢੋਲਾ'

ਪਰ ਅਸੀਂ ਮੂਰਖ ਕੀ ਜਾਣ ਸਕੀਏ ਗੁਰੂ ਕਿਰਪਾ ਨੂੰ।

www.AKJ.Org

ਅੰਮ੍ਰਿਤ–ਵੇਲਾ (ਨੰ: ੧੨)

(ਡਾਕਟਰ ਤੇਜਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭੂਪਾਲ)

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦਾ ਮਨੋ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਪੱਖ

ਇਸ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦਾ ਆਪਣਾ ਮਨ ਪਵਿਤ੍ਰ, ਅਤੇ ਨਿਰਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਨ ਹੌਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਉਚੇਰੀ ਉਡਾਰੀ ਮਾਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅੰਤਸ਼ਕਰਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਧੇਰੇ ਸੁਣੀਂਦੀ ਹੈ। ਅੰਦਰਲੀ ਮੈਲ ਤੇ ਪਵਿਤ੍ਰਤਾ ਦਾ ਨਿਖੇੜ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਕਾਗ੍ਰਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਔਖ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। "Whatever you drink, you drink deep" ਖੋਜ ਅਤੇ ਡੂੰਘੇ ਅਧਿਐਨ ਲਈ ਇਹ ਸਮਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਯੋਗ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਝਮੇਲੇ ਨੀਂਦ ਨੇ ਆਰਜ਼ੀ ਤੌਰ ਤੇ ਭੁਲਾ ਦਿਤੇ ਹਨ ਤੇ ਹਾਲੇ ਨਵੇਂ ਦਿਨ ਦੇ ਝਮੇਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਤੱਕ ਕੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸਹਿਵਨ ਹੀ ਕਾਦਰ ਦਾ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਉਪਜਦੀ ਹੈ। ਕਾਦਰ ਆਪਣੀ ਕੁਦਰਤ ਵਿਚ ਮੂਰਤੀਮਾਨ ਹੋਇਆ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ਕ ਉਹ ਹਰ ਸਮੇਂ ਆਪਣੀ ਕੁਦਰਤ ਵਿਚ ਮੂਰਤੀਮਾਨ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਾਦਰ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਜਿੰਨਾ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਓਨਾ ਦਿਨ ਦੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਬਿਰਤੀ ਉਖਾੜਨ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਹਾਲੇ ਮੌਨ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਮਨ ਨੂੰ ਵਿਹਲ ਹੈ ਜਾਂ ਸਮਰਥਾ ਹੈ ਧਿਆਨ ਜੋੜਨ ਲਈ। ਧਿਆ[illegible] ਜੋੜਨਾ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਨ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣਾ ਹੈ ਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਧਿਆਨ ਜੋੜ ਲਿਆ ਉਸ ਨੇ ਬੀਤ ਚੁਕੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਮਨ [illegible] ਸਮਝਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਦਿਨ ਲਈ ਇਕ ਨਵ[illegible] ਉਤਸ਼ਾਹ, ਨਵਾਂ ਧੀਰਜ, ਨਵਾਂ ਸੰਤੋਸ਼ ਅਤੇ ਨਵ[illegible] ਨਿਸਚਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇ[illegible] ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਵੇਂ ਦਿਨ ਪ੍ਰ[illegible] ਸਮੁੱਚੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਨ ਨੂੰ ਹੀ ਬਦਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਲੋ[illegible] ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦੇ ਇਸ਼ਨਾ[illegible] ਦਾ ਫਲ ਸਵਾ ਮਣ ਸੋਨਾ ਦਾਨ ਕਰਨ ਬਰਾਬ[illegible] ਹੈ, ਮਧ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਦਾ ਪੁੰਨ ਸ[illegible] ਮਣ ਚਾਂਦੀ ਦਾਨ ਕਰਨ ਬਰਾਬਰ ਅਤੇ ਅ[illegible] ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਦਾ ਫਲ ਸਵਾ ਮਣ ਤਾਂ[illegible] ਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਤੋ[illegible] ਪਿਛੋਂ ਦਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਨਾ ਪੁੰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਪਾ[illegible] ਹੈ। ਭਾਵ ਇਸਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦੇ ਇਸ਼ਨਾਨ [illegible] ਦ੍ਰਿੜ ਕਰਾਉਣਾ ਹੈ।

ਸਿੱਟਾ

(੧) ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪ[illegible] ਵਾਸਤੇ, ਬਾਕੀ ਸਭ ਵੇਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪਵਿੱਤ੍ਰ [illegible] ਸਹਾਇਕ ਹੈ। ਇਹ ਹੈ ਵੇਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਾਪ[illegible] ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ [illegible] ਛਾਹ ਵੇਲਾ ਛਾਹ ਛੱਕਣ ਲਈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਨ[illegible] ਦਾ ਪੰਥ ਸੁਖਾਲਾ ਹੈ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਸ ਦਾ ਵੇ[illegible] ਹੈ, ਵਕ੍ਰ ਹੈ।

www.AKJ.Org

(੨) ਸਿਰਫ਼ ਨਾਮ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਛਕਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਨਿਯਤ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਮਨੁੱਖ 'ਨਾਮ ਕੀ ਬੇਲਾ ਪੈ ਪੈ ਸੋਇਆ', ਉਹ 'ਸਾਰੋ ਦਿਨਸੁ ਮਜੂਰੀ ਕਰੈ ॥ ਹਰਿ ਸਿਮਰਨ ਕੀ ਵੇਲਾ ਬਜਰ ਸਿਰ ਪਰੈ ॥' ਪਰ ਗੁਰਮੁਖ ਦੇ 'ਪਰਤਾਪੁ ਸਦਾ ਗੁਰ ਕਾ ਘਟਿ ਘਟਿ ਪਰਗਾਸੁ ਭਯਾ ਜਸੁ ਜਨਕੇ। ਇਕਿ ਪੜਹਿ ਸੁਣਹਿ ਗਾਵਹ ਪਰਭਾਤਿਹਿ ਕਰਹਿ ਇਸਨਾਨੁ। ਇਸਨਾਨੁ ਕਰਹਿ ਪਰਭਾਤਿ ਸੁਧ ਮਨਿ ਗੁਰ ਪੂਜਾ ਬਿਧਿ ਸਹਿਤ ਕਰੰ। ਕੰਚਨੁ ਤਨੁ ਹੋਇ ਪਰਸਿ ਪਾਰਸ ਕਉ ਜੋਤਿ ਸਰੂਪੀ ਧਾਨੁ ਧਰੰ।' [ਸਵ: ਮਹਲੇ ੪ ਕੇ

(੩) ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ ਆਪਣਾ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਹੈ ਭੇਟ ਜਿਸ ਦੇ ਅਰਪਣ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਪਿਆਰ ਲੈਣ ਲਈ, ਹਜ਼ੂਰ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਪੁਜਣਾ, ਅਥਵਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਦਾ ਦਿੱਸਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ (ਪਹਿਲਾ ਪੜਾ) ਹੈ। ਇਹ ਦਰਬਾਰ ਦਿਸਦਾ ਹੈ ਭੇਟ ਦੇਣ ਨਾਲ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦੀ। ਭਾਵ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਨੂੰ 'ਸਚੁ ਨਾਉ ਵਡਿਆਈ ਵੀਚਾਰੁ' ਵਿਚ ਵਰਤਣ ਨਾਲ।

(੪) ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ, 'ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਵੇਲਾ' ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੁਰਤਿਆਂ ਨੂੰ 'ਉਪਜੇ ਚਾਉ' ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਤੇ ਮੁਖ ਵਿਚ 'ਸਚਾ ਨਾਉ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(੫) ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਧਰਮ ਚਾਲ ਦੀ ਸੁਰਤ ਰੱਖ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਪੁੱਜ ਕੇ, ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦੇ ਚਲਦੇ ਪ੍ਰਵਾਹ, ਕੀਰਤਨ ਰੂਪੀ ਕੁੰਡ ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਤਮਕ ਸੁਖ ਦਾ ਫਲ ਵੰਡੀਜਦਾ ਹੈ। 'ਗੁਰਮੁਖ ਸੁਖ ਫਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ।'

[ਵਾਰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ

(੬) ਹਰ ਧਰਮਸਾਲ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਆਰੰਭ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਆਸਾ ਦੇ ਵਕਤ ਕਰ ਕੇ, ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਮਰਿਯਾਦਾ ਕਰ ਕੇ ਤੇ ਗੁਰੂ ਆਸ਼ੇ ਕਰ ਕੇ।

(੭) ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਵਕਤ ਵਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਭਾਵ ਕਿ ਅਜੇਹੇ ਕਾਰਨ ਕਿ ਸੰਗਤ ਬਹੁਤ ਅਮਕੇ ਵੇਲੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਬਹੁਤੀ ਸੰਗਤ ਦੀ ਇਹ ਰਾਏ ਹੈ ਆਦਿ ਕਰ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੇ ਪਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਕਤ ਵੇਲੇ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਏ। ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਆਰੰਭਕ ਵਕਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ (ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਵਾਂਙ) ਹੀ ਰਹੇਗਾ। ਇਹ ਦਾਤ ਮਿਲੀ ਹੈ ਪੰਥ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸੋਂ।

ਸਾਨੂੰ ਧਾਰਮਕ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਹੋਣ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿਚ ਠੀਕ ਤੇ ਵਧਰੇ ਸਮਝਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਸਿਖੀ ਰਹੁ ਰੀਤਿ ਵਿਚ ਫ਼ਰਕ ਨਾ ਪਵੇ।

(੮) ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਘੰਟਿਆਂ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਇਸਨੂੰ ਪਿਛਲ ਰਾਤ ਵੀ ਆਖਿਆ ਹੈ। ਕਿਉਂ ਜੋ ਦੁਨੀਆਂਦਾਰਾਂ ਲਈ ਇਹ ਰਾਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ, ਪਰ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਸੇਵਕ ਲਈ ਹੁਕਮ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਨਾ ਉਠੇ ਤਾਂ ਜਨਮ ਹੀ ਵਿਅਰਥ ਗਿਆ।

ਫਰੀਦਾ ਪਿਛਲ ਰਾਤਿ ਨ ਜਾਗਿਓਹਿ ਜੀਵਦੜੋ ਮੁਇਓਹਿ ॥

[ਸਲੋਕ ਫਰੀਦ—੧੦੭

(੯) ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦੇ ਸਤਿਸੰਗ ਦੇ ਉਪਰੰਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ:—

(ੳ) ਊਠਤ ਬੈਠਤ ਸੋਵਤ ਨਾਮ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਜਨ ਕੈ ਸਦ ਕਾਮ ॥ [ਸੁਖਮਨੀ ੧੭-੬

(ਅ) ਹਾਟੀ ਬਾਟੀ ਨੀਦ ਨ ਆਵੈ
ਪਰ ਘਰਿ ਚਿਤੁ ਨ ਡੋਲਾਈ ॥

[ਰਾਮਕਲੀ ਮ: ੧

(ੲ) ਸਤੀ ਪਹਰੀ ਸਤੁ ਭਲਾ ਬਹੀਐ ਪੜਿਆ ਪਾਸਿ ॥

[ਵਾਰ ਮਾਝ ਮ: ੨-੧੮

———

www.AKJ.Org

ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਫ਼ਰਜ਼

(ਭਾਈ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਟਾਲਾ)

ਅਜ ਤਕ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚ ਜਿਨੇ ਭੀ ਰਹਿਬਰ ਹੋਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਮਾਤਲੋਕ ਵਿਚ ਆਕੇ ਸਰਬਤ ਦਾ ਭਲਾ ਮੰਗਿਆ ਹੈ ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਸਾਰੀ ਤਾਕਤ ਰਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਭੀ ਆਪ ਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਅਗੇ ਇਹੋ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਕਿ:—

ਜਗਤੁ ਜਲੰਦਾ ਰਖ ਲੈ ਆਪਣੀ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰਿ ।।
ਜਿਤੁ ਦੁਆਰੈ ਉਬਰੈ ਤਿਤੈ ਲੈਹੁ ਉਬਾਰਿ ।।

ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅਗੇ ਏਹੋ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਜਲਦੇ ਹੋਏ ਜਗਤ ਦਾ ਆਪਣੀ ਕਿਰਪਾ ਦੁਆਰਾ ਪਾਰ ਉਤਾਰਾ ਕਰੋ ।

ਆਪ ਨੇ ਦਸਾਂ ਜਾਮਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸਰਬਤ ਦਾ ਭਲਾ ਮੰਗਿਆ ਤੇ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਸਰਬਤ ਦਾ ਭਲਾ ਮੰਗਣ ਦਾ ਅਸੂਲ ਦਸਿਆ । ਦਸਮੇਸ਼ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਤਾਂ ਏਥੋਂ ਤਕ ਕਿਹਾ ਕਿ:—

'ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੋ ਰੂਪ ਹੈ ਖਾਸ'

ਪਰ ਅਸੀਂ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦਾ ਰੂਪ ਤਾਂ ਹੀ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜੇ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਮੰਨੀਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲੀਏ ।

ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੀ ਸੁਧ, ਖਾਲਸ, ਸਾਫ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭੀ ਹੋਰ ਮਿਲਾਵਟ ਨਾ ਹੋਵੇ ਬਿਲਕੁਲ ਅਸਲੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਿਖ ਅਖਵਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਕਿ—

'ਸੋ ਸਿਖ ਸਖਾ ਬੰਧਪ ਹੈ ਭਾਈ ਜਿ ਗੁਰ ਕੇ ਭਾਣੇ ਵਿਚ ਆਵੈ ।।
ਆਪਣੈ ਭਾਣੈ ਜੋ ਚਲੈ ਭਾਈ ਵਿਛੁੜਿ ਚੋਟਾ ਖਾਵੈ ।।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕਿਤਨੀ ਵਡਿਆਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੋ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸਾਡਾ ਸਿਖ, ਸਿਖ ਹੀ ਨਹੀ ਸਜਣ ਭੀ ਉਹੀ ਸਚਾ ਸਨਬੰਧੀ (ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ) ਹੈ ਅਤੇ ਉਹੀ ਅਸਾਡਾ ਭਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਬੇਮੁਖ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਮੇਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਅਸਾਥੋਂ ਵਿਛੜਿਆ ਹੋਇਆ ਚੋਟਾਂ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਖਾਵੇਗਾ ।

ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦਾ ਭੀ ਏਹੋ ਹੁਕਮ ਹੈ ਕਿ ਸਿਖ ਉਹੀ ਮੇਰਾ ਹੈ ਜੋ ਰਹਿਤ ਬਹਿਤ ਵਿਚ ਪਕਾ ਹੋਵੇ । 'ਰਹਿਣੀ ਰਹੇ ਸੋਈ ਸਿਖ ਮੇਰਾ' ਅਖੀਰ ਆਪ ਏਥੋਂ ਤਕ ਭੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਹਿਤ ਰਖਣ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿੰਘ ਅਖਵਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ? ਅਤੇ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਭੀ ਉਸ ਨੂੰ ਚੋਟਾਂ ਹੀ ਪੈਂਦੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ ।

ਰਹਿਤ ਬਿਨਾ ਨਾ ਸਿੰਘ ਕਹਾਵੈ,
ਰਹਿਤ ਬਿਨਾਂ ਦਰ ਚੋਟਾਂ ਖਾਵੈ ।।

ਪਰ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਰਹਿਤ ਦੇ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਪੰਜ ਕਕਾਰ ਹੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਕੀ ਪੰਜ ਕਕਾਰ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਉਹ ਖਾਲਸਾ ਬਣ ਗਿਆ ? ਜਾਂ ਦਾੜ੍ਹਾ ਖੁਲ੍ਹਾ ਛਡਕੇ ਹੀ ਉਹ ਖਾਲਸੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ ? ਨਹੀਂ ! ਨਹੀਂ ! ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਬਾਹਰ ਦਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਉਸ ਦਾ ਖਾਲਸੇ ਵਾਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਉਸ ਨੂੰ ਦੂਰੋਂ ਵੇਖ ਕੇ ਲੋਕ ਪੰਥ ਦਾ ਸਿਪਾਹੀ ਪਹਿਚਾਨਣਗੇ ਕਿ ਇਹ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਤਿਆਰ ਬਰ ਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਹੈ ਅ

www.AKJ.Org

ਉਸ ਦੇ ਰੋਹਬ ਵੱਲ ਵੇਖ ਕੇ ਉਸ ਪਾਸੋਂ ਭੈ ਖਾਣਗੇ ਪਰ ਜੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕ ਕੇ, ਅਤੇ ਪੂਰਨ ਖਾਲਸੇ ਵਾਲਾ ਲਿਬਾਸ ਬਣਾ ਕੇ ਅੰਦਰੂਨੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਸੂਲਾਂ ਤੇ ਨਹੀਂ ਚਲਦਾ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਇਆ ਨਹੀਂ ਪਰਉਪਕਾਰ ਦਾ ਮਾਦਾ ਨਹੀਂ, ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਉਲਟ ਉਹ ਅਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਉਠਾ ਸਕਦਾ, ਸਚੇ ਨੂੰ ਸਚਾ ਝੂਠੇ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ, ਨਾਮ ਕੀ ਧੁਨੀ ਉਸ ਦੇ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਚਲ ਰਹੀਂ ਤਾਂ ਕੀ ਉਹ ਬਾਹਰ ਦੀ ਰਹਿਤ ਵਿਚ ਹੀ ਖਾਲਸਾ ਬਣ ਗਿਆ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਮੁਖ ਰਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਹੀ ਸਾਡੀ ਗੁਰੂ ਹੈ ਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਾਨੂੰ ਪਰਉਪਕਾਰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਭੀ ਬਹੁਤ ਪਰੇਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਕਰ ਕੇ ਭੀ ਫੇਰ ਹਉਮੈ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਏਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਉਤੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਕੀਤਾ ਭੀ ਹੈ ਤੇ ਫੇਰ ਭੀ ਉਹ ਸਾਡਾ ਬੁਰਾ ਚਿਤਵਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਭੀ ਅਸੀਂ ਭਲਾ ਹੀ ਮੰਗਣਾ ਹੈ। ਅਖੀਰ ਉਹ ਆਪੇ ਹੀ ਸੁਧਰ ਜਾਵੇਗਾ। ਹੁਕਮ—

'ਅਵਗਣ ਸਭ ਮਿਟਾਇਕੈ ਪ੍ਰਉਪਕਾਰ ਕਰੇਇ'

'ਫਰੀਦਾ ਬੁਰੇ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰ ਗੁਸਾ ਮਨ ਨਾ ਹੰਢਾਇ'

'ਆਪਿ ਤਿਆਗ ਹੋਈਐ ਸਭ ਰੇਣਾ ਜੀਵਤਿਆ ਇਉ ਮਰੀਐ॥' ਵਾਲੇ ਗੁਰਵਾਕ ਦੇ ਭਾਵ ਵਾਲੀ ਕਮਾਈ ਹੋਈ ਜੀਵਨ ਅਵਸਥਾ ਵਾਲਾ ਬਿਬੇਕੀ ਜਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਪ੍ਰੰਤੂ ਹੁੰਦਾ ਜੀਵਤਿਆਂ ਮਰਕੇ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਅਵਸਥਾ ਮਨ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਤੇ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

'ਪ੍ਰਿਥਮੇ ਮਨ ਪ੍ਰਬੋਧੇ ਆਪਣਾ ਪਾਛੈ ਅਵਰ ਰੀਝਾਵੈ।'

ਦੇ ਭਾਵ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣਾ ਆਪ ਨਹੀਂ ਸੋਧ ਲਿਆ ਉਹ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਰੀਝਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਕੀ ਮਾਰਗ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਤੇ ਕੀ ਪਰ ਉਪਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਸ਼ੁਧ ਅਤੇ ਪਵਿਤਰ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਬੋਧ ਆਪ ਲਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀ। ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਤੱਖ ਨਜ਼ੀਰ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਰੀਝਾਵੇਗੀ? ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਨੇਕ ਨਮੂਨਾ ਹੀ ਉਸਦਾ ਪਵਿਤ੍ਰ ਜੀਵਨ ਹੀ ਚੰਦਨ ਬਿਰਖ ਦੀ ਨਿਆਈ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਕਿ ਆਸ ਪਾਸ ਦੇ ਹੋਣਹਾਰ ਜੀਵਨ ਬਿਰਵੇ ਸੁਤੇ ਹੀ ਸੁਗੰਧਤ ਹੋਣਗੇ। (ਗੁਰਮਤਿ ਬਿਬੇਕ)

ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਦੇ 'ਸੂਰਾ' ਪਤਰ ਵਿਚ ਜੋ ਵਿਚਾਰ ਐਡੀਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦਿਤੀ ਕਿ ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਪਰਚਾਰ ਢੰਗ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹੈ ਨਿਰਾ ਸਟੇਜਾਂ ਤੇ ਲੈਕਚਰ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਲੋਕੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਅਭਿਲਾਖੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਜੇ ਹੋਣ ਭੀ ਤਾਂ ਰਹਿਤ ਬਹਿਤ ਵਿਚ ਪਕੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੀ ਮੰਨਣ ਯੋਗ ਗਲ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਸਦਕਾ ਇਸ ਜਥੇ ਦਾ ਸਿੰਘ ਤਿਆਰ ਹੋਇਆ ਘਟ ਹੀ ਰਹਿਤ ਵਿਚ ਡਿਗਦਾ ਡੋਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਪਤਾ ਉਸ ਨੂੰ ਲਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਲਜੁਗੀ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂਆਂ ਤੋਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਛੁਟਕਾਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੜ੍ਹੀ ਮਸਾਨਾਂ, ਵਡ ਵਡੇਰੇ, ਸਖੀ ਸਰਵਰ ਤੇ ਹੋਰ ਏਹੋ ਜਹੇ ਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਆਕੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਪਤਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਦਾਤ ਦਾ ਲਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਕੀ ਵਡਿਆਈ ਹੈ।

ਕਈ ਲੋਕ ਤਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕ ਕੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਰੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਸਿੰਘ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਇਹ ਰੋਜ਼ ਹੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਆਮ ਖਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਦਾਸ ਦਾ ਇਕ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਹੀ ਹੈਡਕੁਵਾਟਰ ਹੈ ਇਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਇਕ ਘਰ ਦੇ ਚਾਰ ਕੁ ਸਿਆਣੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਇਕ ਸਾਧਾਂ ਦੇ ਡੇਰੇ 'ਚੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਕ ਦਿਨ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜ ਸਾਡੇ ਘਰ ਰੋਟੀ ਛਕਣੀ

www.AKJ.org

ਤੇ ਨਾਲੇ ਰੌਣਕ ਵੇਖਣੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜ ਸਾਡੇ ਘਰ ਸਤਿਸੰਗਤ ਸਮਾਗਮ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਚਲੋ ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ ਅੱਜ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਸਤਿਸੰਗਤ ਵਿਚੋਂ ਲਾਹਾ ਉਠਾਵਾਂਗੇ। ਜਦ ਮੈਂ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ ਹੀ ਸਿਗਰਟਾਂ ਦੀ ਬੜੀ ਭਾਰੀ ਮੁਸ਼ਕ ਆਈ। ਜਦ ਹੋਰ ਅਗੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਦੋ ਆਦਮੀ ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ ਵਜਾ ਰਹੇ ਤੇ ਇਕ ਆਦਮੀ ਤਪਲਾ ਤੇ ਬੜੀ ਉਚੀ ਸੁਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸੱਪ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਵਿਚ ਗਾ ਰਹੇ ਸਨ ਉਹ ਭੀ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲਗਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਕ ਆਦਮੀ ਨੇ ਇਕ ਰੁਪਿਆ ਦਿਤਾ ਤੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਾਗ ਦੇਵਤਾ, ਤੇਰੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਮਾਇਆ ਆਈ ਹੈ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰੀਂ। ਏਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਘਰ ਵਾਲੇ ਮਿਲ ਪਏ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲਗੇ ਕਿ ਉਹ ਜਿਥੇ ਦੀਵਾ ਧਰ ਕੇ ਦੋ ਕੋਰੇ ਕੁੱਜੇ ਧਰੇ ਹੋਏ ਹਨ ਉਥੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਆਵੋ, ਮੈਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਏਥੇ ਕੀ ਹੈ? ਉਹਨਾਂ ਦਸਿਆ ਕਿ ਇਥੇ ਅਸੀਂ ਦੇਵੀ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੌਤਕ ਵੇਖ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਕਛਹਿਰੇ ਵੇਖ ਕੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੰਘ ਸਮਝੀ ਬੈਠਾ ਹਾਂ ਪਰ ਇਹ ਤਾਂ ਹੋਰ ਹੀ ਕੁਝ ਨਿਕਲੇ, ਪਰ ਫੇਰ ਭੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਹੋ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤਾਂ ਛਕਿਆ ਹੈ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣਾ ਛੱਡ ਕੇ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਨਾਮ ਭੀ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਹ ਜਾਗਾ ਤਾਂ ਸਾਲ ਬਾਦ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਜੇ ਨਾ ਕਰਵਾਈਏ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਘਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਬਿਪਤਾ ਆ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਬਚੇ ਹੀ ਬੀਮਾਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਗੁਗਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਨਾਲੇ ਸਾਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਗਲੋਂ ਬੰਦ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਸਗੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਤਿਸੰਗਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਤਾ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਭੀ ਤਾਂ ਸਤਿ ਸੰਗਤ ਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਥੋਂ ਦੌੜਨ ਦੀ ਹੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਅਜੇ ੳ, ਅ ਭੀ ਸਿਖੀ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸਿਖੇ। ਬਾਦ ਵਿਚ ਮਿਲਣ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਹੋਈ ਪਰ ਅਜੇ ਤਕ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

ਕਈ ਵਾਰ ਬੜੀ ਵਿਚਾਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਕੌਮ ਦਾ ਬਣੇਗਾ ਕੀ! ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦੇ ਮੋਟੇ ਮੋਟੇ ਅਸੂਲਾਂ ਦਾ ਭੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਸ ਪਾਸੇ ਖਿਆਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ! ਰਹਿਤ-ਬਹਿਤ ਵਾਲੇ ਚੰਗੇ ਜੀਵਨ ਵਾਲੇ ਭੀ ਸਿੰਘ ਹੈਗੇ ਨੇ ਤਾਂ ਮਨ ਦੀ ਧੜਕਣ ਕੁਝ ਹਟਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਤਾਂ ਖਾਲਸਾ ਸਾਜ ਕੇ ਆਪ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ :

ਖਾਲਸਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੀ ਫਉਜ।
ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ ਪ੍ਰਮਾਤਮ ਕੀ ਮਉਜ ॥

ਪਰ ਇਹ ਭੀ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਫੌਜ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਨਿਰਾ ਕਹਿਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਕਰਨਾ ਭੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਬਰ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਸੂਲਾਂ ਉਤੇ ਭੀ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਭੀ ਏਹੋ ਹੁਕਮ ਹੈ—

ਗਿਆਨੁ ਧਿਆਨੁ ਸਭੁ ਗੁਰ ਤੇ ਹੋਈ॥
ਸਾਚੀ ਰਹਤ ਸਾਚਾ ਮਨਿ ਸੋਈ॥
ਮਨਮੁਖ ਕਥਨੀ ਹੈ ਪਰੁ ਰਹਤ ਨ ਹੋਈ॥

ਜੋ ਚੀਜ਼ ਸਾਨੂੰ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਸੀਂ ਕੋਰੇ ਹਾਂ, ਜੇ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਪੂਰੇ ਸਿਖ ਹਾਂ ਤਾਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਫੌਜ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀ ਹਾਂ।

ਸੋਈ ਗਿਆਨੀ ਜਿ ਸਿਮਰੈ ਏਕ॥ ਸੋ ਧਨਵੰਤਾ ਜਿਸੁ ਬੁਧਿ ਬਿਬੇਕ।
ਅਨਿਕ ਭੇਖ ਅਰ ਙਿਆਨ ਧਿਆਨ ਮਨ ਹਠ ਮਿਲਿਅਉ ਨ ਕੋਇ।
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਕਿਰਪਾ ਭਈ ਭਗਤ ਙਿਆਨੀ ਸੋਇ॥

ਜਦੋਂ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿਚ ਪਕੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਸੁਭਾਗ ਸਮਾਂ ਰੋਜ਼ ਹੀ ਬਣਿਆ ਰਹੇ ਜੋ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿਣ

www.AKJ.Org

ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਗਲਬਾਤ ਨਾਲ ਮਿਲਵਰਤਨ ਬਣਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕੌਣ ਸਮੇਂ ਭੀ ਇਹ ਹੁਕਮ ਸਾਨੂੰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੋਟੀ ਬੇਟੀ ਦੀ ਸਾਂਝ ਖਾਲਸੇ ਨਾਲ ਹੀ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੀ ਅਸੀਂ ਇਸ ਗਲ ਉਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ? ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਵਡੀ ਗਲ ਇਹੋ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਈ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤਕ ਹੋਰ ਸਾਂਝ ਵਧਦੀ ਹੈ ਇਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿਚ ਅਜ ਕਲ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਸਿੱਖ ਭੀ ਮਾਇਆ ਨੂੰ ਹੀ ਪਹਿਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦਾ, ਕੋਈ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦਾ, ਸਿਰਫ਼ ਵੇਖਣ ਵਿਚ ਮੁਖ ਕੀ ਆਉਂਦਾ ਏ ਕਿ ਲੜਕੇ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਕਿੱਲੇ ਪੈਲੀ ਹੈ ਜਾਂ(ਭਾਵੇਂ ਕਿਦਾਂ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ)ਕਿੰਨਾ ਧੰਨ, ਭਾਵੇਂ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ 'ਪਾਪਾਂ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਮਾਇਆ ਇਕੱਠੀ ਹੁੰਦੀ ਨਹੀਂ' ਅਤੇ ਮੋਇਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਇਹ ਭੀ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਵਾਕ ਹੈ—

ਮਾਇਆਧਾਰੀ ਅਤਿ ਅੰਨਾ ਬੋਲਾ ॥
ਸਬਦ ਨ ਸੁਣਈ ਬਹੁ ਰੋਲ ਝਕੋਲਾ ॥

ਕਈ ਤਾਂ ਹੁਣ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਸੌਦੇ ਜਹੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲੜਕਾ ਇੰਗਲੈਂਡ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਮੂੰਹ ਦੇ ਵਾਲ ਭੀ ਬਿਲਕੁਲ ਚਟਮ ਹਨ ਪਰ ਸਿਖਾਂ ਦੀ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ? ਕਿ ਆਪਣੇ ਭਾਈ ਨੂੰ ਭੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਸਦੇਗੀ, ਕੀ ਇਹ ਰੋਟੀ ਬੇਟੀ ਦੀ ਸਾਂਝ ਸਿਖਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈ ?

ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਦੀ ਗਲ ਕੀ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਮੇਰਾ ਹੀ ਭਾਈ ਮਿਲਟਰੀ ਦੀ ਸਰਵਿਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਾਡੀ ਜ਼ਮੀਨ ਬਹੁਤ ਥੋੜੀ ਹੈ। ਲੜਕਾ ਤਿਆਰ ਬਰ ਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਹੈ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਤਾਂ ਕੀ ਪਹਿਲਾਂ ਭੀ ਉਸ ਨੇ ਮਾਸ, ਸ਼ਰਾਬ ਜਾਂ ਹੋਰ ਐਹੋ ਜਹੀ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਕਦੀ ਸੇਵਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਇਕ ਸਿੰਘ ਆਇਆ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲਗਾ ਕਿ ਹੋਰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਨਹੀਂ ਪਰ ਜ਼ਮੀਨ ਬਹੁਤ ਘਟ ਹੈ। ਦਾਸ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਲੜਕੀ ਗੁਰਸਿਖ ਹੋਵੇ। ਤਾਹੀਂ ਪਤਾ ਲਗਾ ਕਿ ਲਾਗਲੇ ਪਿੰਡ ਉਸ ਨੇ ਲੜਕੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਲੜਕੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ ਜੋ ਸਰਵਿਸ ਵਿਚ ਭੀ ਕਾਫੀ ਔਹਦੇ ਉਤੇ ਲਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਨਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਸਿਖੀ ਬਾਬਤ ਅਸੂਲ ਹੀ ਸਮਝਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਪਾਸੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਾ ਜਾਂਦਾ ਹੋਇਆ ਮੈਂ ਤਾਂ ਅਸੂਲ ਦੀ ਗਲ ਇਹ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਆਪਣਿਆਂ ਪੂਰਿਆਂ ਅਸੂਲਾਂ ਤੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਚਲਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਭੀ ਹਾਂ ਕਿ :—

'ਜੈਸੀ ਅਗਨਿ ਉਦਰ ਮਹਿ ਤੈਸੀ ਬਾਹਰ ਮਾਇਆ ॥'

ਪਰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਫੇਰ ਉਸੇਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਅਸਲੀਅਤ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਸੁਣਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਗਏ ਹਨ।

'ਭਰੀਐ ਹਥੁ ਪੈਰੁ ਤਨੁ ਦੇਹ ॥ ਪਾਣੀ ਧੋਤੈ ਉਤਰਸੁ ਖੇਹ ॥
ਮੂਤ ਪਲੀਤੀ ਕਪੜੁ ਹੋਇ ॥ ਦੇ ਸਾਬੂਣ ਲਈਐ ਓਹੁ ਧੋਇ ॥
ਭਰੀਐ ਮਤਿ ਪਾਪਾ ਕੈ ਸੰਗਿ ॥ ਓਹੁ ਧੋਪੈ ਨਾਵੈ ਕੈ ਰੰਗਿ ॥''

ਪਰ ਫੇਰ ਅਗਲੀ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਉਚਾਰਦੇ ਹਾਂ ? 'ਸੁਣਿਆ ਮੰਨਿਆ ਮਨਿ ਕੀਤਾ ਭਾਉ' ਪਰ ਭਗਤੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਖਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ 'ਸੁਣ ਕੇ ਮੰਨ ਕੇ' ਭੀ 'ਵਿਣੁ ਗੁਣ ਕੀਤੇ ਭਗਤਿ ਨ ਹੋਇ ॥'

ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਨਿਰਾ ਦਿਖਾਵਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਗੁਣ ਪੈਦਾ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਨਾਮ ਦਾ ਰੰਗ ਲਗੇ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਸੂਲਾਂ ਤੇ ਚਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨਮਤੀਆਂ ਦੇ ਮਗਰ ਲਗ ਕੇ ਆਪਣੇ ਅਸਲੀ ਅਸੂਲ ਨਹੀਂ ਗਵਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ। ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਤੇ ਏਕਤਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਨਾਹਰਾ ਸਰਬਤ ਦਾ ਭਲਾ ਸਹੀ ਮਹਿਨਿਆਂ ਵਿਚ ਮੰਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। *

www.AKJ.Org

ਸਿਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚਾਰ ਲੜੀ ਨੰ: ੯

ਕੀ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਨੇ ਪੰਜ ਬਕਰੇ ਝਟਕਾਏ ?

(ਇਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਖੋਜੀ ਦੀ ਕਲਮ ਤੋਂ)

ਸਿਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜਿਹੀ ਮਿਸਾਲ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਗੁਰੂ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਪਿਛੋਂ ਸਿਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਨੱਬੇ ਸਾਲ ਕਰੜੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਣਾ ਪਿਆ। ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚੋਂ ਗਰਮ ਚਮਟਿਆਂ ਤੇ ਸੀਖਾਂ ਨਾਲ ਮਾਸ ਨੂੰ ਤੋੜਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਇਉਂ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਅਸਹਿ ਦੁਖ ਦੇਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਭਾਈ ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਇਹ ਕਹਿਣ ਉਤੇ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਕੇਸਾਂ ਸੁਆਸਾਂ ਨਾਲ ਨਿਭੇਗੀ, ਸੂਬਾ ਲਾਹੌਰ ਨੇ ਪੁਠੀ ਖੋਪਰੀ ਲਾਹੁਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿਤਾ। ਆਪ ਨੇ ਸੀ ਤਕ ਨਾਂ ਕੀਤੀ ਤੇ ਪੁਠੀ ਖੋਪਰੀ ਲੁਹਾ ਕੇ ਵਿਗਸਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਤੀ।

ਭਾ: ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਬੰਦ ਬੰਦ ਕਟੇ ਗਏ। ਧਰਮ ਦੀ ਖਾਤਰ ਬੰਦ ਬੰਦ ਕਟਵਾਕੇ ਵੀ ਆਪ ਨੇ ਸੀ ਤਕ ਨਾ ਉਚਾਰੀ, ਸਗੋਂ ਸਹਿਜ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪਾ ਗਏ।

ਗੁਰੂ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤਕ ਕੰਧਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਅਡੋਲ ਖੜੇ ਰਹੇ ਜਦ ਤਕ ਕਿ ਇੱਟਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਲ ਤਕ ਨ ਚਿਣੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਧਰਮ ਅਤੇ ਅਣਖ ਦੀ ਖਾਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਮਾਸੂਮ ਜਿੰਦੜੀਆਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਲੋਭ ਲਾਲ ਜਾਂ ਡਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਾ ਦਿਤ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਾ ਬਾਟਾ ਇਉਂ ਪੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਂ ਦਾ ਬੱਚਾ ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੇਮ ਭਰੀਆਂ ਅੱਖੀਅ ਵਿਚ ਤਕਦਾ ਹੋਇਆ, ਖੁਸ਼ੀ ਤੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਹੁਲਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਮਾਂ ਦੀ ਛਾਤੀ ਵਿਚੋਂ ਦੁੱ ਚੁੰਘਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਪਰਲੇ ਵਰਣਤ ਸ਼ਹੀਦ, ਨਾ ਰੱਤੇ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਜਨ ਅਡੋਲ ਰਹਿ ਕੇ ਵਿਗਸ ਤੇ ਵਿਗਸਾਂਦੇ ਹੋਏ, ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੇ ਬਾਟਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਮਿੱਠੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਰਗਾ ਸੁਆਦ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤ ਕੀ ਪੰਜ ਸਿਖ ਆਪਣਾ ਸੀਸ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਗੁ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦੇ ਮੁਕਤ ਖੰਡੇ ਵਿਚੋਂ ਮਿੱਠਾ ਸਦੀਵੀ ਸੁਆਦ ਨਹੀਂ ਮਾਣ ਸਕਦੇ। ਮਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜ਼ਰੂਰ-ਬਰ-ਜ਼ਰੂਰ ਮਾਣ ਸਕਦੇ ਹਨ ਸਚਾਈ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦੇ ਖੰ ਨੇ ਪੰਜ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਸੁਆਦ ਚਖਾਇਆ, ਕਿ ਉਹ ਗੁਰੂ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਲਈ ਲਟਬੌਰੇ ਹੋ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਵਸਥਾ "ਮੈਂ ਬਉਰੀ, ਮੇਰਾ ਭਤਾਰ ਵਾਲੀ ਹੋ ਗਈ।

---

* ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਅੰਤਰ ਆਤਮੇ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਮੰਗਣਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਵਿਚ ਹੀ ਸਾਡਾ ਲੋਕ ਪ੍ਰਲੋਕ ਸਵਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਦੇਸ ਦੇ ਕੋਨੇ ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਹੀ ਸਿਰਫ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਉਲਟ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਭੀ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਵਿਚ ਪਕੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਪੱਲੂ ਫੇਰ ਕੇ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ :—

'ਨਾ ਕੋਈ ਬੈਰੀ ਨਾਹੀ ਬਿਗਾਨਾ
ਸਗਲ ਸੰਗ ਹਮ ਕਉ ਬਨਿ ਆਈ॥'

www.AKJ.Org

ਜੇ ਓਪਰੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਇਹ ਗਲ ਮੰਨ ਵੀ ਲਈਏ ਕਿ ਦਸਮ ਪਿਤਾ ਨੇ ਪੰਜ ਸਿਖ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪੰਜ ਬਕਰੇ ਝਟਕਾਏ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਸਭ ਝੂਠੀਆਂ ਪੈਣ ਵਾਲੀ ਗਲ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਗੁਰੂ ਹੀ ਜੇ ਸਿਰ ਮੰਗ ਕੇ ਪੰਜ ਬਕਰੇ ਝਟਕਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿਖ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਕਹਿ ਤੇ ਅਸਹਿ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਜਿਥੇ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਜਿਹੇ ਸੂਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਨਿਰਾਲੀਆਂ ਹਨ, ਉਥੇ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਪੰਜ ਸੀਸ ਮੰਗਣ ਵਾਲਾ ਚਮਤਕਾਰ ਹੋਰ ਵੀ ਨਿਰਾਲਾ ਤੇ ਇਨਸਾਨੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਜੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਇਕ ਸਾਧਾਰਨ ਮਨੁੱਖ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪੰਜ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਲਈ ਨਾਲ ਰਖਣ ਲਈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਖੇਡ ਵਰਤਾਈ। ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਨੰਗੀ ਤਲਵਾਰ ਵਿਖਾਕੇ ਪੰਜ ਸਿਰਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੰਜ ਬਕਰੇ ਝਟਕਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੰਜ ਸੀਸ ਝਟਕਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਤਲਵਾਰ ਵਾਲਾ ਚਮਤਕਾਰ ਵਿਖਾਕੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮਰਨ-ਮਾਰਨ ਦੇ ਭੈ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਇਹ ਗਲ ਤਾਂ ਹੀ ਮੰਨਣ ਵਿਚ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਸਾਧਾਰਨ ਮਨੁਖ ਜਾਂ ਸੁਧਾਰਕ ਮੰਨੀਏ। ਪਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕੋਈ ਸਾਧਾਰਨ ਮਨੁਖ ਜਾਂ ਸਾਧਾਰਨ ਮਹਾਂ ਪੁਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਅੱਠ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦੀ ਲਈ ਤੋਰਿਆ ਅਤੇ ਗੁਰਗਦੀ ਦੀ ਮਹਾਨ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਿਆ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਉਸ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਗੱਦੀ ਉਤੇ ਦਸਵਾਂ ਗੁਰੂ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਕਿ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਆਤਮਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਹੰਕਾਰੀਆਂ, ਭੁਲੜਾਂ, ਠਗਾਂ, ਚੋਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੱਗੇ ਝੁਕਾਇਆ; ਸੱਚੇ ਰਾਹੇ ਪਾਇਆ ਜਿਹੜਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਦੀ ਰੋਟੀ ਵਿਚੋਂ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਖ਼ੂਨ ਕਢ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਲਾਲੋ ਦੀ ਕ੍ਰਿਤ ਕਮਾਈ ਵਿਚੋਂ ਦੁਧ ਵਿਖਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਗੌਂਸ ਜਿਹੇ ਪੀਰਾਂ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਤੋੜ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਵਲੀ ਕਧਾਰੀ ਜਿਹੇ ਹੰਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਤੋੜਨ ਲਈ ਪਥਰ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਮੱਕਾ ਫਿਰਦਾ ਵਿਖਾ ਕੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਅਲਾਹ ਦੀ ਹੋਂਦ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਗੱਦੀ ਉਤੇ ਦਸਵਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਧਾਰਨ ਮਨੁਖ ਨਹੀਂ ਸੋ ਸਕਦਾ। ਸਗੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜਿਹਾ ਕਲਾਧਾਰੀ ਪੂਰਾ ਸੂਰਾ ਗੁਰੂ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜਿਹੇ ਚਮਤਕਾਰ ਦਿਖਾ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਗਾਡੀ ਰਾਹ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਡੰਕੇ ਦੀ ਚਟ ਨਾਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਦੀਵੀ ਕਲਿਆਣ ਲਈ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਾਜਨਾਂ ਖੰਡੇ ਦੀ ਧਾਰ ਉਤੇ ਪਰਖ ਕੇ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਆਮ ਸੰਸਾਰੀ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ, ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਾਂ ਗੁਰਮਤਿ ਤੋਂ ਅਨਜਾਣ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਸਾਧਾਰਨ ਮਨੁਖ ਸਮਝਣਾ ਤੇ ਫਿਰ ਪੰਜ ਬਕਰਿਆਂ ਵਾਲੀ ਮਨਘੜਤ ਗਲ ਕਹਿਣਾ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤਕ ਠੀਕ ਵੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਗੁਰਮਤਿ ਤੋਂ ਅਨਜਾਣ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਖ਼ੂਹ ਦੇ ਡੱਡੂ ਜਿਨਾਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਤੇ ਸਹੀ ਖੋਜ ਤੋਂ ਉਹ ਦੂਰ ਹੀ ਫਿਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੁਣੀਆਂ ਸੁਣਾਈਆਂ ਗਲਾਂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਘੜਨ ਦੇ ਮਾਹਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਆਪਣੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਸਮਝ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਭੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਲਾਂ ਜੋੜ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਜੋ ਪ੍ਰਾਣੀ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਸਹੀ ਖੋਜੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਾਂ ਬਹੁਤੇ ਰਸੀਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਉਸੇ ਲਾਈਟ ਵਿਚ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਜਨ ਗੁਰਮਤਿ ਤੇ ਸਿਖ

www.AKJ.Org

ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਗੁਝੇ ਭੇਦਾਂ ਤੋਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਜਾਣੂੰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਕਹਿਣੀਆਂ ਨੂੰ ਤੱਤ ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਲਾਈਟ ਵਿਚ ਹੀ ਲੈਂਦੇ ਵੇਖਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਮਤ ਉਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਗੂੜਾ ਰੰਗ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਰੰਗੀਜੀ ਮਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਹ ਸਿਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਸਮਝ ਕੇ ਆਮ ਜੰਤਾ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਲਿਖਾਰੀ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ 'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਚਮਤਕਾਰ' ਪੁਸਤਕ ਲਿਖੀ ਜੋ ਪੁਰਾਤਨ ਜਨਮਸਾਖੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉਤੇ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ,ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਛੇਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ ਦੇ 157 ਸਫ਼ੇ ਉਤੇ ਇਕ ਸਾਖੀ ਕੁਝ ਇਸ ਭਾਵ ਦੀ ਦਰਜ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਿਲੀ ਗਏ। ਤਿਮਾਰਪੁਰ ਦੇ ਟਿੱਲੇ ਲਾਗੇ ਆਪ ਨੇ ਨਿਵਾਸ ਕੀਤਾ। ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਪਿਛੋਂ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਰੋਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ। ਭਾਈ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਉਸ ਰੋਣੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੁਛਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਅ। ਪਤਾ ਲਗਾ ਕਿ ਫ਼ੀਲਬਾਨਾਂ ਦਾ ਹਾਥੀ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਰਦੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਆਪ ਉਠ ਕੇ ਉਥੇ ਗਏ। ਹਾਥੀ ਦੇ ਮਹਾਤਵ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਹਾਥੀ ਸਾਡੀ ਰੋਜ਼ੀ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਸੀ, ਇਸ ਦੇ ਮਰਨ ਨਾਲ ਜਿਥੇ ਸਾਡੀ ਰੋਜ਼ੀ ਖੁਸ ਗਈ ਹੈ, ਉਥੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਡਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਬੱਚੇ ਰੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਦਿਲ ਪਸੀਜ ਗਿਆ। ਦੁਖੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪੀੜਾ ਹਰਨ ਲਈ ਆਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਾਥੀ ਜੀਂਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਅਰਦਾਸ ਪਿਛੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਮਹਾਤਵ ਹਾਥੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਉੱਤੇ ਹਥ ਫੇਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਥੀ ਜੀਊ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਖਬਰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਇਤਬਾਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਹਾਥੀ ਫਿਰ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮੁੜ ਹਾਥੀ ਜੀਵਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਖੇਡ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਹੀ ਫ਼ਕੀਰ ਦੇ ਦੁਆ ਕਰਨ ਉਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਰਹਿਮ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਰਨ ਤੇ ਜੀਵਾਲਣ ਵਾਲਾ ਉਹ ਆਪ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਖੀ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਰੋਂਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਢਾਰਸ ਦੇਣ ਲਈ ਤੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਹਾਥੀ ਪਹਿਲਾਂ ਜੀਅ ਪਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮਰ ਗਿਆ। ਜੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਹਾਥੀ ਜੀਵਾਲਣ ਜਾਂ ਮਾਰਨ ਦੇਸਮਰਥ ਸੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਵੀ ਪੰਜ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਤੇ ਜੀਵਾਲਣ ਦੇ ਸਮਰਥ ਸਨ। ਜੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਉਤੇ ਹਾਥੀ ਜੀਅ ਜਾਂ ਮਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜਿਨਾਂ ਨੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਾਜਨਾਂ ਕੀਤੀ ਹੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਸੀ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਜੀਵਾਲ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਵਿਚ ਫਰਕ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਰੂਪ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਪੰਜ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਝਟਕਾਇਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਮਾਰਕੇ ਜੀਵਾਲਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਗੁਰੂ ਸ਼ਕਤੀ ਤੇ ਅਰਦਾਸ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਫੇਰਨਾਂ ਹੈ। ਸੋ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਪੰਜ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਵਾਂ-ਜਨਮ ਬਖਸ਼ਿਆ ਨਾ ਕਿ ਪੰਜ ਬਕਰੇ ਝਟਕਾ ਕੇ ਐਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਘੱਟਾ ਪਾਇਆ।

ਕਈ ਮੇਰੇ ਵੀਰ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਅਧੂਰੇ ਖੋਜੀ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ

www.AKJ.Org

ਗੁਰਮਤਿ ਅੰਦਰ ਕਰਾਮਾਤ ਦਿਖਾਉਣਾ ਕਹਿਰ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਪੰਜ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸੀਸ ਮੰਗ੍ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੀਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ, ਸਗੋਂ ਤੰਬੂ ਵਿਚ ਉਨਾਂ ਪੰਜਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਪੰਜ ਬਕਰੇ ਝਟਕਾਏ ਤੇ ਇਉਂ ਲਹੂ ਦੀ ਧਾਰਾ ਵਗਦੀ ਦਿਖਾਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰਗਟ ਹੀ ਕੀਤਾ ਪੰਜ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸੀਸ ਲਏ ਗਏ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਸਜਣ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਾਂ:—

ਨਾਟਕ ਚੇਟਕ ਕੀਏ ਕੁਕਾਜਾ ॥
ਪ੍ਰਭ ਲੋਗਨ ਕਉ ਆਵਤ ਲਾਜਾ ॥

ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਲੈ ਕੇ ਗੱਜ ਵੱਜ ਕੇ ਰੌਲਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਅੰਦਰ ਕਰਾਮਾਤ ਜਾਂ ਰਿੱਧੀ ਸਿੱਧੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ। ਅਜਿਹੇ ਅਧੂਰੇ ਖੋਜੀਆਂ ਦੇ ਲੇਖ ਕਈ ਵਾਰੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕਚਘਰੜ ਵਿਦਵਾਨ ਤੇ ਖੋਜੀ ਤੱਤ ਗੁਰਮਤਿ ਤੋਂ ਅਨਜਾਣ ਹਨ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਜ਼ਾਹਰਾ ਕਲਾ ਦਿਖਾਉਣਾ ਕਹਿਰ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ, ਤੇ ਇਉਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਿੱਧੀਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾਲ ਕਰਾਮਾਤ ਦਿਖਾ ਕੇ ਨੀਵੇਂ ਦਿਖਾਉਣਾ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਵਡਿੱਤਣ ਦਿਖਾ ਕੇ ਪਿਛੇ ਲਾਉਣਾ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਭਾਵ ਨਹੀਂ, ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਅੰਦਰ ਕਰਾਮਾਤ ਜਾਂ ਰੂਹਾਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਥਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਕ ਗੁਰਸਿਖ ਜਨ, ਜਿਥੇ ਸੰਸਾਰਕ ਜੀਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦੇ ਆਸਰੇ ਰੂਹਾਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਭੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹੇ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਕੋਈ ਵਿਰਲੇ ਜਨ ਹੀ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਹਨ ਪਰ ਹੈਨ ਜ਼ਰੂਰ।

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਗੱਦੀ ਉਤੇ ਦਸਵਾਂ ਜਾਮਾਂ ਸੀ। ਆਪ ਵੀ ਉਤਨੇ ਹੀ ਆਤਮਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ ਜਿਨੇ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਕਲਾਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਸਨ। ਜੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਸਰਬ ਕਲਾ ਸੰਪੂਰਨ ਗੁਰੂ ਸੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੀ ਸਰਬ ਕਲਾ ਸਮਰਥ ਗੁਰੂ ਸਨ। ਜੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਭਾਈ ਮੂਲੇ ਨਾਲ ਵਚਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੇਰੀ ਮੁਕਤੀ ਦਸਵੇਂ ਜਾਮੇਂ ਵਿਚ ਕਰਾਂਗੇ ਤਾਂ ਦਸਵਾਂ ਗੁਰੂ ਆਪਣੇ ਤੀਰ ਨਾਲ ਸਹੇ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਉਸ ਵਚਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦਾ ਇਹ ਕਾਰਜ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਵਚਨ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਹੀ ਸਿੱਧ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਲਖਾਇਕ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਵੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਬ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ।

ਪੱਥਰਾਂ ਵਿਚ ਤੀਰ ਮਾਰਕੇ ਗੰਗਾ ਵਗਾਉਣਾ ਕਲਾਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹੀ ਕਾਰਜ ਸੀ। ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਕੇ ਮਰ ਰਹੇ ਰਾਜਾ ਕਰਨ ਸਿੰਘ (ਜੋ ਭੀਮ ਚੰਦ ਦਾ ਸਾਲਾ ਸੀ) ਜਿਹੇ ਹੰਕਾਰੀ ਨੂੰ, ਉਸ ਦੀ ਰਾਣੀ ਦੀਆਂ ਜੋਦੜੀਆਂ ਸੁਣਕੇ, ਆਪਣੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਲ ਦੇ ਛੱਟੇ ਮਾਰ ਕੇ ਮੁੜ ਰਾਜ਼ੀ ਕਰਨਾ ਦਸਮੇਸ਼ ਗੁਰੂ ਦਾ ਹੀ ਪਰਉਪਕਾਰ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਦਸਣ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੇ ਲੋਕ ਦਿਖਾਵੇ ਖ਼ਾਤਰ ਜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੀਝਾਉਣ ਖ਼ਾਤਰ ਕਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਆਤਮਕ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਕਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ, ਸਗੋਂ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੁਕਰਮਾਂ ਤੇ ਪਰਉਪਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕਲਾਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਹੋਣਾ ਪਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (ਚਲਦਾ)

www.AKJ.Org

ਅ...ਨ...ਮੋ...ਲ ਰ...ਤ...ਨ

(ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲਿਖਤ 'ਜੇਲ੍ਹ ਚਿੱਠੀਆਂ' ਵਿਚੋਂ ਚੋਣਵੇਂ ਰਤਨ)

[ਪਿਛੇ ਤੋਂ ਅਗੇ—ਨੰ: 2]

੧੧. 'ਤਕਲੀਫ਼ ਕਿਸ ਨੂੰ ਮਿਲੂ ? ਜਦ ਮੇਰਾ ਆਤਮਾ ਨਿਰਭੈ ਹੈ ਤੇ ਨਿਰਪਾਪ ਹੈ ਤਾਂ ਅਨੰਦ ਹੀ ਅਨੰਦ ਹੈ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਕਸ਼ਟ ਮਿਲਣਗੇ ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਅਨੰਦ ਖਿੜੂ।' (ਪੰਨਾ ੧੫੩)

੧੨. 'ਜੇ ਕੋਈ ਮੈਨੂੰ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਐਸ਼੍ਵਰਜ ਭੀ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਧਰਮੋਂ ਹੀਨ ਕਰਾਉਣਾ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਭੀ ਮੈਂ ਐਸੇ ਐਸ਼ਵਰਜ ਉਤੇ ਧਾਰ ਨਹੀਂ ਮਾਰਦਾ।

(ਪੰਨਾ ੧੫੩-੧੫੪)

੧੩. 'ਧਰਮ ਨਿਰਾ ਮਜ਼ਹਬ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ, ਬਲਕਿ ਮਜ਼ਹਬੀ ਅਸੂਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਇਕ ਅਸੂਲ ਦਾ ਪਾਲਣਾ ਭੀ ਧਰਮ ਹੈ।'

(ਪੰਨਾ ੧੫੪)

੧੪. 'ਇਕ ਦੀਨਦਾਰ ਸੱਚਾ ਆਦਮੀ ਜਿਨੂੰ ਖ਼ੁਦਾ ਦਾ ਖ਼ੌਫ਼ ਤੇ ਸੱਚਾ ਇਸ਼ਕ ਹੈ, ਉਹ ਖ਼ੁਦਾ ਤ ਆਪਣੇ ਰਸੂਲ ਦੀ ਕਸਮ ਨਹੀਂ ਖਾਏਗਾ। ਚਾਹੇ ਸਚੀ ਹੋਵੇ ਚਾਹੇ ਝੂਠੀ। ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਜ਼ਾਤੇ ਪਾਕ ਦੀਆਂ ਕਸਮਾਂ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮੈਂ ਪਾਕ ਤੇ ਈਮਾਨਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ।' (ਪੰਨਾ ੧੫੫)

੧੫. ਮੈਂ ਤਾਂ ਰਾਜ ਕਰਨ ਦੀ ਹਵਸ ਨੂੰ ਭੀ ਆਪਣੇ ਧਾਰਮਕ ਅਸੂਲਾਂ ਤੋਂ ਉਲਟ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ। (ਪੰਨਾ ੧੫੫)

੧੬. ਜਦ ਰਾਜ ਕਰਨ ਦੀ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਰਖਣਾ ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਤੋਂ ਵਿਰੁਧ ਹੈ ਤਦ ਰਾਜ ਕਰਨ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਕਰਾਉਣਾ ਹੀ ਇਕ ਵਾਹੀਆਤ ਖ਼ਿਆਲ ਹੈ। (ਪੰਨਾ ੧੫੬)

੧੭. ਮੈਨੂੰ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ ? 'ਪਾਪੀ ਕੇ ਮਾਰਨੇ ਕੋ ਪਾਪ ਮਹਾਂਬਲੀ ਹੈ' 'ਥਾਉ ਨ ਪਾਇਨਿ ਕੂੜਿਆਰ ਮੁਹ ਕਾਲੇ ਦੋਜਕਿ ਚਾਲਿਆ ॥ ਤੇਰੈ ਨਾਇ ਰਤੇ ਸੇ ਜਿਣਿ ਗਏ ਹਾਰ ਗਏ ਸਿ ਠਗਣ ਵਾਲਿਆ ॥' (ਪੰਨਾ ੧੫੮)

੧੮. ਮੈਂ ਆਖਿਆ : ਭਾਈ ਸਾਨੂੰ ਵੰਡ ਕੇ ਛਕਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਜੇ ਮੇਰੇ ਹੋਰਸ ਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਜੋ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕੜਾਕਾ ਕੱਟ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵਰਤਦਾ ਛਾਂਦਾ ਦੇ ਆਵੇਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਭੀ ਛਕ ਲਉਂ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਜਾ।

(ਪੰਨਾ ੧੬੬)

੧੯. 'ਖਬਰਦਾਰ ! ਐਸੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਚੀਜ਼ (ਭਾਵ ਟੋਪੀ) ਦਾ ਨਾਉਂ ਸਾਡੇ ਅਗੇ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਜੋ ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਤੋਂ ਵਿਰੁਧ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸਦਾ ਨਾਉਂ ਭੀ ਸੁਨਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ।......

ਜਾਨ ਹੀਲ ਦਿਆਂਗੇ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿਆਂਗੇ। (ਪੰਨਾ ੧੬੯)

੨੦. ਖਾਲਸਾ ਧਰਮ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਅੰਦਰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣਾ ਉਤਨਾ ਹੀ ਭਾਰੀ ਗੁਨਾਹ ਹੈ ਜਿਤਨਾ ਕਿ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਦਾ ਗੁਨਾਹ ਪਾਪ ਹੈ।

(ਪੰਨਾ ੧੭੧) *

www.AKJ.Org

ਸੁਣੋ, ਭਾਈ ! ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਇਕ ਸਾਖੀ

[ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਨਵੰਬਰ 1967 ਦਾ ਪਰਚਾ ਵੇਖੋ]

(ਵਲੋਂ—ਗਿ: ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ)

ਹਾਲੀ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਨਹੀਂ, ਪਿਛਲੀ ਚਲੀ

ਵੀਰੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀਓ ! ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੇਰਾ ਪਿਛਲਾ ਜਤਨ ਪਸੰਦ ਆਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰ 'ਸੂਰੇ' ਮਾਸਕ ਪੱਤਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਥਾਂ ਦੀ ਥੁੜ ਕਰਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਅਧੂਰਾ ਛਾਪਿਆ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਨੇ ਮੇਰੀ ਕਲਮ ਨੂੰ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਲੈ ਆਂਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਲੋ ਹੁਣ ਪਿਛਲਾ ਸ਼ਬਦ 'ਸੂਰਾ' ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ।

ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ ੧ ਘਰ ੩ ॥

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਕਾਲੁ ਨਾਹੀ ਜੋਗੁ ਨਾਹੀ ਨਾਹੀ ਸਤ ਕਾ ਢਬੁ ॥
ਥਾਨਸਟ ਜਗ ਭਰਿਸਟ ਹੋਏ ਡੂਬਤਾ ਇਵ ਜਗੁ ॥ ੧ ॥
ਕਲ ਮਹਿ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਸਾਰੁ ॥
ਅਖੀ ਤ ਮੀਟਹਿ ਨਾਕ ਪਕੜਹਿ ਠਗਣ ਕਉ ਸੰਸਾਰ ॥ ੧ ॥
ਆਂਟ ਸੇਤੀ ਨਾਕ ਪਕੜਹਿ ਸੂਝਤੇ ਤਿਨਿ ਲੋਅ ॥
ਮਗਰ ਪਾਛੈ ਕਛੁ ਨ ਸੂਝੈ ਏਹੁ ਪਦਮ ਅਲੋਅ ॥ ੨ ॥
ਖਤ੍ਰੀਆ ਤ ਧਰਮੁ ਛੋਡਿਆ ਮਲੇਛ ਭਾਖਿਆ ਗਹੀ ॥
ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਸਭ ਇਕ ਵਰਨ ਹੋਈ ਧਰਮ ਕੀ ਗਤ ਰਹੀ ॥ ੩ ॥
ਅਸਟਸਾਜ ਸਾਜਿ ਪੁਰਾਣ ਸੋਧਹਿ ਕਰਹਿ ਬੇਦ ਅਭਿਆਸੁ ॥
ਬਿਨੁ ਨਾਮ ਹਰਿ ਕੇ ਮੁਕਤਿ ਨਾਹੀ ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ ਦਾਸੁ ॥ ੪ ॥

ਆਸ ਹੈ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕਿਸ ਪ੍ਰਥਾਇ ਉਚਾਰਨ ਹੋਇਆ ਦਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ, ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਸਾਖੀ, ਸਾਰੀ ਸਮਗਰ ਬਾਣੀ ਵਾਂਗ ਸਾਰੇ ਸਗਲ ਜਹਾਨ ਲਈ ਸਾਂਝੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਮੈਂ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਰੂਪੀ ਸਾਖੀ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਤੇ ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ ਹੈ। ਸੋ ਆਉ, ਸਾਰੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵੀਚਾਰ ਕਰੀਏ, ਤਾਂ ਜੁ ਸਾਡੇ ਲਈ ਵੀ ਸਤਿਗੁਰ ਦੀ ਸਾਖੀ ਦਾ ਪੜ੍ਹਨਾ;ਲਿਖਣਾ,

---

* ੨੧. ਬੱਸ ! ਜੇ ਕੋਈ ਆਸਰਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਕੋ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਪਾਠ ਦਾ ਜਿਸਦੇ ਆਸਰੇ ਕਸ਼ਟ ਤਸੀਹੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਸਗੋਂ ਦੂਣ ਸਵਾਏ ਹੌਸਲੇ ਦੁਖ ਸਹਿਣ ਦੇ ਵਧੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

(ਪੰਨਾ ੧੯੪)

੨੨. ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਮਘਰ, ਪੋਹ, ਮਾਘ ਦੀ ਕਰੜੀ ਸਰਦੀ ਦੇ ਦਿਨ ਇਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਲੰਘਾਏ। ਬੇੜੀਆਂ ਤੇ ਡੰਡੇ ਲਗੇ ਹੋਏ, ਬੇੜੀਆਂ ਨੇ ਹੋਰ ਠੰਢੇ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਟਾਟ ਦੇ ਨਾਮਧਰੀਕ ਕਛਹਿਰੇ ਨੂੰ ਤੇੜ ਪਾਈ ਰਖਣਾ ਤੇ ਟਾਟ ਦੇ ਕੁੜਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੀਸ ਢੱਕ ਲੈਣਾ। ਭੁੰਞ ਹੀ ਠੰਢੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਬੈਠਿਆਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਗੋਡੇ ਇਕੱਠੇ ਹੀ ਰਹੇ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ ਨਾਮ ਦੀ ਹੀ ਇਕ ਨਿੱਘ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਨਿਮਗਨ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਅਸਹਿ ਸਰਦੀਆਂ ਦੇ ਠੱਕੇ ਕੱਟੇ। ਸਰੀਰ ਨੇ ਸੁੰਨ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਸੂਝ ਬੂਝ ਕੁਛ ਰਹਿਣੀ ਹੀ ਨਾ, ਪਰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਮੇਹਰ ਇਤਨੀ ਸੀ ਕਿ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਅੰਤ੍ਰਗਤਿ ਹੀ ਆਮੁਹਾਰੇ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿਣ ਤੇ ਨਾਮ ਦਾ ਅਥਾਹ ਪ੍ਰਵਾਹ ਚਲਦਾ ਰਹਿਣਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਦੁਖ ਮਹਿ ਦੁਖ ਨਹੀਂ ਜਾਣਿਆ। [ਚਲਦਾ] (ਪੰਨਾ ੧੯੬)

www.AKJ.Org

ਸੁਣਨਾ ਸੁਣਾਉਣਾ ਸਫਲ ਹੋਵੇ।

ਚੰਗਾ ! ਚੰਗੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਓ ਤੇ ਹਰਿ ਰੰਗਿ ਰੰਗੇ ਸਾਥੀਓ ! ਇਹ ਗਲ ਨੋਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਰਹਾਉ ਵਾਲੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਭਾਵ (Centerl Idea) ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਰਹਾਉ ਦੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਵਿਚ ਸਾਖੀ ਭਰਦੇ ਹਨ, ਭਾਵ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਲਯੁਗ ਵਿਚ ਰਾਮ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਤੱਤ ਸੱਤ ਅਥਵਾ ਅਸਲੀ ਵਸਤੂ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਛਡ ਕੇ ਜੋ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਕ ਪਕੜਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਤਾਂ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਠਗਣ, ਲੁਟਣ, ਭਰਮਾਉਣ ਦਾ ਢੰਗ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਗਵਾਹੀ ਤੇ ਬੇਵਿਸਾਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਨਾਮੁ ਰੂਪੀ ਸਾਰੁ ਜਾਂ ਉਚਤਮ ਵਸਤੂ ਦੀ ਸਾਰ, ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਛਡ ਕੇ ਵੀ ਲਵਾਂਗੇ। ਐਸੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਹੀਣੇ ਹੋ ਕੇ ਸਾਡੇ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਮ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਉਣੇ। ਪਿਆਰੇ ਨੌਨਿਹਾਲੋ, ਤੁਸੀਂ ਬੜੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਹੋ, ਜਿਸ ਨਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਦੇਵਤੇ ਵੀ ਤਰਸਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਸਾਰਾ ਹੀ, ਜਿਸ ਨਾਮ ਤੋਂ ਸੁੰਞਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ, ਕਮਲਾ ਹੋਇਆ ਫਿਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਨਾਮ, ਆਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਨਾਮ ਗੁਰ ਮਰਯਾਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਉਹ ਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਅਸਲੀ ਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੋ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਸੁਭਾਗ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ, ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਨਾਮ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਸਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ, ਉਸਦੇ ਦੇਣ ਦਸਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਤਾਬਿਆ ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹੈ। ਹਾਂ ਇਨਾਂ ਕੁ ਜ਼ਰੂਰ ਦਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਨਾਮ ਹੀ ਰੱਬ ਦਾ ਅਸਲੀ ਨਾਂ ਹੈ, ਬਾਕੀ ਜੋ ਨਾਮ ਰਬ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਰਚਲਤ ਹਨ, ਉਹ ਉਸਦੇ ਕਿਰਤਮ ਨਾਮ ਹਨ, ਕਰਮ ਨਾਮ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਰ ਇਕ ਨਾਮ ਰੱਬ ਦਾ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੁਣ ਦਸਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਨਾਮ ਰੱਬ ਦਾ ਅਸਲੀ ਨਾਂ ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ। ਰੱਬ ਦਾ ਅਸਲੀ ਨਾਂ ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜਾਂ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਲਿਪੀ ਵਿਚ ਲਿਖੋ, ਉਹੋ ਹ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਸ ਦਾ ਤਰਜਮਾ, ਉਲਥ ਕਿਸੇ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜਿਵੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਾਂ ਮਾਲਿਕ ਸਿੰਘ ਹੋਵੇ ਕਿਸੇ ਲਿਪੀ ਵਿਚ ਲਿਖੋ, ਮਾਲਿਕ ਸਿੰਘ ਹ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਨਾਂ ਦਾ ਤਰਜਮਾ ਕਿ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਜੇ ਕੋਈ ਇਹ ਢੁਚਰ ਡਾਹਵੇ ਕਿ ਰਹਾਉ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤੁਕ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਾ ਨਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ 'ਰਾਮ' ਨਾਮ ਨੂੰ ਹੀ ਅਸਲੀ ਜਪਣਯੋਗ ਨਾਮ ਦਸਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿਣ ਉਸ ਦੀ ਸਰਾਸਰ ਸੋਲ਼ਾਂ ਆਨੇ ਗ਼ਲਤ ਹੈ। ਇਸ ਰਹਾਉ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤੁਕ ਅੰਦਰ 'ਰਾਮ' ਪਿਛਲੇ ਅੱਖਰ ਨੂੰ ਔਂਕੜ (_) ਹੁੰਦਾ ਤ ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਦਲੀਲ ਸਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ। 'ਰਾ ਨਾਮੁ' ਦੇ ਅਰਥ ਰਾਮ ਰੂਪੀ ਨਾਮ ਦੇ ਹੋ ਸਕ ਹਨ ਜਿਵੇਂ 'ਜਤੁ ਪਾਹਾਰਾ ਧੀਰਜੁ ਸੁਨਿਆਰੁ' ਵਿ ਅਰਥ ਹਨ ਜਤੁ ਰੂਪੀ ਪਾਹਾਰਾ ਤੇ ਧੀਰਜੁ ਰੂ ਸੁਨਿਆਰ। ਪਰ ਸਾਰੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ, ਮੈ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ, ਜਿਥੇ 'ਰਾਮ ਨਾਮ' ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਬ ਇਕੱਠੇ ਆਉਣਗੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲੇ ਸ਼ਬਦ ਰਾਮ ਪਿਛਲਾ ਅੱਖਰ ਮੰਮਾ ਜ਼ਰੂਰ ਮੁਕਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਔਂਕੜ '_' ਨਾਲ ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ, ਜੇ 'ਰਾਮ' ਰਬ ਦਾ ਸਹੀ ਨਾਮ ਹੋਵੇ ਇਕੱਲਾ ਸ਼ਬਦ 'ਰਾਮੁ' ਤਾਂ '_' ਨਾਲ ਬੇਸ਼ਕ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਉਥੇ ਉਹ ਰੱਬ ਦੇ ਅਸਲੀ ਤੇ ਵਿ ਨਾਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੇਗਾ।

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਰਾਮ' ਰੱਬ ਦਾ ਅਸਲੀ ਨ ਨਹੀਂ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਹੀਮ, ਅੱਲਾ, ਗਾਡ, ਲਾ ਆਦਿ ਅਨੇਕ ਅਸੰਖਾਂ ਨਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਉਸਦਾ ਸਹੀ ਨਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਤਾਂ ਇਸ

www.AKJ.Org

ੀ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਤੁਹਾਡਾ ਨਾਂ ਕਿਸੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਸ਼ੇਸ਼ ਗੁਣ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਗਿਆਨੀ, ਨਿਹੰਗ, ਸਤਾਨਾ, ਢਿਡਲ, ਡਾਂਗ ਆਦਿ ਧਰ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਾਪ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਂ ਹੀ ਨਾਂ ਨ, ਵਖ ਵਖ ਸਿਫ਼ਤਾਂ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਨਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ੁਸਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਖਾਸ ਤੇ ਅਸਲੀ ਨਾਂ ੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਕਰ ਕੇ ਗੁਪਤ ੀ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਗੁਪਤ ਨਾਮ ਹੀ ਤਾਰਨਹਾਰ ਤੇ ਲੋਕ ਲੋਕ ਸੰਵਾਰਨਹਾਰ ਹੈ। ਹਰ ਯੁਗ ਵਿਚ ਇਸੇ ਾਮ ਨੇ ਹੀ ਪੂਰ ਕਰੰਮੇ ਭਗਤਾਂ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕੀਤਾ , ਪਰ ਧੰਨ ਹਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ੇ ਆਪਣੇ ਸਿਖਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਸ ਲਖੀਂ ਕਰੋੜੀਂ ਹਥ ਾ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਅਮੋਲਕ ਨਾਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਦਤਾ । ਹੁਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਇਸ ਨਾਮ ਦੀ ਪਿਆਰ ਭਰੀ ਚਾਹਨਾ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ, ਉਹ ਦਭਾਗੀ ਹਨ, ਉਸਦੀ ਖਾਸ ਨਦਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨ, ਨਾਮ ਤੋਂ ਬੇਮੁਖ ਹੋਏ, ਨਾਮ ਦੇ ਅਸ਼ਰਧਕ ਾਸਤਕ ਹਨ, ਚੋਰ ਹਨ, ਕੂਕਰਾਂ (ਕੁਤਿਆਂ) ਸੂਕਰਾਂ ਸੂਰਾਂ) ਆਦਿ ਜੋਨੀਆਂ ਤੋਂ ਮਾੜੇ ਹਨ । ਇਹ ਵਚਾਰ ਗੁਰਮਤ ਦੇ ਹਨ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਨ । ਸਾਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਹਾਲੀ ਸ ਦਾਤ ਤੋਂ ਵੰਚਿਤ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ, ਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਸਿਖ ਬਣੀਏ ਤੇ ਇਸ ਦਾਤ ੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਤਰਲਾ ਕਰੀਏ। ਜੇ ਇਹ ਦਾਤ ਤਿਗੁਰੂ ਦਾਤੇ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਾਣੋ ਤਿਗੁਰੂ ਪਿਤਾ ਨੇ ਬੜੀ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਾਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਸਿਖੀ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਪ੍ਰੰਤੂ ਇੰਨਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਾਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਿਨ ਰਾਤ, ਜਿੰਨੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਚੇ ਨਾਮਧਰੀਕ ਸਿਖ ਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸਰੇਸ਼ਟ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੈ। ਨਿਰਾ ਆਪ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਪਣਾ, ਸਗੋਂ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪਾਸੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਹੈ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨਾਲ । ਸਚ ਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਢੂੰਡਾਊਆਂ ਨੂੰ ਪਖੰਡੀ ਸਾਧਾਂ ਤੇ ਭੇਖੀ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਹਥ-ਕੰਡਿਆਂ ਤੋਂ ਵਾਕਫ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਝੂਠ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਦਾ ਪਾਜ ਉਘੇੜਨਾਂ ਹੈ। ਨਾਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦੂਜੇ ਕਰਮਾਂ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚ ਲਗੇ, ਗੁਰ ਪੀਰ ਸਦਾ ਕੇ ਚੇਲਿਆਂ ਦੇ ਦਰ ਤੇ ਮੰਗਣ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਮੂਲੋਂ ਪੈਰੀਂ ਨਹੀਂ ਪੈਣਾ, ਪੈਰੀਂ ਪੈਣਾ ਤਾਂ ਪਾਸੇ ਰਿਹਾ, ਵੱਸ ਲਗੇ ਮੱਥੇ ਨਹੀਂ ਲਗਣਾ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਠੱਗਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ, ਹੋ ਸਕੇ, ਤਾਂ ਪਰਦਾ ਚੁੱਕਣਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਪਖੰਡ ਕਰਮੀ ਕਰਾਮਾਤੀ, ਗੁਪਤ ਪ੍ਰਗਟ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵੀ ਕਿਉਂ ਨ ਹੋਣ ਗੁਰਸਿਖ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਭਰਮ-ਜਾਲ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਫਸਦੇ। ਗੁਰੂਦੁਆਰਾ ਛੱਡ ਕੇ ਹੋਰ ਦੁਆਰਾ ਤਕਣਾ ਗੁਰਸਿਖੀ ਨੂੰ ਲਾਜ ਲਾਉਣਾ ਹੈ। ਸੋ ਸਾਵਧਾਨ ਹੋਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀ ਖ਼ਲਕਤ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਧਰਮੋਂ ਬੇਧਰਮ ਹੋ ਕੇ ਇਕ ਵਰਨ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਧਰਮ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਗਲ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਸਭ ਖ਼ਲਕ ਬੇਦੀਨ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਾਂ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਲੋਕ ਪੁਰਾਣ ਤੇ ਵੇਦ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸੁਣਦੇ ਵੀਚਾਰਦੇ ਹਨ, ਇਹਨਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਦਿਆਂ, ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਿਆਂ, ਉਮਰਾਂ ਲੰਘਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਬਣਦਾ ਬਣਾਂਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਬਣੇ ਵੀ ਕਿਵੇਂ ? ਬਨਾਉਣ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼, ਤੱਤ ਸੱਤ, ਸਾਰ ਵਸਤੂ ਤਾਂ ਨਾਮ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਮੁਸ਼ਕ ਮਾਤਰ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਬੇਦੀ ਕਤੇਬੀ ਮਤ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਧਰਮ ਪੁਸਤਕ, ਚਾਹੇ ਹੋਣ ਪੁਰਾਣ ਚਾਹੇ ਹੋਏ ਕੁਰਾਨ, ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਰਖਦੇ। ਸੱਚੀ ਮੁਕਤੀ ਤਾਂ ਨਾਮ ਵਿਚ ਹੀ ਹੈ। ਨਾਮ ਦੇ ਸਚੇ ਸੁਚੇ ਵੀਚਾਰ, ਅਭਿਆਸ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਅਕਾਲੀ ਬਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਕਲਜੁਗੀ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਤਾਈਂ ਸਚ ਦਾ ਮਾਰਗ ਦਸਦੇ ਹਨ।

www.AKJ.Org

ਇਹ ਨਾਮ ਮਾਰਗ ਵਿਲੱਖਣ ਹੈ, ਨਿਆਰਾ ਹੈ, ਇਕ ਵਰਨ ਹੋਈ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲੋਂ ਵਖਰਾ ਹੈ, ਅੱਡਰਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮਾਰਗ ਖੰਡੇ ਧਾਰ ਹੈ, ਦੁਸ਼ਵਾਰ ਹੈ ਪਰ ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਤੇ ਜੇ ਇਤਬਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਨਾਮ ਬਿਨਾਂ ਸਭ ਦੁਨੀਆਂ ਛਾਰ ਹੈ, ਹੋਰ ਨਾ ਕੋਈ ਦੁਆਰ ਹੈ ਬਸ ਨਾਮ ਜਪੋ ਤਾਂ ਬੇੜਾ ਪਾਰ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਡੁੱਬਣਾ ਵਿਚ ਮੰਝਧਾਰ ਹੈ।

ਗੁਰੂਦਵਾਰਾ ਉਹ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਗੁਰੂ ਹੈ, ਗੁਰ ਸੰਗਤ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਏਕੋ ਨਾਮ ਵਖਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਮਈ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਅਖੰਡ ਤੋਰੇ ਤੁਰੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸਕੂਲ ਪਾਠਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਹਨ ਤਿਵੇਂ ਪਰਮਾਰਥੀਆਂ ਲਈ ਸਤਿ ਧਰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਂ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਨਿਤ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਤਿਵੇਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਡੇ ਲਈ, ਹਰ ਸਿਖ ਸਦਾਵਣ ਵਾਲੇ ਲਈ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸੰਗਤ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਪਰਮ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਸਿਖੀ ਦੇ ਪਰਚਾਰ ਪ੍ਰਸਾਰ ਲਈ ਥਾਂ ਥਾਂ ਧਰਮਸਾਲਾਂ ਬੱਧੀਆਂ, ਘਰ ਘਰ ਅੰਦਰ ਧਰਮਸਾਲਾਂ ਤੋਰੀਆਂ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਰਬ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਜੋ ਮੰਦਰ ਮਸੀਤਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਇਸ਼ਟ ਅਸਥਾਨ ਸਨ, ਉਹ ਕੂੜ ਕੁਸੱਤ ਵਿਚ ਲੱਤ ਪੱਤ ਹੋਏ ਪਏ ਸਨ। ਅਜ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਉਥੇ ਪਰਮਾਰਥ ਦੇ ਬੁਰਕੇ ਵਿਚ ਸਵਾਰਥ ਪਰਧਾਨ ਸੀ। ਸਾਖੀ ਵਿਚ ਦਸੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਵਾਂਗ ਭੇਖਧਾਰੀ ਲੋਕ ਸੁਆਰਥੀ ਕਾਮਾਰਥੀ ਹੋਏ ਹੋਏ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਤੇ ਦੁਰਾਚਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਜਾਂ ਪਸਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਗਿਰਾਵਟ ਤੇ ਉਸਦਾ ਫਲ ਇਉਂ ਦਸਿਆ—

ਕਾਲੁ ਨਾਹੀ ਜੋਗੁ ਨਾਹੀ ਨਾਹੀ ਸਤ ਕਾ ਢਬੁ ॥
ਥਾਨਸਟ ਜਗ ਭਰਿਸ਼ਟ ਹੋਏ ਡੂਬਤਾ ਇਵ ਜਗੁ ॥

ਇਥੇ ਦੇਵ ਸਥਾਨਾਂ, ਮੰਦਰਾਂ; ਮਸੀਤਾਂ ਵਿਚ ਕਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਾਲ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਨਹੀਂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ ਸਚੁ ਨਾਉ ਵਡਿਆਈ ਵੀਚਾਰੁ' ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਿਛਲ ਰਾਤ, ਚਉਥੇ ਪਹਿਰ ਦਾ ਕੋਈ ਚਾ[illegible] ਨਹੀਂ। ਦਿਨ ਚੜ੍ਹੇ ਜਾਂ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਕੁ[illegible] ਪਹਿਲਾਂ ਠੱਗ ਪੁਜਾਰੀ ਆਪਣੇ ਕੁੰਡੇ ਜਾਲ ਸੰਭਾ[illegible] ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਖ਼ਿਆਲ ਨਾਲ ਆ ਸਕ[illegible] ਹਨ। 'ਕਾਲੁ ਨਾਹੀ' ਦੀ ਇਹ ਸੰਖੇਪ ਜਿ[illegible] ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਹਨਾਂ ਥਾਵਾਂ [illegible] ਜੋਗ (ਪ੍ਰਭੂ-ਮਿਲਾਪ) ਭੀ ਇਥੇ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ[illegible] ਕਿਵੇਂ ਹੋਏ ? ਜਦ ਪ੍ਰਭੂ-ਮਿਲਾਪ ਕਰਾਉ[illegible] ਵਾਲੇ ਸਤ ਪਦਾਰਥ ਨਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ [illegible] ਜੁਗਤੀ, ਢਬ ਜਾਂ ਰਾਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਾਲੂਮ, ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਾਂ ਮੇਲ ਕਿਥੋਂ ਜਦ ਮਿਲਾਉਣ ਵਾਲ[illegible] ਰੇਲ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਗ ਤੇ ਇਸ[illegible] ਅਸਥਾਨਾਂ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਤੇ ਪੁਜਾ[illegible] ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਜਗਤ ਗ਼ਰਕ [illegible] ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੰਗੂਠੇ ਤੇ ਨਾਲ ਦੀ ਉਂਗਲ ਨਾ[illegible] ਨਕ ਪਕੜਦੇ (ਅਖਾਂ ਬੰਦ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ) [illegible] ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤ੍ਰੈਲੋਕੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ [illegible] ਪੁੱਤ੍ਰ ਕੰਡ ਪਿਛੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੁਝਦਾ ਦਿਸਦਾ[illegible] ਇਹ ਅਜਬ ਹੈ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਪਦਮਾਸਣ। ਇਹ [illegible] ਦਸੀ ਹੈ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਾਲ[illegible] ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੋਢਿਆਂ ਤੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਖਸ਼ਾ ਤੇ ਪੂ[illegible] ਪਾਠ ਦਾ ਬੋਝ ਮਨੂੰ ਜੀ ਨੇ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਹੁ[illegible] ਵਾਚੋ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ ਦੀ ਜਾਤ ਵਾਲਿਆਂ, ਅਰਥ[illegible] ਖਤਰੀਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਮਾਜ [illegible] ਰਖਿਆ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮਾਂ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, [illegible] ਵੈਰੀਆਂ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਦਾ ਬੀੜਾ ਚੁਕਿਆ ਸ[illegible] ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਹੈ [illegible] ਖਤਰੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਫਰਜ਼ ਪਾਲਣਾ [illegible] ਦਿਤਾ ਹੈ। ਮੈਲੀ ਇਛਾ ਵਾਲੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਬੋ[illegible] ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਚਾਈਂ ਚਾਈਂ ਅਪਣਾ ਲਈ ਹੈ। [illegible] ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਜਾਬਰਾਂ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਦੀਆਂ ਕਠ-ਪੁਤਲੀ[illegible] ਬਣ ਕੇ, ਦੇਸ਼ ਤੇ ਸਮਾਜ ਉਤੇ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ[illegible] ਪਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਨੂੰ ਪਕਿਆਂ ਕ[illegible] ਅੱਗੇ ਹੀ ਡੁਬ ਰਹੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਵਿਚ ਵੱਟੇ [illegible]

www.AKJ.Org

(ਇਕ ਗੁਰਮਤਿ ਖੋਜੀ ਦੀ ਕਲਮ ਤੋਂ)

ਪ੍ਰਸ਼ਨ—ਕੀ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਨੜੀਮਾਰ ਦੇ ਹਥੋਂ ਖਾਣ ਵਾਲਾ ਸਿੰਘ ਚੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਹੋਰ ਤਿਆਰ ਬਰ ਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਨਾ ਮਿਲੇ ?

(ਇਕ ਪਾਠਕ ਬੰਬਈ)

ਉਤਰ—ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣ ਵੇਲੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਕਲਾ ਤਾਂ ਹੀ ਵਰਤ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੇ ਜੀਵਨ ਵਾਲੇ ਸਿੰਘ ਹੋਣ ਤਾਂ—ਉਂਜ ਬੁਤਾ ਪੂਰਾ ਭਾਵੇਂ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਤਿਆਰ ਬਰ ਤਿਆਰ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੂਰੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ—ਕੀ ਕੰਘਾ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਰਖ ਕੇ ਕੰਘੀ ਨਾਲ ਕੇਸ ਵਾਹੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ? (ਇਕ ਪਾਠਕ)

ਉਤਰ—ਕੰਘਾ ਲਕੜੀ ਦਾ ਏਡਾ ਕੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੇਸ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਹ ਜਾ ਸਕਣ, ਪਰ ਕੇਸ ਓਸੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਾਹਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਕੇਸ ਕੰਘੀ ਨਾਲ ਵਾਹਣੇ ਤੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਕੰਘਾ ਰਖਣਾ ਸੁਖ-ਰਹਿਣੇ ਸਿਖ ਬਨਣਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਨਮਤ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ—ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚ ਗਹਿਣੇ ਪਾਉਣੇ ਯੋਗ ਹਨ ਕਿ ਨਹੀਂ ?

ਉਤਰ—ਸਚਾ ਗਹਿਣਾ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਆਸ ਸੁਆਸ ਸੰਭਾਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੱਚੇ ਗਹਿਣੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਜਾਂ ਇਉਂ ਕਹੋ ਕਿ ਇਸਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਪਿਆਰੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੇ ਪੰਜ ਗਹਿਣੇ ਕੇਸਕੀ, ਕਛਹਿਰਾ, ਕੰਘਾ, ਕਿਰਪਾਨ ਤੇ ਕੜਾ ਬਖਸ਼ੇ ਹਨ,ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਕਾ ਸਿਖ ਗੁਰੂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋਣ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਹੋਰ ਸੰਸਾਰਕ ਗਹਿਣੇ ਪਾਉਣਾ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਤੱਤ ਪੰਧਾਊਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੋਭਦਾ ਨਹੀਂ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ—ਕੀ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਹਨ ? (ਇਕ ਪਾਠਕ)

ਉਤਰ—ਹਾਂ ਹਨ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਰੂਪ, ਪਰ ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਗੁਰਮਤਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਹੋਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਲੀ ਚਾਣਨ ਗੁਰਬਾਣੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਹੀ ਹੈ।

---

†ਰਹੇ ਹਨ। ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਇਸ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਵੱਟੇ ਵਿਚ ਨਿਜ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਲਈ ਐਸ਼ ਆਰਾਮ ਖੱਟੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ, ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਤੇ ਖਤਰੀ, ਦੇਸ਼ ਸਿਖਸ਼ਕ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਰਖਸ਼ਕ ਬਣਨ ਦੀ ਥਾਂ ਦੇਸ਼ ਭਖਸ਼ਕ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

www.AKJ.Org

ਪ੍ਰਸ਼ਨ—ਜੇ ਕਿਸੇ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਵਿਚ ਸਮਾਧ ਬਣੀ ਹੋਵੇ ਓਥੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣਾ ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਾ ਹੈ ?

(ਇਕ ਪਾਠਕ ਬਿਜਨੌਰ)

ਉਤਰ—ਹਾਂ ਨਿਰੀ ਮਨਮਤ ਤੇ ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਾ ਹੈ। ਅਵਲ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਹੀਦ ਜਾਂ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਦੀ ਸਮਾਧ ਬਣਨੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੀ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਓਥੇ ਉਹੀ ਮਥਾ ਟੇਕਦੇ ਹਨ ਜਿਨਾਂ ਨੂੰ ਤੱਤ ਗੁਰਮਤਿ (ਰਹਿਤਨਾਮੇ) ਦੀ ਸੋਝੀ ਨਹੀਂ ਉਹ ਸਾਰੇ ਹੀ ਬੁਤ ਪੂਜਾ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਬਾਹਰੋਂ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਉਹ ਸਿੱਖ ਹੀ ਹੋਣ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ—ਕੀ ਨਾਮ ਜਪਣ ਨਾਲ ਫੇਫੜੇ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਲਗ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

(ਇਕ ਪਾਠਕ, ਦਿਲੀ)

ਉਤਰ—ਨਾਮ ਜਪਣ ਨਾਲ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਹਟਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਫੇਫੜੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣ ਤਾਂ ਅੰਤਰ ਆਤਮੇ ਸਹਿਜ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਂਜ ਨਾਮ ਜਪਣ ਨਾਲ ਮੌਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਉਂਜ ਭਾਵੇਂ ਭਾਣਾ ਵਰਤ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਖੇਡ ਹੈ। ਮੌਤ ਬੜੀ ਚੰਗੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਨਾਮ ਜਪਦਿਆਂ ਜੇ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵਡੇ ਭਾਗ ਹਨ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ—ਕੀ ਇਕਲੀ ਇਸਤਰੀ ਚੋਰਾਸੀ ਲੱਖ ਜੂਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ, ਕੀ ਉਹ ਨਾਮ ਜਪ ਕੇ ਮੁਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ?

(ਇਕ ਪਾਠਕ, ਦਿਲੀ)

ਉਤਰ—ਹਾਂ ਨਾਮ ਸਭ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਹਾਰ ਹੈ ਹਰ ਜੀਵ ਨਾਮ ਰਸੀਆ ਹੋ ਕੇ ਮੁਕਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਮੁਕਤੀ ਦੀਆਂ ਕਈ ਅਵਸਥਾਵਾਂ ਹਨ। ਕਿਹੋ ਜਹੀ ਮੁਕਤੀ ਮਿਲਣੀ ਹੈ ਇਹ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਕੰਮ ਗੁਰੂ ਦੇ ਬਣਕੇ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:—ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣ ਲਈ ਸਭ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਹਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰਬਲੋਹ ਬਿਬੇਕ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਉਂ ਹੁਕਮ ਨਹੀ ਦੇਂਦੇ ?

(ਇਕ ਪਾਠਕ

ਉਤਰ—ਕਿਉਂਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਰਬ ਲੋਹ ਦੇ ਬਾਟੇ ਵਿਚ ਛਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਤੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਅਭਿਲਾਖੀਆਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪੇ ਹੀ ਸਰਬ ਲੋਹ ਬਿਬੇਕ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲੈਣ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ—ਜੇ ਕਿਤੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਨਾਮ ਜਪਣ ਦੀ ਸੋਝੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੁੜ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (ਇਕ ਪਾਠਕ)

ਉਤਰ—ਹਾਂ ਨਾਮ ਜਪਣ ਦੀ ਵਿਧੀ ਆਉਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦे ਪੇਸ਼ ਹੋਕੇ ਨਾਮ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਜਾਏ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ—ਕਈ ਵਾਰੀ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਬੂਟਾਂ ਸਣੇ ਪਾਠ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕੀ ਇਹ ਯੋਗ ਹੈ।

(ਇਕ ਫੌਜੀ ਸਿੰਘ)

ਉਤਰ—ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਚੌਂਕੜਾ ਮਾਰਕੇ ਬੈਠ ਕੇ ਪਾਠ ਕਰੇ। ਬੂਟਾਂ ਸਣੇ ਗੁਟਕੇ ਤੋਂ ਪਾਠ ਕਰਨਾ ਬੇਅਦਬੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ—ਜੇ ਇਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਸਿੰਘਣੀ ਬੇਅੰਮ੍ਰਿਤੀਏ ਦੀ ਜੂਠ ਖਾ ਲਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਉਹ ਸਿਖੀ ਤੋਂ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?

(ਇਕ ਪਾਠਕ

ਉਤਰ—ਇਹ ਤਾਂ ਪੂਰਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹੀ ਜਾਣੇ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਸਿੰਘਣੀ ਸਿਖੀ ਤੋਂ ਖਾਰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਮੇਰਾ ਤਜਰਬਾ ਹੈ ਕਿ ਬੇਅੰਮ੍ਰਿਤੀਏ ਦੀ ਜੂਠ ਖਾਣ ਵਾਲਾ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਸਿੰਘਣੀ ਨਾਮਰਸ ਜਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਰਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਭਾਵੇਂ ਬਾਹਰੋਂ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਰਹਿਤਵਾਨ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਸਿੰਘਣੀ ਬਣਿਆ ਹੀ ਰਹੇ।

———

www.AKJ.Org

ਸੂਚਨਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਸਮੂੰਹ ਲੇਖਕਾਂ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਾਂ ਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਪਟਿਆਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਤਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋ ਚੁਕੀਆਂ ਸਮੂਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ-ਪੁਸਤਕ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਇਕ ਸੂਚੀ ਪੁਸਤਕ 1953 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਸ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਅਤੇ ਪਿਛੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣੋਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵੀ ਸਮਿਲਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਸਮੂਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਆਪਣੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਭੇਜਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਨ। ਜਿਹੜੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਅਜ਼ੇਹੀ ਸੂਚੀ ਪਹਿਲੋਂ ਭੇਜ ਚੁਕੇ ਹਨ, ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਨਾ ਭੇਜਣ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰੇਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀ ਨਿਖੇੜਨਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਹੇਠ ਦਿੱਤੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ/ਪੁਸਤਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਸ਼ਰੇਣੀ ਵੀ ਲਿਖ ਦੇਣਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਸ਼ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਜਨਰਲ ਸਾਇੰਸ	ਇਕਨਮਿਕਸ	ਕਵਿਤਾ
ਕੈਮਿਸਟਰੀ	ਰਾਜਨੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ	ਨਾਟਕ
ਫ਼ਿਜ਼ਿਕਸ	ਸ਼ਹਿਰੀਅਤ	ਨਾਵਲ
ਬਾਟਨੀ	ਕਾਨੂੰਨ	ਸਫ਼ਰਨਾਮੇ
ਜੁਆਲੋਜੀ	ਕਾਮੱਰਸ	ਕਹਾਣੀ
ਭੂਗੋਲ	ਇਤਿਹਾਸ	ਜੀਵਨੀਆਂ
ਜਿਆਲੋਜੀ	ਆਯੁਰਵੇਦ	ਦਰਸ਼ਨ
ਮੈਥੇਮੈਟਿਕਸ	ਫਿਲਾਸਫੀ	ਧਰਮ
ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ	ਹਿਕਮਤ	ਨਿਬੰਧ
ਮੈਡੀਕਲ	ਸੰਗੀਤ	ਕਿੱਸੇ
ਕਾਰੀਗਰੀ	ਖੇਤੀਬਾੜੀ	ਲੋਕ ਸਾਹਿਤ
ਆਰਟ	ਪੜਚੋਲ	ਜੋਤਿਸ਼
ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ	ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ	ਕੋਸ਼/ਵਿਸ਼ਵਕੋਸ਼
ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ	ਬਾਲ-ਸਾਹਿਤ	ਵਿਆਕਰਣ
ਟੀਕੇ	ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿਖਿਆ।	

3. ਹਰੇਕ ਪੁਸਤਕ ਲਈ ਵਖਰਾ ਫਾਰਮ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ।

ਫ਼ਾਰਮ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਮੰਗਵਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਫ਼ਾਰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰੇਣੀ ਤੋਂ ਭਾਵ ਵਿਸ਼ਾ-ਸ਼ਰੇਣੀ ਹੈ।

ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ ਪਟਿਆਲਾ।

www.AKJ.Org

ਗੁਰਮਤਿ ਅਤੇ ਵਰਨ ਆਸ਼ਰਮ ਧਰਮ

(ਵਲੋਂ—ਪ੍ਰੋ. ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਸੰਪਾਦਕ 'ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ)

ਧੁਰੋਂ ਪਠਾਏ ਤੇ ਵਰੋਸਾਏ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਿਰੰਕਾਰੀ, ਦਾ ਚਲਾਇਆ 'ਨਿਰਮਲ ਪੰਥ' ਆਪਣੀ ਜ਼ਾਤ ਵਿਚ ਇਕ ਮੁਕੰਮਲ ਇਨਸਾਨੀ-ਅਤ੍ਹੀਦਾ ਮੱਤ ਹੈ। ਸੋ, ਇਸ ਪੰਥ ਦੇ ਪਾਂਧੀ ਨੂੰ 'ਗੁਰਮੁਖ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਗਾਡੀ ਰਾਹ ਉਤੇ ਪਿਆਂ ਕਿਸੇ ਔਝੜ ਪੈਣ ਦਾ ਕਤੱਈ ਖਤਰਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਅਨ-ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਤਿਆਂ ਦਾ ਇਸ ਨੇ ਪੂਰਨ ਤੇ ਦਿਲੋਂ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਅਗੇ ਵਧਣ ਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਬਿਖਮ ਮੰਜ਼ਲਾਂ ਮੁਕਾਣ ਲਈ ਆਪਣਾ 'ਗਾਡੀ ਰਾਹ' ਨਹੀਂ ਛਡਣਾ। ਦ੍ਰਿੜਤਾ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੇ ਪੂਰਨ ਸਰਧਾ ਨਾਲ ਇਸ ਰਸਤੇ ਉਤੇ ਗਾਮਜਨ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਫ਼ਿਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜ਼ਾਮਨ ਹੈ ਕਿ ਮੰਜ਼ਲ ਆਪ ਤੁਰ ਕੇ ਇਸ ਦੇ ਚਰਨਾ ਵਿਚ ਆ ਜਾਵੇਗੀ।

ਹਾਂ, ਇਹ 'ਨਿਰਮਲ ਪੰਥ' ਇਕ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਤੇ ਜਗਤ-ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਤੇ ਸਮਸਤ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਧਰਮ-ਭੁੱਖੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਪਿਆਰ ਤੇ ਹਲੀਮੀ ਸਹਿਤ ਦਾਅਵਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਸਫ਼ਲ ਤਜਰਬੇ ਦੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਬਣਨ। ਖੁਸ਼ੀ, ਖੁਦੀ ਬਖੀਲੀ ਤਕੱਬਰੀ, ਈਰਖਾ ਘਿਰਣਾ, ਦੁਬਿਧਾ, ਅੱਸਮਾਨਤਾ ਜ਼ਾਤ ਪਾਤ ਤੇ ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਚੰਡ ਅਗਨੀ ਵਿਚ ਦਗਧ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਹ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਬਾਬੇ ਦੇ ਨੌ ਨਿਧ ਨਾਮ ਤੇ ਗਰੀਬੀ ਦੇ ਸਚੇ ਹੱਟ ਤੋਂ ਸਚ ਤੇ ਸਚੇ ਆਚਾਰ ਦਾ ਅਮੁੱਲਾ ਸੋਦਾ ਖਰੀਦਣ ਅਤੇ ਸਿਦਕ ਦੀ ਚੁੰਗਾ ਪਾ ਕੇ ਭਰ ਲੈਣ ਝੋਲੀਆਂ ਏਥੋਂ ਨਾਮ, ਸਿਮਰਨ, ਸੇਵਾ, ਸਦਾਚਾਰ ਨਿੰਮ੍ਰਤਾ ਤੇ ਮੰਤ੍ਰੀ ਭਾਵ ਆਦਿ ਸਦ-ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ।

ਉਪਰੋਕਤ ਅਮੁਲੀਕ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲਾ 'ਨਿਰਮਲ ਪੰਥ' ਅਥਵਾ 'ਗੁਰ-ਸੰਗਤ' ਹੀ 230 ਸਾਲ ਦੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਿਖੜੇ ਪੈਂਡੇ ਮੁਕਾਂਦੀ ਤੇ ਜ਼ੋਰ, ਜੱਬਰ, ਤਅੱਦੀ, ਤਅੱਸਬ ਤੇ ਅਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਝਖੜਾਂ, ਤੂਫਾਨਾਂ ਦਾ ਚਟਾਨ ਵਾਂਗ ਟਾਕਰਾ ਕਰਦੀ ਆਖਰ ਉਸ 'ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ' ਦੇ ਨਿਆਰੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਦੀਵੀ ਤੌਰ ਉਤੇ ਆ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਸਵੇਂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਜਾਮੇਂ ਵਿਚ, ਆਪਣਾ 'ਖਾਸ ਰੂਪ' 'ਨਿੱਜ ਸਰੂਪ' 'ਸੁਹਿਰਦ ਇਸ਼ਟ' 'ਬਿਰਦ', 'ਮਿੱਤ 'ਜ਼ਾਤਪੱਤ', 'ਪਰਵਾਰ,' ਮਾਨ ਮਹਤ' ਤੇ 'ਜਾਨ ਦੀ ਜਾਨ' ਆਦਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣਾ ਨਾਲ ਸੁਸ਼ੋਭਤ ਕੀਤਾ ਵਡਿਆਇਆ ਤੇ ਨਿਵਾਜਿਆ। ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਪੰਥ ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਰਾਲਾ ਤੇ ਨਿਆਰਾ ਸੀ ਸੋ ਇਸ ਦੀ ਸਿਰਜਨਾ ਅਤੇ ਰਹੁਰੀਤ ਵਿਚ ਕੁਝ ਐਸੇ ਅਦੁਭੱਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਆਏ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣਾ, ਬੋਸੀਦਾ ਕਰਮ ਕਾਂਡਾਂ, ਵਹਿਮਾਂ ਤੇ ਭਰਮਾਂ ਨਾਲ ਤੁੰਨ ਤੁੰਨ ਭਰਿਆ ਦਿਲ ਦਿਮਾਗ ਨਾ ਸਮਝ ਸਕਿਆ। ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਪੰਜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਚੌਹ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦਾ 'ਅਖੌਤੀ' ਸੂਦਰ ਜ਼ਾਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਨੂੰ ਖ਼ੰਡੇ ਦੀ ਪਾਹੁਲ ਦੇਣਾ ਇਕ ਇਨਕਲਾਬ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਰਣ ਆਸ਼ਰਮ (ਜ਼ਾਤਪਾਤ) ਤੇ ਕਰਮ ਕਾਂਡ ਦੀ ਅੰਨੀ ਕੋਠੀ

www.AKJ.Org

ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨਾ ਲਖ ਸਕਿਆ। ਵੇਦ ਤੇ ਸਿਮਰਤੀ ਦੇ ਧਰਮ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਵਿਰੁਧ ਇਹ 'ਵਿਦ੍ਰੋਹ' ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਸਹਾਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ? ਉਹ ਚੀਕਿਆ; ਪੁਕਾਰਿਆ, ਸੱਟਪਟਾਇਆ ਅਤੇ ਅੰਤ ਧਮਕੀਆਂ ਤੇ ਬਦਲਿਆਂ ਉਤੇ ਉੱਤਰ ਆਇਆ। ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਪਿਤਾ ਨੇ ਬਥੇਰਾ ਦਿਲਾਸਾ ਦਿਤਾ, ਸਮਝਾਇਆ-ਬੁਝਾਇਆ ਅਤੇ 'ਮਿਸਰ ਜੀ ਨੂੰ ਸ਼ੋਕ ਨਿਵਾਰਨ' ਲਈ ਪਰੇਰਨਾ ਕੀਤੀ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਸ ਨੇ ਮਨੁਖ ਮਨੁਖ ਵਿਚ ਸਮਾਨਤਾ ਦੀ ਵਾਪਰੀ ਇਸ ਸੱਚੀ ਪ੍ਰੰਤੂ ਤਲਖ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਲਬੇਕ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਤੇ ਅਜੇਹਾ ਵਿਟਿਰਿਆ ਕਿ ਅਜ ਤਕ ਕਿਸੇ ਨ ਕਿਸੇ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਕਿਸੇ ਨ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਸ ਨਿਰਮਲ ਪੰਥ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਰੀ ਹੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ 'ਖਾਲਸਾ' ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਸਿਖ ਸ਼ਬਦ ਤੇ ਸਰੂਪ ਨਾਲ ਇਕ ਚਿੜ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਬਿਨਾ ਆਪਣਾ, ਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਹਾਣ ਲਾਭ ਵੀਚਾਰੇ ਦੇ, ਉਤਨਾ ਚਿਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੁੰਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਜਿਤਨਾ ਚਿਰ ਸਿੰਘ ਫੇਰ ਉਸ ਹਿੰਦੂ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜ਼ਾਂਦਾ ਜੋ 'ਪੁਰਾਣੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ' ਵਰਣ ਆਸ਼ਰਮ, ਵੇਦ ਪੂਜਾ, ਹੋਮ ਯੱਗ ਤੇ ਯੱਗਯੋ ਪਵੀਤ (ਜਨੇਊ) ਆਦਿ ਦਾ ਅਤੇ ਨਵੀਨ ਹਿੰਦੂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ—'ਸਿਰ ਮੂੰਹ ਮੁੰਨਾਣ' ਦਾ ਸ਼ੈਦਾ ਤੇ ਧਾਰਨੀ ਹੈ।

ਹਾਂ ਜੀ, ਕੌਣ ਜਗਾਵੇ ਤੇ ਸਮਝਾਵੇ ਅਜੇਹਾ ਤੰਗ ਤੇ ਤਅੱਸਬੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਘੇਸਲੇ ਸੋਤੜਾਂ ਨੂੰ ਕਿ 'ਖਾਲਸਾ' ਮਾਨੁਖਤਾ ਦੀ ਮਾਲਾ ਦਾ ਮੇਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਿਆਰੇ ਪੱਨ ਵਿਚ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਅਜ਼ਮਤ ਦਾ ਭੇਦ ਛੁਪਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਸਿਆਣਿਆਂ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਬ੍ਰਿਛ ਆਪਣੇ ਫਲ ਤੋਂ ਪਹਿਚਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿਖੀ ਦੇ ਬ੍ਰਿਛ ਨੂੰ ਪੰਜ ਕੁ ਸੌ ਸਾਲ ਦੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਆਯੂ ਵਿਚ ਕੀ ਤੇ ਕੈਸਾ ਫਲ ਲੱਗਾ, ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣੀ ਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦੀ ਮੁਥਾਜ ਨਹੀਂ। ਇਸ਼ਾਰੇ ਮਾਤ੍ਰ ਇਤਨਾ ਹੀ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਆਗਮਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਸ਼ੀਆਂ, ਮੁਨੀਆਂ, ਅਵਤਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵੇਦਾਂ, ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਤੇ ਸਿਮ੍ਰਤੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਪੁੰਨ ਭੂਮੀ ਵਿਚ ਜਨ-ਸੰਖਿਆ, ਮਾਇਕ ਸਾਧਨਾਂ, ਫਿਲਾਸਫੀ ਜਾਂ ਪੂਜਾ ਪਾਠ ਦੀ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੇ ਘਾਟ ਸੀ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਉਹਨਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ, ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ-ਕੋਨ ਦੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਲਬੋਤੇ ਸਿਖ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਬਕਰੀਆਂ, ਭੇਡਾਂ ਦੇ ਇੱਜੜਾਂ ਵਾਂਗ ਨਿਤਾਣੀ, ਬੇਕਸ, ਸਾਹਸ ਤੇ ਅਣਖ-ਹੀਣ ਹੋ ਚੁਕੀ ਇਸ ਵਸੋਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਇਕ ਸ੍ਵੈਮਾਨ ਤੇ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਕਲਾ ਵਾਲੀ ਸ਼ਕਤਿ-ਸ਼ਾਲੀ ਕੌਮ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕਰਾਮਾਤ ਕੀਤੀ। ਗਿੱਦੜਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੇਰਾਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮੇ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਡੀ ਬਰਕਤ ਤੇ ਦੇਣ ਸੀ ਮਨੁਖੀ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉਤੇ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ 'ਏਕੇ' ਦੀ। ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਰੋਗੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਨਬਜ਼ ਵੇਖੀ ਅਤੇ ਇਸ 'ਏਕੇ' ਦੀ ਅਭਾਵਤਾ ਦਾ ਰੋਗ ਲਭ ਲਿਆ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਮਾਜਕ, ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਭੈ ਦੇ, ਡੰਕੇ ਦੀ ਚੋਟ ਨਾਲ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਗੇ ਤੋਂ ਮਨੁਖ, ਮਨੁਖ ਵਿਚ ਭੇਦ ਭਾਉ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਮਨਸੂਖ ਕਰਕੇ 'ਏਕ ਪਿਤਾ ਏਕਸ ਕੇ ਹਮ ਬਾਰਿਕ' ਵਾਲੇ ਆਈਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਕੇਵਲ ਇਕ ਓਅੰਕਾਰ ਦੀ ਪੂਜਾ ਹੋਵੇਗੀ, 'ਇਕੋ ਸ਼ਬਦ' ਦਾ ਪਰਚਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਕੋ ਸੰਗਤਿ ਤੇ ਪੰਗਤਿ ਵਿਚ ਸਕੇ ਵੀਰਾਂ ਵਾਂਗ ਇਕਤ੍ਰ ਹੋ ਸਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਕੁਲ ਮਖਲੂਕ ਨੂੰ ਇਕ ਸਮਾਨ ਦਾਅਵਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ 'ਹਰਿਮੰਦਰ' ਜੀ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਹੋਰ ਸਮੀਪੀ, ਗੂੜ੍ਹੀ ਤੇ ਅਟੁੱਟ ਸਾਂਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹਰ ਪਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵੰਡਾਂ, ਵਿਤਕਿਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜੜੋਂ ਪੁਟ ਦੇਣ ਵਾਲੀ 'ਖੰਡੇ ਦੀ ਪਾਹੁਲ' ਹੋਵੇਗੀ।

(ਚਲਦਾ)

www.AKJ.org

ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨ ਸਮਾਗਮ

ਗੁਰ ਸੰਗਤ ਜੀਓ,

ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਅਤੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਹਰ ਸਾਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿ ਸਾਲਾਨਾ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨ ਸਮਾਗਮ ਮਿਤੀ 14, 15 ਤੇ 16 ਫ਼ਰਵਰੀ 1969 ਅਮਰ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿਖੇ ਹੋ ਨੀਅਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਸਮੂੰਹ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਿਆਂ ਅਗੇ ਨਿੰਮ੍ਰਤਾ ਸਹਿਤ ਜੋਦੜੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਲੋਕਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਇਹਨਾਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਵਿਚ ਨਾ ਰਖਣ ਤੇ ਹੁਮ ਹੁਮਾ ਕੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਬਸਾਂ ਰਾਹ ਇਸ ਹੋ ਰਹੇ ਅਦੁਤੀ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ।

ਬਾਕੀ ਵੇਰਵੇ ਸਹਿਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਗਲੇ ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਭੇਟਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਦਾਸਰੇ—ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜੱਥਾ, ਪਟਿਆਲਾ।

'ਸੂਰਾ' ਦਾ ਅਗਲਾ ਪਰਚਾ

ਕਲਗੀਧਰ ਐਡੀਸ਼ਨ

'ਸੂਰਾ' ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਸੁਹਿਰਦ ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ 'ਸੂਰਾ' ਅਗਲਾ (ਮਹੀਨਾ ਜਨਵਰੀ ਦਾ) ਪਰਚਾ ਕਲਗੀਧਰ ਐਡੀਸ਼ਨ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ ਲਈ ਲੇਖਕ-ਜ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਸ਼ੀਘਰ ਹੀ ਦਫ਼ਤਰ 'ਸੂਰਾ' ਵਿਚ ਭੇਜਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨ।

ਦਾਸ—ਮੈਨੇਜਰ, 'ਸੂਰਾ' ਰਾਘੋਮਾਜਰਾ, ਪਟਿਆਲਾ।

ਪਾਠਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ :— 'ਸੂਰਾ' ਦੇ ਸੁਹਿਰਦ ਪਾਠਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅ 'ਸੂਰਾ' ਰਾਹੀਂ ਕਈ ਵਾਰੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਚੁਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਜਣਾਂ ਦੇ ਚੰਦੇ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹ ਉਹ ਸ਼ੀਘਰ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਚੰਦੇ ਭੇਜਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨ, ਤਾਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅਗੋਂ ਨ 'ਸੂਰਾ' ਜਾਰੀ ਰਹਿ ਸਕੇ। ਮਾਇਆ ਕੇਵਲ ਮੈਨੇਜਰ 'ਸੂਰਾ' ਦੇ ਨਾਮ ਹੀ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਜ਼ ਨਾਮ ਤੇ ਨਾਂ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇ, ਤਾਕਿ ਕੋਈ ਔਕੜ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਆਵੇ।

ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ ਦੇਸ—੬) ਰੁਪੈ ਪ੍ਰਦੇਸ—੧੦) ਰੁਪੈ ਲਾਈਫ ਮੈਂਬਰ—੧੫੦) ਰੁਪੈ ਪ੍ਰਤੀ ਕਾਪੀ ੬੦

ਪ੍ਰਦੇਸੀ ਵੀਰ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਾਉਣ ਵਾਸਤੇ 25 ਰੁਪੈ ਫ਼ਾਲਤੂ ਭੇਜਣ।

ਮੈਨੇਜਰ, 'ਸੂਰਾ' ਰਾਘੋਮਾਜਰਾ, ਪਟਿਆਲਾ।

www.AKJ.Org

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਧਿਆਨ ਯੋਗ

ਦਾਸ 30 ਸਤੰਬਰ 1968 ਨੂੰ ਸੰਗਤਾਂ ਸਮੇਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮੁਕਤਸਰ ਵਿਖੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਗਿਆ ...ਹਿਰ ਨੂੰ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਪੁਜੇ, ਇਕ ਵਜੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ, ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੇ ਲੰਗਰ ਛਕਾਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿਤੀ ...ਉਂਕਿ ਲੰਗਰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪ੍ਰੰਤੂ ਪਤਾ ਲਗਾ ਕਿ ਲੰਗਰ ਦਾ ਰਾਸ਼ਨ ਜਿੰਨਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ ਪੱਕ...ਗਾ ਹੈ ਵਧ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ। ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਅਤਿ ਦੁਖ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਤਹਾਸਕ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ...ਗਰ ਦੀ ਇਹ ਹਾਲਤ ਹੈ ਬਾਕੀ ਲੰਗਰਾਂ ਦਾ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, ਸਮਾਂ ਥੋੜਾ ਹੋਣੇ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੁਛ ਗਿਛ ਕਰ ਸਕੇ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ: ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ।

ਦਾਸ—ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਇਕ ਸੁਝਾਉ—ਜੰਮੂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਇਕ ਤਜਵੀਜ਼ ਪੁਜੀ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਗੁਟਕਾ (ਸ਼ਕਲ ਪੋਥੀ) ...ੇ ਅੱਖਰ ਜਿਸ ਵਿਚ, ਨਿੱਤਨੇਮ, ਬਾਰਾਂਮਾਹ ਤੁਖਾਰੀ ਤੇ ਮਾਝ, ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ, ਸੁਖਮਨਾ ਸਾਹਿਬ, ...ੇ ਬਲਵੰਡੇ ਦੀ ਵਾਰ, ਜੈਤਸਰੀ ਦੀ ਵਾਰ, ਬਸੰਤ ਦੀ ਵਾਰ, ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਨੌਵੇਂ ਮਹਲੇ ਆਦਿ ਬਾਣੀਆਂ ਹੋਣ, ਛਪਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਾਠਕ ਜਨ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਭੇਜਣ ਨਾਲ ਹੀ ਮਾਇਕ ਤੌਰ ਤੇ ਸਹਾਈ ਹੋਣ।

...ਰਸ਼ਤੇ ਨਾਤੇ—

੧) ਇਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੰਘ ਉਮਰ 25 ਸਾਲ ਸਰਵਿਸ E.M.E. ਮਿਲਟਰੀ ਲਈ ਇਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੰਘਣੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

੨) ਇਕ ਸਿੰਘ ਮੈਟਰਿਕ ਪਾਸ ਡਾਕਟਰੀ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਲਈ ਇਕ ਤਿਆਰ ਬਰ ਤਿਆਰ ਸਿੰਘਣੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਚਿੱਠੀ ਪੱਤਰ ਕਰਨ ਦਾ ਪਤਾ—
ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਬਲ'
ਹੈਲਥ ਸੈਂਟਰ ਹੀਰਾਂ, ਸਮਰਾਲਾ ਰੋਡ, ਜ਼ਿਲਾ ਲੁਧਿਆਣਾ

੩) ਇਕ ਤਿਆਰ ਬਰ ਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਆਰਮੀ ਪੋਸਟ ਆਫ਼ਸ ਵਿਚ ਸਰਵਿਸ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੰਮੂ ਵਿਚ ਇਕ ਮਕਾਨ ਹੈ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਇਕ ਪਲਾਟ ਹੈ। ਉਮਰ 35 ਸਾਲ ਹੈ, ਮਾਹਵਾਰ ਤਨਖਾਹ 350 ਰੁਪੈ ਹੈ, ਸਿੰਘਣੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਗਈ ਹੈ—ਲਈ ਤਿਆਰ ਬਰ ਤਿਆਰ ਸਿੰਘਣੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਲੋੜਵੰਦ ਸਜਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਤੇ ਤੇ ਚਿੱਠੀ ਪੱਤਰ ਕਰਨ।

ਚਤਰ ਸਿੰਘ, WO, 8361221, 77 S.B.P.O. C/o 56 APO.

—o ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੂਚਨਾ o—

1. ਭਾਈ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ 'ਕਮਲ' ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ, ਮਾਲਵੀਆ ਨਗਰ ਦਿਲੀ ਵਾਲੇ ਨਾਸਿਕ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ, ਸਬੰਧਤ ਸਜਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਤੇ ਤੇ ਚਿਠੀ ਪੱਤਰ ਕਰਨ :—

Giani D. S. Kamal, Shri Guru Nanak Darbar,
Poona Road, NASIK (Mharashtra)

2. ਭਾਈ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ R.M.S. ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਕੇ R.M.S. ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ, ਹੁਣ ਚਿੱਠੀ ਪੱਤਰ ਇਸ ਪਤੇ ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

www.AKJ.Org

ਛਪਕੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਈ

ਕੀ

ਗੁਰਸਿਖ ਰਹਿਣੀ

(ਦੂਜੀ ਐਡੀਸ਼ਨ)

ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੁਯੋਗ ਲੇਖਕਾ ਬੀਬੀ ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ ਜੀ ਨੇ ਬੜੇ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਤੇ ਖੋਜ ਭਰਪੂਰ ਦਲੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗੁਰਸਿਖ ਦੀ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ, ਪੰਜ ਕਕਾਰਾਂ ਤੇ ਚਾਰ ਕੁਰਹਿਤਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਬਕ ਦਸਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਹਰ ਗੁਰਸਿਖ ਘਰਾਣੇ ਵਿਚ ਪੁਜਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਛਪਾਈ ਸੁੰਦਰ ਤੇ ਵਧੀਆ ਕਾਗਜ਼ ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਟਾਈਟਲ ਆਰਟ ਪੇਪਰ ਤੇ ਦੋ ਰੰਗੀ ਤਸਵੀਰ 'ਗੁਰਸਿਖੀ-ਰਹਿਣੀ' ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ

ਅਜ ਹੀ ਆਰਡਰ ਭੇਜ ਕੇ ਮੰਗਵਾਉ। ਪ੍ਰਚਾਰ ਹਿਤ ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲਾਗਤ ਮਾਤਰ ੩੦ ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕਾਪੀ ਰਖੀ ਗਈ ਹੈ, ਧਾਰਮਿਕ ਸਭਾ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਲਈ ਖ਼ਾਸ ਰਿਐਤ ੨੫ ਰੁਪੈ ਸੈ ਕੜਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਡਾਕ ਤੇ ਪੈਕਿੰਗ ਖ਼ਰਚ ਵਖਰਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਕਾਫੀ ਆਰਡਰ ਪੁਜ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਆਰਡਰ ਬੁਕ ਕਰਾਉ।

ਨੋਟ—ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦੇ ਗੁਰਪੁਰਬ ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹਿਤ ਵੰਡਣ ਲਈ ਇਹ ਅਮੁੱਲੀ ਸੁਗਾਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਮਿਲਣ ਦਾ ਪਤਾ:—**ਸੂਰਾ ਪੁਸਤਕ ਭੰਡਾਰ,**
ਰਾਘੋਮਾਜਰਾ, ਪਟਿਆਲਾ।

www.AKJ.Org

ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਹੋ,

ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਦੀ ਵੀ

ਸਿਨਮਾ ਨਹੀਂ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ

ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਨਮਾ ਹਾਲ ਵਿਚ

(੧) ਤਮਾਕੂ ਦੀ ਬੋ ਆਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

(੨) ਕੇਵਲ ਪਰਾਈਆਂ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਦਾ ਨਾਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ:–

"ਪਰ ਤ੍ਰਿਆ ਰੂਪ ਨ ਪੇਖੈ ਨੇਤ੍ਰ ॥"

ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮੀ ਬੰਦੇ ਬਨਣ ਲਈ ਆਪ ਸਿਨਮੇ ਤੋਂ ਬਚੋ ਤੇ ਆਪਣੇ ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉ !

www.AKJ.Org